

Dr. med. K. Zumenta

L $\frac{61}{956}$

MEDICINISKI RAKSTI

V.

Saturā :

Modernākās pamācības kā izturēties un dziedlnātties sekošos slimības gadījumos:

Ādas slimībās: kašķis; pūtainās, slapjās, sausās ēdes; ādas tuberkuloze; piņņes, vasaras raibumi, izsitumi, apsaldējumi u. t. t. Kā ārstēt varžacis, kārpas; kā aizsargāties no rievām un grumbām; kā konstatēt un ārstēt vēža slimības, spitālību, vēja bakas u. t. t. Mati un viņu slimības; izturēšanās noteikumi slimojošiem ar dzimumslimībām; aizrādījumi dažādu aizsargsmēru un aizsargpilienu lietošanai pirms un pēc dzimumakta; par kosmētiku, skaistuma kopšanu u. t. t.

L. P. Vitola apgādībā
Rīgā, Marijas ielā № 4

61

Latv 60
No. 285.584
0309037840

1953
„Renomahzeet garu!“

Preefšchwahrds.

Schis tagad ir jau 9-tais gada gabjums manam medizinas kalendarim, ko lihds ņchim tautesņchi weenmehr ar atņauzibu un atņinibu usņehmuņchi. Deews dewis, ka ari 1931. gadā eņmu ņpehjigs ņneegt daschus nowehrojumus un jaunumus, un agraf rakstīto tuwaki un dņilaki pasņaidrot, ņekojoj pehdejeem ņinatnīņkem atņlahjumeem un panahkumeem.

Latwijā dauds teef darīts no walņts un ņabeedribas puņes tautas weņelibas labā, un tamdehl, ja kahds uņ ņawu roku un reņhina, beņ walņts palihdsības, zenņchas medizinas ņinaņchanas iņplatit, tas ir wehl apņweizamaki. Schis medizinas kalendaris lehtuma ņinā buhs wiņeem peeejams un neņis laņitajeem wehrtigus un ņwehtigus auglus.

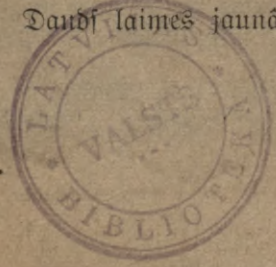
Ugraf — wahzu un freewu kundņības laikā, — latweeņcheem bija gruhti ņajneegt augstako iņglihtibu. Kias gan ņchos ņchchchchklus neatmin! Tagad apņstahli grosijuschees. Sawā ņemē un uniwersitatē, — kas gan war leegt mums mahzitees un mahzit? Un tomehr, par brihnumu un noņchchloņchanu, ir laudis, kas, stāhwedami iņglihtības leetu preeņņchgalā, ar leekem konkurņa pahrbaudijumeem, kuri wiņās kulturās walņtis jau ņem atnesti, zel ņchchchchklus muhņu iņglihtības atņņioņchaj jaunatnei. Teem uņņauņim: rokas nost no ņinatnes atwota! Brihwu zelu gaismai un pateeņibai! . . .

Schaj gadā ņpraudu ņew par uņdawumu tuwaki apņkatit meeņas zeetokņni un ta aiņņargu — ahdu — tās uņbuhwē un fiņiologiņtā darbībā, dodot daschadus kosmetiņtus aiņrahdijumus, apņkatot ņwarigakās ahdas ņlimības un ahdas peedeklus — ņewiņchi matuņs, tuwaki apluhkojoj matu kopņchanu, matu iņkriņchanu un ņlimības. Peelikumā wehl peeweenojū noteikumus par iņtureņchanos, ņaņlimstot ar gonoreju un ņiņiliņu, un perņonigu aiņņargakchanos no weneriņkām ņlimibam.

Pagahjuņchais 1930. g., ņalihdsjinot ar leelām dabas kataņtrofām zitās ņemēs, muhņu dņimtenei bijis labwehligs. Sweizinojot nahņamo, 1931. gadu, mehņs ari wiņi, ņaprotams, mehletos, lai tas buhtu wehl labaks par eepreeņņchejo. Mehņs gaidam jaunā gadā dauds jauna, gaischa un jauka, par ņwehtibu un preeku dahrgai un brihwai Latwijai.

Dauds laimes jaunā gadā, miņlee laņitaji!

Dr. med. Karlis Suments,
Rīgā, Stabu eelā Nr. 51.

Ahda un winaš peedeħki.

Ėetams mehš ſaham runāt par aħdas ſlimibam, eš ee- paſiħtinaſchu iħſi zeen. laſitajus ar aħdas uſbuhwi, t. i. ana- tomiju, un winaš funkzioneſchanu, t. i. fiziologiju.

Wiſa muħſu meeſa ir apklahta ar ſegu, ko ſauz par aħdu. Ja ſħi ſega atrodas organu eekſħpuſe, kà tas redſams ap meeſas dabigeem atwehrumeem: luhpam, azu wahſeem, mutē, un zitur, tad to ſauz par glotahdinu, pamatojotees uſ tās glotainā iſdalijuma. Ėee aħdas wehl japeeſkaita ari, aħdā atrodosħees aſins un limſas wadi, mati, tauku un ſweedru dſeedſeri, nerwi un nagi. Upſkatot aħdas ſħeħriġreeſeenu mikroſkopijki, mehš redſam, kà zilweta aħda ſaſtahw no epi- telija ſħuhninām, ſaiſħklu audeem, elastiſkam ſħeederām un augſhā mineteem aħdas peedeħkeem. (Ėtat. 3 lapp. ſiħmeġumu).

Aħdā iſħħir 3 ſlahnus: 1. Wirſahdu jeb epidermu — beeſumā lihđj 4 mm., 2. iħſto aħdu jeb Ħutiſu — beeſumā lihđj 2,4 mm. un 3. apaſħahdu — beeſumā — 4—9 mm., bet ėee taukām perſonam lihđj 30 mm. un wairak.

Ja maſġajamees pirti, tuhlin redſam, kà uħdens top ne- ſkaidrš, itkà tur buhtu balti ſeedini, tās ir miruſħas ſħuhni- naš. Ėħiſ ſħuhninaš ir epidermiſa ragu weelas ſlahniš, jo tās dedſinot, ſaoſħama raga ſnaka. Raga kahrtas ſħuh- ninaš ir maſas, plakanas, ſtuhrainaš plahſnites, kaš iſſka- tās kà ſwiħnaš. Ėħiſ ir jau miruſħas ſħuhninaš, kaš pa- ſtahwigi atdalās no aħdas wirſpuſeš, bet taš noteek tiſ pa- kahpeniſki, kà normaloš apſtahkloš mehš to nemaš nemanam.

Ėee atteezīgām ſlimigām pahrmainām ſahħas ſħeħziga wirſahdas kahrtosħana! Ėħi paſtahwiga aħdas nolobiſħa- nās ſawā wirſpuſe, aħdai japapildina jaunām ſħuhninām, kuraš iſweido epidermiſa apaſħaharta un ſewiſħki winaš wiſđjilakā dalā (stratum germinativum) jeb Malpigija ſlahni.

Ėpidermiſa apaſħaharta atrodas ari pigmenta (dabiſħas krahſweelas) ſħuhninaš, kaš ſħeit eezelo no iħſtās aħdas ſlahna. Ėe dariſħana ar atſewiſħkām ſħuhninām, kuraš ſem ſauleš eeſpaida leelā meħrā attihſtās, tapeħz waſarā aħda eedeg. Wiſpahyr aħdas krahſa atkarajās no aġnim un pig- menta daudſuma tani. Uſkriħtoſħaki taš redſams ſtarp da- ſħadām raſām.

Ėem wirſahdas atrodas iħſtā aħda, kura ſaſtahw no ſa- weenotajaudeem, elastiġām un gludām muħkulu ſħeederām,

ar daščada weida šuhninam. Šhto ahdu war wehl šihfaki
šadalit: tihfenes šahrtâ un papilarâ šahrtâ.

Ahdas šchlehrsgrœsums.

Wirzahda 4 mm bees: a — raga šahrtâ b — pamata šahnis (Malpigi), c —
ihštâ ahda (Cutis no 0,3—2,4 mm bees), d — semahdas šahnis 4—9 mm bees,
Sv — šweedru dšeedseris, 1 — šweedru dšeedsera iřwada kanals, Ar — arterijas
Vv — wehnaš, Pv — papilaree weidojumi ihštâ ahda, Ga — garenifšee meeřas
audi, Šk a — šchlehrsštrihpotee audi, T š — tauku šuhninaš, To — taustes
organs, Nz — nervu šari, M — mata fuřtinataja muřtulis, M.m. — mata mařšis,
M.st. — mata štebrš, T.dz. tauku dšeedseris, Sr. řerde, Mi. — miřa, Ie. k. — mata
eeřšeřâ šahrtâ, M.s. — mata řatne, S. — mata řihpols, M.k. — Mata řahřina
(Papilla), M.a. — mata ahřeřa šahrtâ, Dz.k. — tauku dšeedsera iřwadu kanals.

Papilarà fahrta ir teefchi sem epidermisa un ir dabujufi fawu nofaukumu no teem daubseem paaugstinajumeem, ar fureem wina eefpeeschas/ epidermisa apafschfahrta. Papiluros atrodas taufes kermenifchi un afins wadi.

Ihstàs ahdas tihklenes fahrta atrodas tauku un fweedru dseedseri. Scho dseedseru darbibas trauzejumi iffauz daschadas ahdas flimibas. Tauku dseedseri atrodas ihstàs ahdas dalà un winu iswadkanali wisbeeschaf atveras matu maifinos. Weenà matu maifinà war atwertees wairaki schahdi tauku dseedseri.

Schee tauki ir schidri un ispluhst pa meefas wirspufi. Ja mehs nahtam ahra no uhdens, tad mehs redsam, fa no muhsu meefas uhdens ahtri nosuhd, tamdehl fa muhsu ahda ir weenmeh r etaufota. Ja mehs matus ar seepem un uhdeni labi ismajagam, tad muhsu mati isschubstot kluhst faufi, bes spihduma, bet apmehram pehz nedauds stundam wini fahf atfal atdabut fawu spihdumu, tas ir, mati atfal eetaufojas. Wisàs meefas dalàs tauku dseedseri naw weenadà daudsumà, uf plaukstàm un kahju pehdàm tauku dseedseru nemas naw, bet femifchi dauds to ir tur, fur aug mati, un ari uf dfinuma organeeem.

Sweedru dseedseri ir isplatiti pa wifu zilweka meefu ahrfahrtingi leelà ffaatà. Sweedri fatur uhdeni, nedauds fahli, taukus un mihsalweelas. Dascheem dshiwneefeeem ar fweedreem isdalàs ari olbaltumweelas; tà peemehram firga fweedri fatur dauds olbaltumu, kamdehl weegli puto.

Sewifchi dauds fweedru dseedseri ir uf plaukstàm un kahju pehdàm; wiswairaf tee ir padufè, bet neatrodas uf dfinuma lozekla galwinas. Sweedru dseedseri pastahwigi isdala fweedrus, reifem redjamàs lahfitès. Sweedru dseedseru kamolinfeh atrodas tihklenes fahrta, un winu iswadkanals eet zaur epidermifu un atveras ahdas wirspufè fa pora. Bes tam ihstà ahda ari atrodas afins un limfas wadi, nerwi un muhfufi.

Ihstà ahda pahreet bes noteiktas robeschas mihsstajà apafschahdas flahni, tà fauzamà, tauku flahni. Schis flahnis fastahw no faweenotaju un elastigo schfeedru tihfla, starp furreem nogulstas un fakrahjas tauki. Daschadàs meefas dalàs tauku fahrtaf daschadi attihstàs. Bilnigt tàs truhfst uf aufim un azu plakftineem. Turpretim ir meefas dalas, fur femifchi stipri attihstàs tauku fahrta, peemehram uf „fehdes waigeem“ un feewektam uf kruhtim. Tauku flahnis ir organifma haribas noliftawa, furu winfeh pehz wajadsibas war isleetot.

Mehs minejam, fa ahda atrodas ari mati, fas ir pawe-

deeneem lihdjigi weidojumi un ir isplatiti nemeenmehrigi us wiskas meefas kà tàs aissfargš un krahschnums.

Tà kà mehš mateem peegreesišim jewiškfu wehribu un plaščaki toš istirsafim, tad šhe winu sikhaka apškate atriht, bet tuwafi par teem, to šlimibam un isfriřhanu runafim muhsu apzerejuma nahkofsčàs nodafàs.

Nahkofsčais ahdas perdeflis ir nagi.

Zilwefu nagi, tàpat kà kustonu, lihdjigi jawà usbuhwè mateem. Pildidami aissfargaščanàs un usbrufščanas eerotšča lomu, wini lihdj ar to fargà sem wineem gufořho tauštes organu. Kà mateem ir ahdu maksš, tà wineem ir nagu gultne; nagu šafne ar tà šauzamo matrifku, kas pildita ar ragu un epitel řuhninàm. Pats nags řastahw no raga weelas řuhninàm, kas loti zeeřči weena ar otu řaweenotas, atřčlirotees no ahdas raga řuhninàm zaur to, ka pee winàm ir usglabajees kodols. Daščreis řcho ragu řuhninu starpà weetu weetàm atrodas gaiřš, winřč isřkatàs peřz balteem planfumeem, ko mehđj řauft par nagu „seedeřchanu“.

Ragam ir pařham řawi ařinswadi, limfatika un nerwu sifstema. Augřčejà, brihwà naga malina ir druřku eebalganà krařšà, ap widu tas tuřpretim ir eefarřans, bet tařlaf atfal pee gultnes eebalgans. Kà zilwefa, tà dšihwneeka nags nemitigi aug un nodilřt resp. noluhřt. Ja mehš pa lařkam nagus nenogreeřtu, tad wini ar lařku iřaugtu 10—40 zm. gari Zilwefa darbigà řantafija naw gribeřuři isřlehgť nagus no řawas garigàs dšihwes aploka. Polineseeřči řkaita garus nagus par řchamanu = burwibas pařihmi. Wežà řeinà mandarinini — privilegetà řahrta, weeni pařči bija peeřawinařurřchees teeřibu nehřat garus nagus.

Šařlimřtot, nagi řřipri mainàs. Wini waj nu paleet niřhřsti, waj ari loti řazeetè, lihdj ar to mainidami řawu weidu.

Daščreis wini mehđj ari palift grumbulaini, řprehgà uu pawřřam noet, tařdejadi radidami apřtařklus nopeetneem eefaiřfumeem. — Reifem par eemeřlu řchahdai nagu řařlimřčanai war ari buht řmaga, wiřpahreja organifma řlimiba, kà peemeřram řifiliřš.

Tà wairaf, waj mařaf apřkatijuřči zilwefa ahdas anatomiju, mehš wiřpahrigos wilzeenos peeřřarřimees nedaurđ ari ahdas řiřiologiřai. Mums jau no teem nedaurđseem aifrađdijumeem, apřtatot ahdas anatomiju, řluwa řinams, řahdu leelu lomu muhsu dšihwè řpehlè ahda, tařpeřz mums wajaga prařt wiau leetderigi isřleetot. Ahdas funřzijas (darřiba), jo wairaf mehš winàs eedřilinajamees, jo wairaf parařdas řareřgitafas. Ahdai, kà jau řaziju, peeřriřt řwariga loma un winai ir uřbewumi, kuru nekahrřiga funřzioneřřhana buhtu

šaitita ar leeleem meefas trauzejumeem, kadehl normalas ahdas darbības, t. i. šifoligijas šinašchana ir eepreekšchejs no teifums ahdas šlimibas pareišai išttaidrošchana, kas pa dala ir šaititas ar ahdas nepareišu funkzioneschana.

Kā šinam, ahda ištilda ištadorgana funkzijas, t. i., wina ir ištališchanas organs (šekrezijas), wina ištada muštū meešai newajadšigas weelas, tadehl tauku un šweedru dšeedšerištū poritem un ahdas wiršai wajadšiga tihriba un ušmaniga kopšchana. Wešels žilwešs 24 štundu laikā ištala apmešram lihds 800 gr. šweedru; gruštā darba laikā, waj pē štupra štartuma, šweedru daudšums 24 štundu laikā šašneedš lihds 2000 gr., šaudeto meefas ščhidrumu waram ištlihdšinat, ja tiktat daudš ščhidruma eedšehram. Žaur tauku ištališchanos, ahda top gluda, elastiģa un mištsta, bet mateem un nageem tee pēdod špihdumu.

Pešdeģā laikā ir šinatništī pēerahdits, ka ahda reišem ištšrahdā nepeezēšchamas weelas organištman, tā šauktos *S o r m o n u s*. Šchee harmoni neištalās uš ahru, ka šweedru un tauku dšeedšera darbības produkti, bet gan paleek, resp. pahreet ašinīs.

Trihs galwenee ahdas atjaunotaji regeneretaji ir — ahdas hormoni, lipoidi (taušweidigas weelas) un mineralweelas. Ahdu tagad uštata ne tikai kā šegu, bet ari kā organu. Ahdas daudšpušigā nošihme un leetderiba, žitu organu aištšegšchana un pašargāšchana no ahrejeem, meešai kaitigeem eepšaideem, noštahda to tahdā pat štahwokli kā žentrālo nerwu štistemu. Kad medizina atklatħja šcho organištma eekšchēģās šekrezijas un winaš funkzijas nošlehpumu, tad tomehr wehl newareģa ištšaidrot dašchadas pahšmainas ahdā, pēem. kadehl ahda, wairoģa dšeedšereem šašlimštst, pēnem dšeltenu waštam lihdsigu kraštū, un kapeģz pē wairoģdšeedšeru paleelināšchanaš wina ir šmalta, maiga un društū eēšarkana. Paši neištšaidrots ari tas ļautajums, kadehl pē hipofišes trauzejumeem ahda paleek ļauģa, dšeltena un nošwihnota un ašinšttrauģi kštst meģglaini un deģenerēģās. Tagad šinam, ka šchis parahdibas ir kā šekas no eekšcheģo funkziģu trauzejumeem.

Pē dšeedšereem ar eekšcheģo šekreziji pēekštaitami: wairoģdšeedšeri, hipofiši, blaštus neeres dšeedšeri, timus un šemkunga dšeedšeris. Šypophšsis ir šmadšenu dšeedšeris, kas šaštahw no preekšchēģās un mugureģās dalas un ištala ašinīs ištpatneģu šekretu. Šchis šekrets, kopā ar eepreekšch mineto dšeedšeru šekreteem, šaštahda, tā ļauģamo, eekšcheģo šekreziji ģeb inkretu,

ko ari sauž par hormoneem (hormao — greekiski: es kairiinu). Ahdas funkcijas un barības peegahdašanas sinā, fewišķi svarīgi — regenerācijas dseedsēri. Wiši ņēē dseedsēri eewada ašinīs sinamas kairinajuma weelas, ko sauž par hormoneem. Saunakee pehtijumi rahda, ka galwenais ir regenerācijas hormons, kas atstahj uš muhju meefas funkciju apbrihnojami leelu eespaidu, ja wiinu ņmehra weidā peegahdā ahđai.

Mahziba par hormonu pehtičhanu stahw wiszeesčakā ņakarā ar lipoidēem, tauku ņchuhninai lihdsigu weelu, kuru isleeto ņawā usbuhwē wiņas meefas ņchuhninas. Tā tad lipoidi ir ne masaf eewehribas zeenigi ņa hormoni.

Hormoni ir materials atfewišķu ņchuhniuu konstituziju kairinajumam. Lipoidi, ņawrkahrt, ir wairaf usbuhwes materials ahrejas ņchuhninas ņaweenojumeem. ņchuhniuu ņpraigums ir wehl atkarigs no lipoidu palihgweelam t. i. mineralweelam. Wispahrigi lipoidus ņčhiro atkaribā no uhdens usjemšanas un uhdens atdošanas ņpehjas. Tahdi lipoidi, kuzi usjem ņewi uhdeni (Secitins) peewelf alkaliju (ņahrma reakz.) ņahlus, bet teem lipoidēem, kas atdod uhdeni (Cholesterins), ir radneežiba ar ņtahbām ņahlim. Cholesterins, pateizotees ultrawioleto staru abforbazijai, glabā ņewi ņawles energiju. Tahds aktiws Cholesterins, peewelf fewišķi ņtipri ņtahbas mineralweelas un teesči ņchis weelas ņijiologijā ir ahđas elastibas un gluduma noteizejas. Žif leela noņihme ir ņchāi plahnai, bet weenadi pahrwiltai daščado ņijiologiņto weelu kahrtai, par to mehņ runaņim wehlaņ. Saprotams, ka ņchi apbrihnojama ahđas daudņpuņiba praņa daudņ materiala ņawai usbuhwei.

ņhe ahda ir endokrins jeb inkretors organs, tā ņa pee wefela organiņma eefņejas ņekrežijas organa funkcijas ir teesči weena no otras atkariga, tad trauzejumi kautkahdā endokrinā organā bojā wiņu organiņma weņelibu.

Tā tad mums jau tagad ir ņkaidrs, ka pee weena waj otra organa ņaņlimšanas, war mainitees ari ahđas weņeliba. ņkaidrs ari, ka eefņejas ņahles war eedarbotees uš daščadām ahđas ņlimibām.

2) Ahda ir aiņfargjega. Raga ņlahnis un tuwafās epi-dermiņa kahrtas, ņawām plakanām un kubweidigām ņchuhni-
nam, apņedi un aiņfargā ņem ahđas atrodoschos organus no bojajumeem. Ahđas elastigas ņchkeedras pamasi-
na katra ņpedeena ņtiprumu uš ahđas, ari ņimistām eedarbibām ahđas ra-
ga ņlahnis ir maņ peeejams. It ihpaņči pee lipigu ņlimibu

isplatischanas ir labafais aissargš nebojata ahda, t. i., ahda, furai netruhsft epidermifa.

Lipigas flimibas wifas ir lipigu dihglu eedarbiba muhsfu meefâ, furu mikrobi zaur wejelu ahdu muhsfu meefâ eeperinatees newar. Swarigi ſheit ir tas, ka raga ſlahnis ir eeteukots, kas dod ahdai gludumu un lofanibu, zaur fo aipildas plaiſas un daſchadee ſihfee zaurumini. Raga ſlahnis ir ſlits ſiltuma maditajs. Pee plaſcha epitela truhkuma, kas atgadâs pee leeleem apdegumeem, pee, tã ſauzamâs, — phemfigus — (ihpatneja ahdas tulsnu flimiba) u. t. t. eestahjas pastahwiga ſalſchana, kas ſlittakã gadijumã beidſas ar nahwi. Ahda ruhpejas ari par wahrleeziga meefas ſiltuma reguleſchanu, kas teef iſnihzinats, bagatakã mehrã peepluhsftot aſinim un paſtiprinot ſweedru dſeedſeru darbibu. Raga ſlahnis preekſch uhdenaineem ſchfidrumeem pilnigi nepeeejamš un paſargã apakſchejo meefas ſlahni no iſſchuhſchanas. Pret leelu gaiſmas eeſpaidu ahda paſargã meefu weidojot pigmentus (krahſweelu).

3) Muhsfu ahda darbojas ari kã elpoſchanas organs, lihdſigi apmainot gaiſu kã plauſchas, t. i., iſdala ogkſtahbi, uhdens twaikus un zitas gaſweidigas weelas, turpretim uſjem ſtahbekli, kas nepeeeſchams okſidazijas prozeſã. Nemot mehrã tahdas ahdas elpoſchanas uſdewumu, mehš ſaprotam, ka meefas wirfus jatur tihribã. Wela un wifas drehbes ir higroſkopifkas un weegli uſſuhz mitrumu. Uſſuhſdama ſewi ahdas iſwadweelas, wina lihdš ar to peewelk puteklus un zitus netihrumus, kadehl tã beeſchi jamaina.

4) Ahda, kã ſaziju, darbojas ari kã ſiltuma reguletaja. Wiſpahri muhsfu meefas temperatura ſwahrſtas ne daudš augſtak, ne daudš ſemak par 37° C. Schi temperatura ir baribas weelu degſchanas prozeſu ſeſas. Scho meefas pastahwigo temperaturu ap 37° C ſiltuma, zilwekš ſaſneedš pirmschrt ar apſinigeem reguletajeem, dabigã inſtinkta un ſaprah-tiga ſpreeduma dehl. Mehš ſinam, ka aukſtums paleelina praſibu kuſtetees un iſſauz iſſalkuma ſajuhtu. Aukſtã laikã mehš lectojam baribas weelas, kas weegli ſadeg, t. i. — tahdas weelas, furas dod maſſimalo koloriju (ſiltuma weenibu) daudšumu: peemehram tauki (9,3 kalorijas), tãpat ari aiffargajamees pret aukſtummu ar ſilteem apgehrbeem un dihwoklu apfurinaſchanu. Pee kam mehš ar apgehrbu eeſpehjam ſeemas un wafaras temperaturu ſtiprã mehrã regulet, ne tikai zaur drehbes auduma materialu, bet ari zaur winas krahſu. Mehš ſinam, ka ſemã ir derigata melna krahſa, jo ta wairak abſorbẽ ſaules ſtarus, bet wafarã gaiſchas krahſas, furas ſiltuma ſtarus maš, waj nemaš neabſorbẽ.

Gaiša ņatura daudjumu audumā mehš nowehrojām ņah-
di: jo wairak gaiša audumā, jo ņiltaks winšch ir, jo gaišs ir
ņlīts ņiltuma waditajs, tā tad kaščoks ir ņiltaks, ne-
kā ziti apgehrbi, jo winā ir wairak kā 98% gaiša.
Drtfahrť muhņu meeņas temperaturas reguleņchanai, ir
neapņinatee lihdsjeki. Aukstums weizinā degņchanas pro-
zeņu. Kā tikko ņaziju, ir nowehrots, ka ņeemā paaug-
ņtinajas apetite, t. i., mehš ņtprať apturinajām meeņu, lai
dabutu wairak ņiltuma kaloriju. Scheit leelu lomu ņpehlē ari
ahdas aņins wadi. Ja karstā laiķā mums japaleelina ņiltuma
atdoņchana, ahdas aņins wadi paplaņchinajas, ahda kluhst ņar-
ķana, ņahķas ņweedru iņdaliņchana. ņweedru iņdaliņchanas no
ahdas wirņpuņes iņņauz ņiltuma ņaudejumu. Pretejā gadiju-
mā, ja ahreja temperatura buhtu ņpeesta zaur kaņdeem ap-
ņtaħķeem kriņt, tahdā gadījumā ahdas aņins wadi ņarautos un
ahda kluhtu baħla, bet meņa wairak waj maņat neatdņņistu.
ņĶini gadījumā wiņa ahdas muņkulatura ņaraujas — eestah-
jas tā ņauktā „ņofada“. ņĶini ņahwolkli pat teek ņabeesinata
wiņa augņhejā ahdas kaħrta. Ahdai peepluħst maņat aņinis
un zaur to teek maņat atdots ņiltums. Aukstums pamafinā
ņweedru dņeedņeru darbibu, zaur ko ahda kluhst ņauņa un ņiltu-
ma iņņtaroņchana weħl wairak maņinajas. Mitra ahda turpre-
tim pawairo ņiltuma atdoņchanu. ņĶo ņwarigo ahdas lomu
mehš ņapratifim ņahħdā gadījumā: waram peewest peemehru,
ka zilweki pee paaugņņinatas ahrejas temperaturas, kureem ir
atnēmta ņpeħja atdalit uhdeni zaur ahdu, pee ņlitas, waj ne-
pilnigas ņweedru dņeedņeru attihņtibas, atbild uņ ņĶo tempera-
turu ar drudņi. Peemehram ņlinojoņĶeem ar ņwiħnaino ehdi.

Bet ir gadījumi, kur aņins wadi paralifejās, tas noteek pee
pahrať augstas waj ņemas temperaturas. Zapeebilņt kā ah-
das raga kaħrta un ņemahdas tauķu kaħrta, uņ ko mehš jau
aiņrahģijām, ir ņlitti ņiltuma waditaji un aiņfargā meeņu no
atdņņchanas. Wiņpahrīgi ņinams, ka reņnee zilweki ņalņt ma-
ņat, kaņ tā tad apņtprina muhņu ņinatniņko paņkaidrojumumu.
Ahdas kraħņa, winas ņpiħdums un Ćludums ir atkarigs no
audu normalā pildijuma ar aņinim, un ir droņĶs leeģineeņs
tam, ka ahda ņahw ņawa uņdewuma augņstumā.

5) Ahda kā juņchanas organs ir ar loti daudņ ņwarigām
ihpaņĶibām: wina uņtwer ņahpes, temperaturas pahrmainas
un ir weens no muhņu peezeem juņchanas organeem t. i. —
tauņtes organs. Ķħņtās ahdas papilar dalā atrodas briħwee
nerwu galini, kaņ darbojas kā ņahpju uņtweħreji. Mehš
ņinam, ka eewainojums wirs ahģinas ir pilnigi beņ ņahpem.
Ahdas ņahpju ņajuhťa ir leels aiņfargliħdsjekiņs zilweķam pret
breeņmām, kaņ winam draud no ahŗpuņes. DaņĶeem ņli-

meem, fewiſchki ſpitaligeem, ſchi ahdas ihpatniba ir ſuduſi, kamdehl pee wineem nowehroti daudſ nelaimes gadijumi kà: apdegumi un ziti ahdas bojajumi. Temperaturas ſajuhtas uſtwex, ahda efoſchee, Krauſes kermenifchi — auſtumu, un Ruffini — ſiltumu. Lauſtes ſajuhtas iſſauz ahda atrodofchee Weifſnera kermenifchi un matu ſaknu nerwu tihkliſ. Schee kermenifchi naw weanlihdsigi uſ meeſas iſplatiti, kamdehl tauſtes ſajuhta naw wiſur weenada. Wiſjuhtigaki ir roku un ſahju pirkſta gali, maſak plaukſtas, bet wiſmaſak mugura. Lauſtes ſajuhta war pahreet kutinaſchanas ſajuhtà, bet neeſe ir jau ſahpju ſajuhtas ſemakà pakahpe.

6) Ahda kà uſſubſchanas organs. Lai gan ari ſenlairoſ medizina peeſetoja wiſadus ſmehrus daſchadam ahdas ſlimibam, tomehr lihds ſchai deenai naw pilnigi peerahdits nebojatas ahdas ſpehjas eeſuhht un laiſt zauri mediziniſkas weelas. Turpretim tas mainas, ja ahda beſ epidermija, tahdà gadijumà weelas eeſuhzas weegli, pee kam war notikt organiſma ſaindeſchanas. Gaſweidigas weelas eeſuhzas ahda fewiſchki weegli.

7) Ahda kà reſerwes krahtuwe. Ir gadijumi, kur pee tuuſeem reſp. tuſlæem indiwideem, tanki ir uſkrahti no 10—15 kg., kuruſ katrà laiſkà war iſleetot weelas mainà. Ahrejas ahdas ſwarſ 22 gadi weza weſela, ſeeweſchu ſahrtas indiwidà ir 3175 gr., bet 33 gadi weza wihtreeſchu ſahrtas indiwidà 4850 gr.

8) Ahdai ir ari peena iſdaliſchanas dſeedſeri. Scheit mehſ ſaſtopam pirmo reiſi ſekretu, kaſ iſſtrahdatſ ne teſchi preeſch meeſas, bet par labu nahfoſchai generazijai. — Nemot wehrà, augſchà mineto ahdas fiziologiſko apſtatu, mums rodas eeſpaids, ka ahda, preteji wiſpahrejãm domam, ka wina eenemtu paſeminatu weetu organiſmà, eenem, ja ari ne wiſaugſtafo weetu, tad tomehr weenu no augſtafãm. Geſſchejeem organeem ir dariſchana ar weelas mainu un wairoſchanu, bet ahdai, kà ahrejam organam, ir dariſchana ari ar wiſeem ahrejeem fairinajum:em. Ahda peeder pee juhtu organeem, jo galwas un mugurfaula ſmadſenes ir ſahdreif ari hijuſchi ahreji organi, un ir dihgla attiſtibas (embrionalà) laiſkà zehluſchees no tãſ paſchas dihgla lapas kà ahda. Saprotamſ, ka tahdam ſwarigam un komplizetam organam kà ahdai, wajadſiga paſtahwiga un razionala kopſchana. Schahda kopſchana wajadſiga kà weſelai ahdai, tà ari wehl wairak ſlimai ahdai.

So weenmehſ uſ ahdas ir leels wairums netihrumu ar puhſchanas bakterijãm, un, ja toſ nenomaſgà, tad ſajuhtama nepatiſkama ſmakà, kaſ ir puhſchanas prozeſa ſeſas. Sliſ-

tatā gadījumā parahdas daščadi puščni = augoni: pinnes, sunu naglas un zitas šlimigas parahdības. Rašot neesoščas weetas, mehš bešči waram eekaišit šew kaščki un iščaukt daščada weida eķemas, kam daščreis ir loti nopeetnas šekas. Tā tad, lihds šo eekemts pirmais zilweka meečas apžeeetinajums — ahda — kriht pats zeeetofnis — zilweks.

Iščfargatees no wišam minetām newehlamām parahdibām ir loti, pat pahraf weegli. Eeteizams beščafi mainit weku, mašgatees pehž eephejas katru deenu, beščaf nemot karstas wannas, auščtas wannas u. t. t. Kaš šekos išeem weenfahrsheem padomeem, reti tad šašlins ar ahdas šlimibām. Weļa mainama mašafais diwreis nedelā. Neškatotees uš to, ka katru deenu janomašgajās, nobeščotees u. t. t., paduķes un šem kašjam tomehr war eemestees neesoščs ahdas eekaišums. Tahdos gadījumos wišpirms janodšen, kur ir, wiš mati no šlimās weetas, janomašgā ar karstu uhdeni un iščutinato weetu nošlauka ar weenfahrschu diweeli un, ja bruhšču wehl nekahdu naw, war eekaišit talku waj ari eemehret bruhzes ar zinkšmehri. Pehž pahris deenam tad ahda parašti išweķeļoņas.

Wišpahrigi eeteizams mašgat šeju wišmaš diwreis deenā — wakarā gulet ejot, lai nomašgatu pa deenu šakrahjuščos puteklus un atšwabinatu išeju šekrezijām, un no rihta, lai nomašgatu šhis paščas šekrezijas. Rokas jamašgā katreis pirms ehščanas, wakarā un rihtā, un wišpahrigi pehž eephejas beščafi.

Loti eeteizami norihwetees wišzaur ar šlapju linu diweeli, pehž kam nošlauzitees ar šaušu peldu diweeli. Tahda norihweščanās, ka ari peldeščanās auščtā uhdeni noruhda ahdu.

Parašti reiņi zilweķi, lai atšwabinatos no ahdas tauķeem, mehds mašgatees karstā uhdeni. Lai ahda neišlutinatos un nepaliktu pahraf juhtiga pret auščtumu, eeteizams, uš ahtru roķu aprihwetees ar auščtu uhdeni, išplehtuščees ašins wadi atkal šaraujās un wiš turpmafais norišinajās normalā gaitā. Ment wanner, waj eet pirti eeteizams ne retaf, ka reiņi nedelā, turklaht newajaga aišmiršt kreetni išmašgat galwu.

Utrodotees Japanā 1901. gadā šinatniškos noluhkos, manni pahršteidša japanu parašča katru deenu mašgatees lihds 40° C karstās wannās. Lokijas uniwersitatē man paštaidroja, ka šchi parašča wineem iščpildot mušfu paraščas wretu mafaatees no rihteem. Gešaknojušees šchi parašča, lai iščfargatos no daščadām eewafatām lipigām šlimibām.

Beidšamā laiķā štiprā mehrā teeķ eeteiktas ģaiša wannas. Gešahzejeem jaštaigā no rihteem un wakaros pirms gulet eeščanas pilniģi kaiķeem pa ištābam, un ja eephejams ari pa

dahrju (wafarâ). Pehz pastaigafchanâs janorihwejas ar fau-
ju dweeli, kas loti wejeligi un ſpehzina nerwu ſiſtemu. Kas
ſihmejas uſ ſaules wannam, tad winu derigums wiſpahr
ſinams.

Tâ tad mehs redſam, ka pee ahdas kopſchanâs ir no leela
ſwara higienifkee aiſſardſibas ſoli. Beeſchâ uſtureſchanâs
ſwaigâ, brihwâ gaiſâ ir eeteizama, gaiſa labwehligo eeſpaidu
uſ ahdu paſtiprina meeſas wingrinaſchana ſwaigâ gaiſâ. Bet
weens no ſwarigakeem lihdsfekteem, kas jaleef pirmâ weetâ,
ir uhdens. Uhdens dod ahdai ſeedoſchu, ſwaigu iſſſſatu. Ce-
teizams ar ſiltu waj karſtu uhdeni apmaigatees, jo uhdena
tiharſchais eeſpoids tad pamatigaks, bet aukſts uhdens ſawu-
fahrt labwehligaki eedarbojâs uſ ahdas funzjijâm. Aukſta
wanna iſ deenas pehz peezeleſchanâs ir loti eeteizama, bet
par noſcheſloſchanu tâ neder katram. Pehz ſiltas wannas
leetderigi apſlapinatees ar wehju uhdeni. Ir eeteizams ari
maſgajamam uhdenim peemaiſit nedaudſ glizerinu, kas pa-
lihdi nowehreſt ahdas rupjumu un zeetumu.

Swarigs lihdsfelis ahdas tihriſchanaï no putekleeem un zi-
teem netihromeem, kâ ari no ahdas tauku un ſweedru dſee-
dſeru leekâ ſekreta ir ſeepes. Bet, ja ſeepes ſatur brihwu ſahr-
mu, tad winas ſtipri iſkauſe epidermiſa wirſſſchurtu, tahds
apſtahelis loti nelabwehligs, pee daſcheem zilwekeem ari tâs
ſtipri fairina ahdu. Tadehl normalas ahdas kopſchanaï ee-
teizams neitralâs ſeepes, bej pahrlieziga ſahrma ſatura. Pee-
mehram pahrtaufotâs profefora Anna ſeepes, Lanolin ſeepes,
„Nivea“ ſeepes, Mitin ſeepes. Zanem wehrâ ari uhdens
ihpaſchibas: zeets uhdens, kas ir ar leelu ſaſhu procentu,
pee ſeepju leetoſchanas ſewiſchki faitigs, bet ari miſhſts uh-
dens ne katru reiſi paſargâ ahdu no ſeepju fairinoſchajeem
eeſpaideem.

Œhini gadijumâ uſ laifu jaatleef maſgafchanâs ar uhdeni
un ſeepem, jaleeto kliju wannas, tas ir wahra 10 mahrzinâs
uhdens, 2—4 mahrzinâs kliju un, pirms peeleſchanas wan-
nas uhdenim, labi iſſſch. Siveeſchu kliju weetâ war nemt
ari dahrgakâs mandelu klijas. Mandelu klijas no rihta pehz
maſgafchanâs nem weenu ehdamkaroti un 5 minutes mitra-
jâ ahdâ eerihwe, pehz tam ahdu noſkalo un noſauſina. Bee-
ſchi ahda nepanes ari minetos lihdsfelis, tas gadâs pee tau-
keem nabagas ahdas, tahdas ahdas tihriſchanaï jaleeto ſchid-
ri tauki. Tauki tâpat kâ uhdens un ſeepes tihra ahdu, dara
wiau miſhſtu un elastiġu. Pee tam tauki aiſſargâ ahdu un
nepeelaiſch ſlimibas radoſchu mikrobu eeperinaſchanos. Iſ-
ſchir ſchidras ellâs, puſmiſhſtus un zeetus taukus.

Ar to mehs pabeigsim ahdas anatomisko un fisiologisko apskatu un pahrejot us ahdas slimibam, mehs weetam papildinasm fihfaki ahdas usbuhwi un winas darbibu. Pee ahdas slimibam mums wispirms buhtu jaischkir ahdas kofmetiskee truhkumi un teeschas ahdas slimibas. Telpu truhkuma dehl mehs apskatijim kopeji ahdas truhkumus un slimibas, ushverot tas, kas ikdeenischki wiswairaf fastopams.

Ahdas slimibas nahf beeschi preefcha un, lai gan dsihwi bu retafi apdraud, ir daschreis loti nepatihkamas. Dauds-fahrt ahdas slimibas pahprot.

Nelaine pee tam ir ta, ka tas slimibas gruhti, waj gandrish nemas naw flehpjamas, ikfats winas war pee jawwa kainina redset un nowehrot. Nereti tas wed nepareisi sakara ar apflehptam lipigam un bihstamam dsimuma slimibam, waj ari uskata ka netihribas sihmi. Bet ne weentmehr ahdas slimibas zehloni ir nefahrtiga dsihwe un netihriba, beeschi schee zehloni ari meklejami eefschijos organos, afins un meefas fulu slimibas, waj ari eedsimtiba. Ahdas slimibas, ka jau teizu, ne reti weizina eedsimtiba, ari galas ehdeeni, wirzes un alkohols. Beeschi ahdas slimibas, nepadodotees ahtrai ahrteschana, prafa no ahresta un slimneeka dauds pazeetibas.

Pahreesim tagad us wisbeeschaf fastopamam ahdas slimibam. Scheit pirmo weetu eenem ehde (ekfema). Weens no wisgruhtafeem un swarigafeem jautajumeem dermatologija ir ehdes jautajums. Naw noteiktas skaidribas ehdes buhtibas sapraschana. Par ehdi mehs sawzam wehl joprojam eefarkamu tuljnweidigu ahdas eefakumu, kas pirmâ fahrtâ zehlees no eefchejeem endogeneem motiweem. Tad ari ehdes slimibas gaitu un ihpaschibas tahlaf tuwaki isticajim. Wispaher ahdas slimibas wairaf, waj mafaf grupê pehz wiau weidochana, jo wehl dauds kas naw sinams par wiau izschchana pamateem. Ahrists-praktikis isichkir ehdes, kas zehljuchas no eefchejeem (endogeneem) eemesleem, no ehdem, kas zehljuchas zaur ahrejeem (exogeneem) eemesleem.

Ahristam = praktikim ir ari sinams, ka ekjiite ehdes, furam par pamatu ir weelu mainu trauzejumi. Tahlaf fatra fina ir konstatejams, ka ir ehdes, furas attihstas zaur mums wehl nesinameem eefchejeem faktoreem. Ar bakteriologijas peeletochani ahdas slimibas tika sperts leels folis us preefchu, tad pat wareja eefahft ari ehdes slimibas grupet pehz atteezigu slimibas dihglu lihdsibam, lai gan schas grupas pehz sawas ahrejâs formas rahditos sawadakas. Scheit wehl peeweenojim ari weselu rindu ehdes, furu zehlonis ir kimsko weelu fairinajumi (Dermatitis toxica). Schi pee ehdes peeflaitita slimiba, pati, bes jebahdas ahrteschanas (Cessante

causa cessat effectus) pahreet, tiflihdj atteezigs fairinajums nowehrsts. Pawisam zitadi, ja fchi buhtu ihsta ehde, kautgan fahumâ abi gadijumi ir lihdsigi. Pee ihstâs ehdes nepawisam naw peeteekofchi fairinajuma isslehgschana, bet wajdsiga energiska terapija, (darwas, mahksligâs apfaukofchanas, rentgena staru ahrsteschanas p.eletofschana). Wispah, starpibu mehš tahdos gadijumos labi waram nowehrot pee tahlakâs flimibu gaitas. Ar fcho mehš ari wišas tās ahdu flimibu grupas, kuru zehloni ir medikamenti, nošķiram no ehdes. Preefch ihstâs ehdes ir nepeezeeschama ahdas fchuhinas dispozija, tas ir, ar ehdi fašlimuščam zilwekam ahda ir jau sinamâ mehrâ padota (diŕpon:ta) fchaj fašlimščanai. Mums wajadsēs peelaiŕt, ka ehdes iŕzelsčanâs eemesls ir eedŕimtiba un atraŕt pamatu atŕewiŕŕku fchuhninu ihpatnibâ, it ihpaŕŕhi pee epidermiŕa.

Zaur fairinajuma eespaidu, ŕaprotams, pee diŕponeteem un ne pee wiŕeem indiwideem, no Dermatitis toxica ari attihslâs Ekŕema — t. i. ehde. Mums ari ŕŕhe japeenem, ka eedŕimtiba ŕpehlē leelu lomu pee fašlimščanas. Bet fchi fašlimščanas ŕpehja naw meklejama mainitâ meeŕas ŕulu faŕtahwâ, bet daŕŕhadu ahdas fchuhninu ihpatnibâ, kuras atrodas epidermiŕa daŕâ, waj ari nerwu ihpatnibâ. Tahlak mehš ari atrodam, ka ir daŕŕhadâs weetas meeŕâ, kas it ihpaŕŕhi ahtri rada eespehju fašlimt ar ehdi.

Tagad pahreeŕŕu uŕ paŕŕhas ehdes ahrŕteŕŕhanu pee minas daudŕjâm un daŕŕhadâm parahdibam daŕŕhadâs meeŕas daŕâs, pee kam wiŕos gadijumos es uŕŕwehŕŕku mahksligâs ŕaules labwehligo eespaidu.

Ehdes flimibas arejâ planâ redŕam weenkahrŕŕu ŕarŕkanumu, meŕgliŕŕus, puhŕliŕŕus, puhŕites, ŕwihninâs, kraupas — ŕâ kopŕumâ tâ atŕewiŕŕki — kas beŕ ŕŕipri iŕteikta norobeŕŕojuma pahreet weŕelâs daŕâs. Subjektivi arween paŕtahw neeŕe.

Ehde, kâ jau teiktis, ir ŕŕipri iŕplatita flimiba un tās ahrŕteŕŕhanai wiŕos laikos ir peegreesta leela wehriba. Kaut gan winaš mainigi = daŕŕhadâis raŕŕturs neatkauj noteikti iŕteiktees par labu tikai kaŕdam weenam atŕewiŕŕkam ahŕteŕŕhanâs panehmeenam, tad tomehr ultravioletee ŕtari ehdes ahrŕteŕŕhanâ ir demuŕŕŕi tiŕ wiŕpuŕīgi labus panahŕumus, ka taiŕni fchi metode ir eeguwiŕi paŕientu iŕzilus peeŕriŕhanu un labwehlibu, bet ŕmehru un tamlihdŕigu ahrŕteŕŕhanâs lihdselū peeletofschana top teem ar ŕatru deenu nepatiŕkamata.

Noween ehdi, bet ari zitus wirŕpuŕīgus ahdas eelaiŕumus, kuri praŕa beeŕŕi atŕahrtojamu ahrŕteŕŕhanu, ahrŕtampraktikim ir eespehjamis ar fcho wehlamu, moderno lihdselū

isährstet, waj wišmaf, pateizotees ižilus neešes meerinošchai ultrawioleto staru ihpašhibai, pazientam šneegt atweeglojumu. Tã kã ehde parahdãš wairafãš formãš, tad aistrabdišchu uš prakšẽ atšihmeteem nowehrojumeem.

Ja ehdes parahdibãš ižilus weetu eenem šarakanums (ekzema rubrum), taš nosimẽ, kã darišchana ir ar kašdu šwai-gu, waj eekairinatu prozešu, pee kašda pehž minetã uškata jaišwairãš leetot fairinošchus lihdselkũš (šmehrũš, pastaš), jo tahdi war nešt pat pašlittinajumu. Waj ari stari šchini gadi-jumã buhtu pawišam jaišflehdš? — Protamš, štiprš eekaišumu išfauzoščš (erythem) staru dewumš war buht kaitiģš, bet ihšlaižiga filtreta, apstaroščana ušrahda tahdu laboščanoš un išwefeleščanoš, kã šatra žita ahršteščana pat naw waja-dšiga.

Apstaroščanã war peecturetees pee šefojoščã norahdijuma: pirnã deenã Bača lampa 50 žm. attahlumã — $\frac{1}{4}$ min., otrã deenã Bača lampa 50 žm. attahlumã — $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ m., u. t. t., dewumu ušmanigi pawairojot. Pa našti eeteizamš 3% boruhdens, waj 1% rešorzina atščaidijumš, mitru apleekamo weidã. Bet, ja šarkanã ehde jau ilgaku laiku ušturas meera šahwoflũ un daščadu medifamentu peeleeleščana naw ušrahdijušĩ wehlamãš šẽmẽš, tad štipri fairinoščã ultrawiole-tã apstaroščana war nešt daudš laba.

Peemehram: Bača lampa 50 žm. attahlumã 2—3 min., peeveenojot mitruš apleekamoš. Tam šefoš prozeša ušleefmo-jumš un warbuhteja šuloščana. Pehž tam jaleeto maiga apstaroščana: Bača lampa 50 žm. attahlumã $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ min., to iš deenas paštprinot par $\frac{1}{4}$ min.. Šahwoflũš redšami ušlabošeš un, lihds ar apšauloščanãš eekaišumu išbeigšchanoš, išbeigšeš ari ehde.

Pee šlapjãš ehdes (ekzema madidans) gaišmas terapijas apštahli tahdi pašchi, kã pee minetãš šarkanãš ehdes. Gandrihš wišoš šchais gadijumõš, pamatojotees uš šwarz-gaišmas ušfuhzeju darbibu, šašneedšam ar wišmasašo staru dewumu labuš rezultatuš un, blakam šlimibãš prozeša šamajina-ščanai, šagahdajam pazientam atweeglojumu, atšwabinot winu no neešes.

Ari puhtainã ehde (ekzema pustuloza) atšauzaš labwehligi uš apstaroščanas terapiju, tikai dewumam jabuht nedaudš štiprakam. Taš patš jašaka par mešglaino ehdi (ekzema papuloza) kur šewiščki labi ahrštneežĩškee rezultati šašneedšami, apstarojot to šem eekaišuma robeščam: Bača lampu 50 žm. attahlumã, $\frac{3}{4}$ min.; pa šarpam war peeleeetot ari 5% tumenol paštu.

Peo dauds isplatitām kroniškām un subkroniškām ehdem kvarzgaišmas terapijai jadod preekščroka, falihdšinoat ar wišeem ziteem ahrštešchanas lihdšefleem. Sewiški spihtigi pretojas katrai terapijai weza eelguši ehde, ar zootu šabeejejušču ahdu.

Šchahdā gadijuma, pirms apstarošchanas, ahdas miškštināšchanai peeleetojama šahda ragu šlahni kaušejoššs šmehrs (ac šalichl., ol ricini ana 10,0, ungt. diachylon 80,0), waj ari 0,1% Chrysorubina zinka pasta.

Tad jaišbara eefaišunu iššauzeja apšaulošchana: Bacha lampā 50 zm. attahlumā — 2 min. ilgi; eepaida nowehrošchana un pehž deenam tšchetram staru dewuma pawairošchana lihdš 4 min. Reatžijai masinotees, peeleetojama Hebra šmehre. Neese pa leelakai dakai pahreet lihdš ar gaišmas reatžijas eestahšchanos. Rā palihglihdšekli war minet pašča šlimneeka ašinu eeshlirzināšchanu un solaršonu.

Lihdšigi teef apstarota ehde ap muti un degunu, tomehr eepreekšč war išmehginat balio dšihwšudraba šmehru, kas šcheit darbojas ar teizamām šetmem. Loti labi ahrštejas ar ultrawioleteem stareem aušu ehde, pee kam apšaulošchanaš dewums war buht par $\frac{1}{3}$ min. stiprats šā zitās weetās, jo aušu ehde kvarzgaišmu loti labi panes.

Ahrštejot ehdi uš roškam, jašem wehrā, ša pigmenta šahrta un apragošchana uš rošas wiršmas ir dauds stipraka šā uš delnas, bet pati roka (šā wiršma, tā delna) masak juhtiga pret gaišumu šā zitās meešas dalas un tāpehž praša stipratu apšaulošchanu. Šlapja rošas ehde apstarojama ar Bacha lampu 50 zm., attahlumā 1 min., blakam peeleetojot wehl šlapjas komprešes un šehra pastu.

Turpretim ša uš šas rošas ehdes apšaulošchana eefahkama ar 4 min., ja rodas eefaišums, tad, šā redšams, ir nemts par dauds; lihdštefus war peeleetot 10% zalicyl diachylon šmehru. Loti apragojušchāi rošas ehdei peemehrojams stiprs staru dewums: Bacha lampā 50 zm. attahlumā, 5 min., paraleli war leetot ari 10% zalicyl-diachylonšmehru.

Weenmehr labi rezultati ar kvarzgaišmu šašneedšami kruhšču ehdes ahrštešchanā, šura nojuhd jau pehž 2—3 reisejās apstarošchanas ar šekojošchām mitrām komprešem.

Peo wišlaunakām ehdem, šawas ilgtošchās gaitas, šlittās peeeetamibas, atšahrtošchanaš teekšmes un loti nepatškamās neešes dehl, škaitās tuhpla un ahrejo dšimundalu ehde. Sewiški nepadewiga ir pantu ahdas ehde. Tomehr ari šchais gadijumos šwarzlampā išrahdās loti pateizigs ahrštešchanas lihdšeflis. Štipra šairinataja apstarošchana jau ar pirmo dewumu nowehršch neesi un dšeedē šah-

pigās ahdas reevas un plaišas. Mineto gadījumu ahrstēšanaš usdewums ir — wispirms šhos ilgstošos un glehwos flimibas prozesus ar staru eespaidu pahrwehrst dšihwatos un pehz tam tos peespeest pasusti. Ahrstēšanaš war šahtees ar Bača lampu 50 zm. attahlumâ 3 min., jaapstaro pehz eespehjas ihšos pahtraufumos 5—6 reišes, pawairojot laiku ikreis par 1 min. Starpbrihšos — mitri apleekamee un apstarošchanu pahtrauzot — tumenol — krehms.

Wisai beeschi nahkas šastapt ehdi us šahju stilbu preekschpušes, kura wedama šakarâ ar ašins rinkošchanas trauzejumeem un ir leelu tšhulu preekschsludinataja.

Ari to war ar apstarošchanu labwehligi eespaidot. Tâ kâ šcheit pastahw ahdas pašeminata juhteliba pret gaišmu, tad teef peeleetots stipraks staru dewums, nekâ parasti pœ lihdsigâm parahdibam. Apfahrtnes dalu aišfardšiba, nemot wehrâ apstarošchanas wispahrejo, organišmu stiprinataju nošihmi, natw wajadšiga, isšlehdšot gadījumus, kad ir pašiprinata ahdas juhteliba.

Apweenojot wišu šazito par ehdes ahrstēšanu ar kwarzgaišmu, galu galâ jaatsihst, ka šchi metode war nest daudš laba, to apdomigi leetojot, jo daudšos gadījumos tâ pahrspejotratu zitu terapiju. Wispah: es waretu wehl eteift pašafins eesprižēšanu kâ dšeedneezibas lihdsekli ehdes un wispah ahdas flimibu ahstēšanâ. Ehdes ahrstēšanâ wehl war eteilt, it ihpašchi pœ neatlaidigas tuhpla ehdes, ikkatru deenu tuhpla isšalošchanu, nemot 10 gr. joda, 14 gr. šahls us 1000 dalam uhdens. Šeššâ jados 0,5 zitronšahbais natrijs, pœ kam wehl japeeleto apleekamee no 1/10% šudraba nitra.

Šwihnainâ ehde (psoriasis vulgaris) tâpat kâ parastâ, pehdejâ laikâ ir weena no wisisplatitakâm kroniškâm ahdas flimibam, kas šastopama wišâ pašaulē un pœ wišâm rašam. Wina waretu šaukt par kosmetišku kaiti, jo wina peebod ah dai loti nepatihšamu, pat pretigu isškatu. Šewiški šeeweetem ta ir par eemešlu nospeestam gara šahwošlim, un šašlimušchâ šaudē katru dšihwes preeku. Weenâ otrâ gadījumâ šafirgušē persona baidâš pat dotees laulibâ.

Šchi flimiba tomehr ahtri lihwidejama, kaut gan ta mehds atfahrtošes.

Ari ehdi flimojōšam us ahdas rodas plahnas, šaušas, kâ šudrabs špihdōšas, pelesi baltas šwihninas, kas zeešchi peeklaujas eesarkani eesaišušchâ nešahpigai ah dai, kura ir drusku auqstaka par apfahrtejo ahdu. Šlimiba eesahkas ar masiau, pazehlūšhos, eesarkanu, šwihninam apšegtu pumpinu, kas loti ihšâ laikâ isplehšchâš par stipri leelaku plankumu, kura

malejã, schaurã, eefartanã schwihtrina naw apklahta swihnãm. Wirsejãswihninaš parastï pelesi baltã krahsã, bet, ja weegli ar nãgu tãš nokãsa, tad kluhst redsamas raffsturigas sudrabaltãš swihninaš. Tikai uš galwas un sejas schis swihninaš eedseltenã krahsã, jo te intensiwi darbojas tauku dseedsjeri. Swihninaš peeklaujas ahðai deesgan zeešchi, un ir dabujamaš nost, waj nu nokãšot, waj eejmehrejot ar ellu, seepem un uhdeni, lai tas atmeekschketu. Tãdejãdi atšwabinatai ahðas wiršmai naw wairš ragahðinaš; ta stipri eefartanã krahsã un pahrelahta maseem ašinojošcheem punktineem. Ja šartanã schwihtrina ap ehðes plantumu paleek baħlafa, tad ta ir šihme, ka ehðe šahš nošust, Dašchreij ehðei naw plantumaweida, bet ahðas wiršmu pahrelahj daudjas, šartanaš, ar ragahðinu apklahtas pumpinaš.

Ja uš ahðas šaštatami plantumeem lihðšigi išweidojumi, tad diagnose naw gruhta, pretejã gadijumã par šlimibu war špreest tikai špezialistš. Ehðes plantumi šawã leelumã ir dašchadi, pa leelakai ðakai 1—2 zm. diametrã, bet dašchreij šašneedš ari daudš leelafuš apmehruš un apšedš wišãš meešãš ðalaš.

Ehðes išplehšchanaš noteek loti ahtri. Tahðã gadijumã šlimneekam ir ari neleeli karštumi. Gemihlotãš weetaš, kur ta wišwairaf eeweešchãš, ir elkoni un zelgali. Weetãš, kur ahða šawštarpeji bersejãš, kã kaħšštarpãš, padušẽš, tãš attihstiba neekt šawu parasto gaitu; tas tãpehž, ka šche daudš tauku dseedsjeru, kaš atðala špezifišku šchidrumu, tãpehž swihninaš nedabon attihštitees, bet ahða peenem špilgti šartanu krahsu un paleek jehla. Uš sejas swihnainã ehðe šaštopama loti reti. Naš šihmejas uš galwas ahðu, tad ta loti beeschi ir swihninu patwehruma weeta. Uššihmejãš, ka galwas swihnainã ehðe nekãhðã šinã netrauzẽ matu augšchãnu un naw par eemeslu matu ištrišchãnai. Ja triht mati, tad katrã šinã ir ðarišchanaš ar seborrhoca. Šašlimušchãis ar swihnaino ehði nejuht ne neešẽchãnu, ne šahpju.

Ehðe war peemestees jebkurã wezumã, bet wišbeeschãkã otrã gadu ðešmitã. Šlimiba war ilgt gadeem ilgi un tad peepešchi pašust, waj nu pati no šewis, waj ari ahrštejotees. Domehr nekãd newar teikt, ka šlimojošchãis ir išahrštetš uš ilgu laiku. Šik drošchi šinãš, ka swihnainã ehðe išahrštejama, tik pat drošchi weenmehr eešpehjama šlimibaš parahðišchanaš no jauna. Swihnainãš ehðes atfahrtošchãnãš zehlowi naw šinami. Pašchãi ehðes išplatijchãnai naw par eemeslu peelipšchãna, *jo tam runã pretim eedšintiba: ta parastï šaštopama pee tuwu radneezigãm peršonã, wezašeeem un behrneem, kalãb wĩnu šauž ari par gimenes šlimibu. Ne swih-

nainà ehde ir eedfimita, bet disposizija, un ņahada ņihnai-
nàs ehdes disposizija ir loti iņplatita.

Ūri wahja meeņas uņbuhve tam naw par zehloni, bet gan
taifni ņpehzigu, weņeligu, muņkulainu perņonu ahda ir lab-
wehliga ņihnainai ehdei. Weeņhi nowehtots, ka ņihnainà
ehde noņuhd, ja ņaņlimņt ar kaut kahtu akutu waj kroniņku
kaiti. Behz iņweņeloņhanàs ehde atgreeņhas agrakos ap-
mehros.

Ūhrņteņhanàs periodà eeteizams peeturtees pee wegeta-
reem ehdeeneem. No eeņchà nemameom lihdselkeem preeņch-
roka jadod arņenika preparateem un arņena eeņņirzejumeem.
Ŭomehr arņenam ir ari kaitigs eeņpaids, no ta zeeņch gremo-
ņhanàs organi: rodas wehderņahpes, zaureja. Ŭahlak arņens
war iņņaukt uņ ahdas melnus plankumus. Ŭa tamlihdņigi ga-
dijumi ar arņenu naht preeņchà, tad ahrņteņhana ar to
atmet. Franzijà ar labreem panahkumeem leeto jodkaliju.
Eeņņhņiga ahrņteņhana eeteizama tai gadijumà, ja ehde ņe-
wiņhki iņplatijuices un eeilguņi. Ŭomehr galwenà loma ir
ahrigeem lihdselkeem. Ŭà wiņlabakais lihdselkis uņņtatams
Ŭhrņarobins, dņeltens pulwers, ko leetojot, ņihnau paleet ma-
ņat un ņarņanums noņuhd.

Pee ņiņikalizkàm ahrņteņhanas metodeem galwenà wehriba
japeegreņch ņihņchana. Ūhrņteņhanai ar daņhadu staru
palihdsibu, kà daņhadu krahju gaifmas wannu, kwehllampu
wannu nemņhanu u. t. t., noluhks ir panahht paņtiņrinatu
ņihņchannu. Ŭoku lampas lihdsi ņhim naw dewuņhas nekah-
dus rezultatus, bet tà newar teikt par Rentgena ņtareem.
Ŭ stari beņ ņchaubam ņekmè ehdes noņuņchannu.

Protams, jaņargàs no eewainojumeem, kahtdus war ņa-
gahdat Rentgena staru leetoņhana. Par noņchehloņchannu Rent-
gena stari, tàpat kà ziti ahrņtneežibas lihdselki, naw ņpehjiigi
galigi garantet iņahrņteņchannu, kà ari nowehrņt ņlimibas perio-
diņku atgreeņchanos.

Ŭa atraņtu lihdselki, kas waretu ņcho ehdi galigi iņahrņtet, tad
protams, neweens upuris newaretu buht par ņmagu, neweens
zeņch par garu, bet no ņchi ideala mehņ eņam wehl taņlu. Ŭfo-
riasis, kà ari parapņoriasis gadijumos pehdejà laikà eeteiz it
8 nedelàs iņdarit 15 wenu eeņprizejumus ar Ŭripaņlavinu,
katru reiji 10 kub. ņm. ½% atņchaidijumà. Pee katras in-
ņežijas peeleeto kalna ņauli ne ilgak par 15 min. Ŭtrs jau-
nakà laikà manis peeleetots lihdselkis pee pņoriasis ir
Pilocarpinhydrochlorid 0,2:10,0 nemot 0,5—1,0 eeņprize-
ņchana.

Ūhdas tuberkuloņe — dilonis (lupus vulgaris,
tuberculosis cutis luposa), latianu walodà noņihmè wilks.

Tà ſcho ſlimibu noſauza ſenaf, jo tà apbrihnojami ahtri ſaehd ahdu. S̄ſhi ſlimiba iſplatàs no ſahkuma deefgan gauſi, un weklas loti ilgi. Slimibas ſimptomi ir maji bruhn-ſarkani plankumi, kuri iſſkatàs ſem ſtikla platites bahldſelteni lihſ bahlbruhneem, no dſikuma zaurſpihdigi, un ir ar pogweidigu ſondi (tauſtuli) weegli eefpeefchami. Wiſeemihlotafà ſlimibas weeta ir feja, it ihpaſchi deguns un blafus weetas. Slimiba ſaehd wiſu degunu un ſkrimſtalu, bet neaiſteef muſkulus un faulus.

Selas ir tàs, ka tahtlafà ſlimibas gaità war peeweenotees ſareſchgijumi ar faulu un dſeedſeru tuberkuloſi, zaur ko rodàs plaſchas wahtes ar ſekojoscheem meefas defekteem. Tagad ſchi parahdiba iſpehtita un peerahdits, ka tà iſzelas no dilona dihg-keem. Ahreſteſchana teef iſweſta loti daſchadi, ſtatotees uſ ſatru atſewiſchku gadijumu, zif agri ta konſtateta, zif plaſchi un zif dſili iſplatijuſees, ſahdu weetu ta aifnem, un ſahds ſafars tai ir ar glotahdinu. Praktiſki daudſkahrt wajaga nemt wehrà ſlinneeka ſozialo ſtahwofli. Reſſtatotees uſ muhſlailku daſch-daſchadeem moderneem lihdsſekkeem, kà ſiſſ-ſcem: Rentgena ſtari, kalnu ſauli, Finſena lampu u. t. t. kà ari kimiſki mediziniſkàm weelam, Salwarſan un ziti, weenmehr wiſlabakais tomehr nekawejotees iſdarit operatiwà zelà iſgreſchani, pee labas ſajchuhſchanas ari koſmetiſkà puſe buhs laba. Wiſpahr ſchai ſlimiba, it ihpaſchi pee wehl jau-nàm perſonam, ſtarp zitu eeteizama ſtiprinataja dieta, mahſſ-liga apſauloſchana un eefſchſigi arſens ar chininu. Za ir eefpehjam, jaufuras kalnos waj pee juhras.

Budſis (ſurunfuls) un trums (karbunfuls).

ſurunfuls ir ſunu nagla, ſaukts ari „budſis“; karbunfuls ir wairafu ſurunfulu ſaweenojumis, ſaukts ari trums. Za ſtrutu dihgli, tà ſauktee ſtaſilokokki un ſtreptokokki, kas weenmehr atrodas uſ muhſu meefas wirſas, zaur rihtweſchanos un berſeſchanos eekuhſt matu maſti un tur atrod attihſtibai labwehligus apſtahklus, tad to kaitigais ſpehts (virulence) pee-aug. S̄chee ſtrutu dihgli tad pa eefſchejam epitelialàm maſta ſahrtàm nonahſ audos. Pee atteezigas teefimes (diſpoſi-zijas) eefpehama tahtlafà eekaiſuma peeaugſchana un iſplatiſchanas. S̄elas no tam ir apfahrtejo audu pamirſchana, tee aiſſproſtojàs, weidojot tà ſaukto ſurunfula ſerdi. Zelas bahrmehruga aſins peepluhſchana (hyperemija) un blafus ſtahwoſchu audu uſpampums. Tà tad mehs ſche redſam erogenus, ahrejus faktorus, t. i. puhſchuu dihgklus, rihtweſch-anu un zitus eomeſlus. Turpretim endogenas, eefſchejas buhs

tās parahdības, kuras mehš ļauzām par dispoziitio — eedimtu teekšni. Tahlakās šlimības parahdības norišinajās normalā gaitā. Kad šlimā weeta organišmā neusrahda nekahdas šlimigas teekšmes-dispoziitiju, tad ta jahk dšiht, lihds galigi iwešelojas. Pawišam zits wiršeens eestahjas tad, ja ir augšchā minetā dispoziitija, jo tad naw ne mafakās zerības uš normalu iwešelošanās gaitu. Šahhdos apstahkļos stahwoķlis ņmagaks un prozeiš rada teekšni isplatitees. Sahkumā surunkulu parahdiba ir ņaweenota ar štipru neeši, pehdejai drihši peeweenojas ņahpigs, dšilch mešglu weidojums, kas pee daščhadām meešas dalām parahdās ar daščhadeem ņareščhijumeem. Šlimneekam war buht ari paaugitinata temweratura.

Ķepreeščhejā eesarkana krahša pahreet tumščhi ņarkana. Tais weetās, kur bija wehl maši grubšliščhi, tagad garoša jeb puštula — nomiruščhās weetas (nekrošs). Saprotams, ka wiši surunkuli atstahj leelaku waj mafaku rehtu. Sunu naglas buhš wišwairak tahdās meešas dalās, kur noteek rihweščhānās ar drehbem: aptaklē, jostas weetā un zitur. Kas atteežas uš surunkulu prognosi, tad ta wišpahrigi ir labwehliga. Turpretim sunu naglas uš ņežas praša ušmanigu ahršteščhānu. Sunu naglu ahršteščhānu wajaga eesahkt pehž eespehjas agri. Puhšliti wajaga nonemt, kamehr naw štipras ņahpes, un tad wišu eedobumu labi isšmeħret ar joda tinkturu. Tad ļausleek ņalizila plahķsteris waj tihrs ičtiols, uš pehdejā wehl ļausleek nedaudš tihras wates, to atteezigi peestiprinot. Gadijumā, ja ļau ir ņahpigs mešglis, tad tahdu labak pahrgreest un, ļai aiškawetu tahlaku isplatišchānos, apfahrtni labi notihrit ar ņpirtu, ušleekt pahreščhijumu ar Rinanola atščhaidijumu. Gadijumā, ja ir redšama sunu naglu teekšne isplatitees, tad ar labeem panahķumeem eeteizams šlimneekam leetot raugu, pee ņam ņwaigs raugs teek aišweetots ar mahķšligi ņagatawotu ļauša rauga pulveri, dodot pa tehjas karotiiti 3 reišes deenā, ņwaigā peenā. Katrā gadijumā labwehligu eespaidu atstahj stafilokokķu wafzinās eesķlirzināščhāna, kas ņewiščhi nepeezeščhāma pee chroniški isplatitas surunkulošes. Tahdos gadijumos war ari peeleetot eesķlirzināščhānai terpentina, kafeošana un zitus tam lihdsigus preparatus, kuras pehdejā ļaikā leelā meħrā pagatawo ķimiskās fabrikās.

Šahhdas stafilokokķu wafzinās ir daščhadā weidā un ar daščhadām ihpaščhībam. Pee mums leeto Wahzijas fabrikatus no Beringwerķe un pa daļai ari Franziņas Pastera instituta. Šho ņehrumu eesķhejā darbiba dibinata uš mušņu

meešas eefšhejeem ſpehkeem (Reiztherapie) — fairinaſchanaſ terapija.

Karbunkulſ iſzelas, kà jau minets, kad blaſus ſtahwoſchee furunkuli apweenojaſ, pee kam apkaſhtejo audu eefaijumſ ſapluhſt. Sr nomehrotſ, ka karbunkuli beeſchat atgadàſ pee wezafeem zilwefeem, it ihpaſchi pakauſcha daſà. Saſlimiſchana beeſchi noteek negaidot un ir pawadita ar wiſpahrigàm ſlimibu parahdibam — augſtu temperaturu, drudſi u. t. t. Karbunkulu (rumu) ſahſumà war ſalihdſinat ar apafſchadàſ ſlegmoni (augonu). Blaſchſ karbunkulſ war iſſaukt aſinſ ſaindeſchana, kaſ ir weenmehr weena no nopeetnaſàm ſlimibam. Daudſfahr̄t ari peeweenojaſ roſe. Karbunkulu ahrſteſchana dibinajaſ uſ teem paſcheem pamateem kà furunkulu. Romiruſchàſ, ſaſlimuſchàſ daſaſ atdala kirurgiſkà zela. Pahrfehjumu wiſlabak iſdara ar augſchà mineto Riwanola atſchaidijumu. Kà furunkula, kà karbunkula iſdſeedeſchana weizina ar kalna ſauli, Rentgena ſtareem un diatermiju (augſtpraiguma mainaſ ſtrahwu). Beeſchi furunkuli un karbunkuli parahdàſ pee ſaſlimuſcheem ar zutura ſlimibu (Diabetes), wehdera tiſu un zitàm tamlihdſigàm ſlimibam.

Trauzejumi ſweedru atdaliſchana nà war ari iſſaukt daſchadaſ ſlimibaſ. Prattikſi ſwariga ir pahrlleeziga ſweedru atdaliſchana — Hyperhidroſis. Tàſ pamati meſlejami nerwoſitate (ſlimigſ nerwu uſbudinajumſ, kaſ rodàſ beſ neſahda eemeſla). Stipra ſweedru atdaliſchana war ahdu padarit miſkſtu un tahdà weidà weizinat ahdaſ ſaſlimiſchana. Tà ſauzamaſ galwaſ hyperhidroſiſ ir ſeborejaſ weidſ.

Zeekàſ ſweedru atdaliſchanaſ ahrſteſchana nà riſkojaſ pehž pamatſlimibaſ, ja tahdaſ truſkſt un mumſ it dariſchana tiſkai ar weeteju ſaſlimiſchanaſ, tad mehſ to ari uſſkatam kà weeteju. Bet ne weenmehr ſtipra ſwiſſchana ir ſlimiba. Paſtiprinata ſwiſſchana noteek ari fiziologiſki, kà mehſ to jau muhſu apſkàtà par ahdaſ fiziologiju minejàm. Strauja ſpehžiga kuſtiba (ſports), ſmagaſ ſiſiſkſ darbſ; ſchinis un tamlihdſigòſ gadijumos, ſweedru iſdaliſchanaſ dehl, meeſa atdſeſt, no kam tàſ temperatura paleek normala. — Zirbſ wahjuma Baledowa ſlimiba, — ſche maſaſinige, dilonſlimee, neiſraitenikſi ir padoti wiſpahrejai paſtiprinatai ſwiſſchanaſ, ſchoſ gadijumus mehſ muhſu apſkàtà tuwaki neaiſſkarſim. Muhſ intereſe weeteja ſwiſſchana — uſ deguna ahdaſ, uſ rokam un ſahjam, paduſeſ, kaſ loti nepatiſkama un apgruhtinoſcha. Tahdſ ſweedru daudſumſ war galu galà ahdaſ epidermiſa fahr̄tu galigi iſſutinat. Ahda paleek wahrga un rodàſ ſahpigàſ bružiteſ. Sahjam ſwiſſtot, manama nelaba ſmaka.

Schäi smatai zehlonis ir sweedru jakrahšchanàs un kimiska šadalishchanàs šlimneeka šekës un apawos. Šlimneekam wajaga šaprašt, ka nepatihkamà smata rodas ne no pahrmehrigem sweedreem, bet no augščhà mineteem eemesleem.

Sai gan pee roku šwiššchanàs nav nowehrojama nepatihkama smata, bet ari ta ir apgruhtinošča šlimneekam un wina aplahrtnei. Šahda mitra šeja un lipigas rošas peeskrotees ir pretigas. Šahda weeteju organu pastiprinata šwiššchana rodas no eekščejo šekrezijas organu trauzejuaneem. Sweedru dšeedšeru inermazija (šaištiba ar nerwu) notek zaur šimpatiškeem nerweem, šuru daršibu eerošina, waj nu zentralee šairinajumi t. i. refleššwee, no grišas neatšarigee, waj pariferialee — organa wiršpužë ejošči nerwi. Uš šcho pamatu mums ir ahrštneežibas lihššekli, kaš eerošina wišpahrejo šwiššchanu (Diaphoretica): štrišnins, šampars, pilofaršins u. š. un otradi ahrštneežibas lihššekli, kaš šawë šwiššchanu (Antihydratica: Atropins, Agaricins, Acidum camphorieum (šampara šahbe). Žihnà ar lošalo šwiššchanu, mehš leetojam gehrššahbes un formaldehyd. Pee weeglam šwiššchanàs formam eeteizamš rošas un šahjas ikšeenas wairak reiš norihwet ar aukštu uhdeni, pežš tam šlapinat ar šchahdu špirta šaštahwu: Acid. borik. 3,0, Spir. colonicus ad 100,0 vai Ac. tannici 2,0, Spir. camphorat ad. 100,0. Pa našti wehl jaerihwë šekošču pulweri: Ac. salic. 5,0, Acid. boric., Ac tartaric. aa 110,0, Zinc. oxudat 20,0 Talc. venet, ad 100,0, vai Natr. boracic, 15,0 Aluminis pulv. Acid. tannic. aa 10,0 Talc. venet ad 100,0. Pee šweedrainam šahjam labi leeto formalin šmehru: Formalin 5,0, Menthol 0,5, Vaseline, Lanolin aa ad 50. Wišdeja šmaguma šlimibas gadijumos, leeto formalinu uhdens, waj alkohola atššchaidijumà. Šeetderiga ir formalina ar uhdenrašča pahrššahbes kombinazija: formalin 10,0 Perhydrol 3,0Aq. nestilat. ad 300,0. Šreekš rošam: formaldehyd. (4%) 20,0, Spirit. coloniens. 200, waj šmehrs: formalins 5,0, Menthols 0,5, Vaseline, Lanolin aa ad 550,0.

Ša par rošas šwiššchanàs pamatu buštu (neirastenija), nerwu wahjums, rakšturigs ar ahtru ušbudinajumu eestahšchanos un išbeigšchanos, maššinišba u. t. t., šaprotams jaženščas to nowehrš. Wišpahr rošas beešči jamašgà aukštà etiķa uhdeni, war ari peeletot apštarošchanu.

Ša ahda wešļa, nebojata, war leeto energiškakus lihššekšins. Wehl štipraša ir Chromššahbe 5% uhdens atššchaidijumà, bet wina ir šoti indiga, šadehl beš šchaubam wina ja leeto sem ahršta nowehrošchanas, un teek leetota tišai, šahjam šwišštot, weenreiš nedelà, ne wairak šà 4 reišes pežš šahju

wannam, jeb masgafšanas. Wisgruhtafos gadījumos peeleeto Rentgena starus. Utrodas pahrdoščanā ari patentu lihdsekti, (Antihydroticum Roske, Liquor antihydr. Brandh). Paduſes ſwiščanas gadījumos, ahrsteščanai wislabat apmasgā paduſes ar etiķſahbeem uhdens waj alkohola ſčhidrumem, Liquar. Alum. acetici (1:1), waj ari 0,5% Naphtol ſpirtu ſčhidrumu waj Acid. aromat. 3,0, Aq. coloniensis ad 100,0. No pudereem, paduſes eepudereščanai der „pulis salicilicus cum talco“ ari tannoforms.

Ahdas tauku dſeedſeru ſaſlimščana.

Ahdas tauku dſeedſeru ſaſlimščana war buht diwejada. Œafarā ar pamajinatu tauku iſdališčanu (Hyposteatosis ahdas ſaleeſ rupja un ſahſ ſtipri ſahrtot un parahdas ſahpigi ahdas plihſumi, ſas it ihpaſči nowehrojami dabigos meeſas atwehrumos, ſur ahreĵā ahdā pahreet glotahdinā. Ari ſcheit zehloui war buht ſafarā ar endofrinu organu ſunĵziju trauzejumem. Œcheit mehs ſaſtopam ahdu, jau no dabas maſā mehrā apweſtitu ar taukeem. Daudſi ahreĵi apſtahſki rada ſauſu ahdu. Wiswairat ſcheit kriht ſwarā tahds darbs, kad roſas naht ſafarā ar uhdeni, ſeepem, ſahrnu, ſodu un ſpirtu. Tahds profeſionals darbs atnem ahdai taukus. No ſchahdeem arodeem mineſim ahrſtus-ſirurgus, weſas maſgatajas un darbu ar ſimifam weelam.

Ari pahrmehriga koſmetiſku lihdſeklu letoščana, ſā ari pohrſpihleta tihribas uſtureščana, atnem ahdai taukus. Beeĵči gadas, ſa ſlimneeks nem peemehru ſawas ſlimibas ahrsteščanā no otras perſonas, peemirſtot pee tam galweno noteikumu, ſas derigs weena zilweſa ahdai, ſas war iſrahditees ſaitigs otra ahdai. Daudſos gadījumos war iſrahditees, ſa attcezigai ahdai wajadſiga ectaukoščana, bet newis lihdſeklis, ſas winai atnem pehdejos taukus. Œchahdai trauſlai ahdai truhſt diwas ſaſtahwdalas: uhdens un tauki, ſuri mums mahſfliigi japeegahdā. Proti, uhdens raga ſlahna mihſſtinaščanai un taukus, lai nepeelaistu uhdens iſgaroščanu.

Sauſas ahdas ahrsteščanā wiſpirms mums wajaga iſwairitees no faktoreem, ſuri rada tahdu ſlimigu ahdas ſtahwokli. Tos mehs minejam ſā ſauſas ahdas ahrigus eemeſlus, — iſwairitees un neleetot ſahrmainas ſeepes un zeetu uhdeni.

Sauſa un taukeem nabadſiga ahdā panes tika wiſindiferentafas weelas, — ſliktā gadījumā neleetot nekahdas ſeepes. Œahſumā es eeteiktu: Tragauth. 1,5 Glycerini, Spirvin. āā 30,0, Aq. destil. ad. 100,0. Prof Unna eeteiz: Acid.

benzoic. 3,0, Boracis, Glycerini āā 13,0. Aq. destillat. Spir. vin. dil āā 100,0. Ja slimība ir progresējusi, tad jāleeto uhdens un tauku maisījuma smērās, kā: Solutin, acid. boric. 2%, Eucerini āā 20,0, Glycerini 10,0, Ung. lenient. 15. Bet tam veļl var nemt palihgā mahkfligūs gatavus taukus, kurus muhsu laikos bagatigi peefola — „Kremi“, „Nivea-creme“, „Mitincreme“, glicerins us pušem ar kahdu smarš-uhdeni, waj ari indifirentas smehres, Laffara pasta u. t. t. Isuhdri ir šaujai ahdai kaitigi, pee nepeezeeschamibas jāleeto taukus šaturošči puhderi.

Pawišam žitadi tas ir pee pahraf taukainās ahdas, waj, tā šauktās tauku tezeščanas (Hypersteastosis, Seborrhoea), kas ir ahdas tauku dšedseru šlimigi pawairotas darbibas šekas; ta wispah beešči nahk preeščā un ir nopeetnā šlimība. Lai gan ta šastopama wisbeeschaf tikai us šejas un galwas, bet wina ir weenmehr wairaf, waj mafaf šaistita ar nopeetnu ahdas zeeščanu. Šejas šeborejas šekas ir melnas punktinas (comedones), pinnes (acne vulgaris), ištumi, šurunkuli, šarfani plankumi us deguna, waigem un peeres (rosacea) un ehde (ecsema seborrhoica).

Taukainā šeboreja želas no pahraf paaugstinatas tauku dšedseru darbibas, ščhidri tauki išdalās us šejas, šeja itin kā buhtu apšlahta ar tauku pileeneem. Šcho formu šauž par taukaino šeboreju (Seborrhoea oleosa). Pretežā gadījumā, ja tauki ir beesi, šajaukti ar nobrukuščām epidermija raga šahrtas šchuhninam, šeja apšlahta atteežigās weetās ar eedšeltenu toukainu pahrwilkumu.

Šchahdu šeboreju šauž par šauju (Seborrhoea sicca). Ir gadījumi, kad šaujā un taukainā šeboreja parahdās us weenas un tās paščas šejas. Pretigu eespaaidu atšahj šeja us apšahrti, ja šeborejai peeweenojās pinnu šrutu puhšites, ištumi, infizeti no mikrobeam un šehnitēm.

Pinnes (Acne — comedones) ir tahrpweidigs aiššprostojums tauku dšedseru išwadfanali, kas ir eedšeltens lihds melnbruhs, weegli paaugstinats mešglis. Aiššprostojums šastahw no tauku dšedsera produktem un raga šchuhninam. Ja tahdu aiššprostojumu iššpeesč, tad išnahl balta, deegweidiga maša, ar melnu punktu galā, kas atgahdina tahrpinu. Komedoni, kuri dešmiteem un dašchreis šimtem esmetas šejā, us peeres, deguna un šmafra, kā ari us muguras un krukštim, šafneeds šneepadatas galwinas leelumu, dašchreis tee pat mešča reešta leelumā. Atšewiščli pinnes maf eewehrojamas, bet ja to ir daudz, tās ļoti šabojā šeju. Beešči melna punkta weetā redš šrutu puhšites, un tās iššpeesčot, išnahl tauku

maša, strutas un afinis. Ja puhtites ir leelakas un dsikakas, tad pehz šadsihššanas paleef rehtina.

Pinnes (acne vulgaris) zelas, ja tauku dšeedseris aiššprostožās, pee kam eeperinas mikrobi, un winšch pahreet strutojumā. Aenes šekas ir dauds rehtu uš šejas, šeja iškātās gandrihš kā bafu rehtaina.

Šr nowehtrots, ka ahda taukus išdala stipraf pehz karšta ehdeena, pehz tehjas, kafijas un alkohola. Alkohols iškauz afins peeplušššanu šejā, paplaššina ahdas afinšwadus, ar ko paaugstinā ahdas tauku išdališšanas. Tahdel šlimam, kam ir dišpozižija uš šeboreju, šarkanu degunu un šeju, jaišwairās no alkohola. Tahlak ir nowehtrots, ka ari fišifš darbs un beešča pahreeššana no aukštuma karstumā paštšprina ahdas tauku išdališšanas ar tās šekam.

Šr peerahdits, ka šeboreja ir šakarā 1. ar eekššejām šlimibam, 2. ar eekššejās šekrezijas trauzejumeem un 3. ar eedšintu ahdas konstituziju. No eekššejām šlimibam, zaur ko zelas šeboreja, minešim šheit anemiju.

No wiša ta nahšam pee šlehšdeena, preteji laušču ušškaateem, ka šeboreja ir šekas no dašchadeem eekššejame zehloneem. Tahdejadi ari ahršteššanā pirmo weetu eenems eekššēģigas šahšes. No tahdām minešim šchru, ičhtiolu, aršenu, beš tam eeteizams 4 nedelas ilgi leetot eekššēģigi Šarlšbades šahli pa 2,0 rihtos tukšchā duhšchā pus olahšē šiltā nowahritā uhdēni. Redšamus panahšumus mehš ari nowehtrojām no rauga preparateem, kā ari no šwaiga alus rauga. Wehl reiš aišrahdišču uš jau no maniš pee šurunkula ahršteššanas mineto „šairinaššanas terapiju“ (Reiz — Kōrpertherapie). Pehz šchis metodeš išdara štarp-muškulaturas eekšširžinaššanu wahritā-sterilišetā peenā, Čafeošan, Nolan un zitu preparatu. Minetai ahršteššanai wehl peeweeno diaitu. Šagreesh ušmaniba uš pareišu šagreemoššanu pee atteežigas diaitas. Daudškehrt ari funga un šarnu wahjums paštšprinā ahdas tauku išdališšanu; waram eeteikt dot preekššchroku wegetarai baribai: šaknem, augšem, rupjai maišei, kahpošteem, širneem, pupam u. t. t. Alkohols wišos weidos ir kaitiģs, ari tehja un kafija.

Pee šeborejas ar wišēem tās šarešchģijumeem, loti deriģš karšts uhdens (lihdš 50°C) weetejā peeleetoššanā. Šchahda karšta uhdens peeleetoššana war notikt tikai 1 minuti. Tas iškaidrojams ar karšta uhdens špehju paplaššinat afinštraufus, kam drihš šeko špehžiga afinšwadu šarauššanas un ahdas nobahleššana. Šchis apštahklis pamafina afins peeplušdumu un ar to ahdas tauku išdališšanas. Lai mehš buhtu drošchi, ka tahda teizama reakzija eestahšees, — wišlabaki pehz karšta

uhdens nomasgatees tuhlt ar aukstu uhdeni, eeteizamaši šho prozešu isdarit wafaros.

Taufainas fejas ahdas kopschanai eeteizama masgashanas rihtos un wafaros ar karstu joda uhdeni, jaleeto ari fehra seepes un janorihwejas konzentretem spiritā schidrumem. War lectot ari 1% falicilspirtu, timola-mentola spirtu, waj reforcin= falicil= fehra seepes pehz Eichhoffa. Ja pee feborejas jau ir eestahjuschees fareschgijumi, melnas punktinas (comedones), pinnes (Acene vulgaris) un issitumi ar strutu puhtitem (Rosacea), tad war pre augschā minetās ahrsteshanas wehl peelectot fejas twaika wannas, kas labwehligi atfauzas, atmeekschkejt ahdas wirsejo raga kahrtu, jo tad issuhd tauku dseedsjeru aissehrejumi nu aissprostojumi. No siissteem lihdsekteem wehl minešim fejas masaschu. Tahda masascha leetojama tikai tani laikā, kamehr ahda wehl naw infizeta, pehdejā gadijumā pilnigi jaatsakas no masaschas, jo pretejā gadijumā mehš isplatšim infekziju.

Melnās punktinas (comedones — jawdabigi paaugstinajumi ahdā) war mehaniški isnihzinat, ar pirksteem ispeeschot, wislabak to war šajuwegt ar jewišķu rihtu, tā šauzamo, „Komedonenquetscher“. Saprotams, ka ahdu pee tam nedrihst šatneebt. Tapat jaišpeesch pinnes, strutu puhtites un furunkuli, pee kam jaišdara tikai neredšams duhreens ar ašu instrumentu, lai wehlat nepaleek rehtas. Wisās stahdijās pee feborejas, ari ar fareschgijumeem, apstarošchana ar ultrawioleeteem stareem ir eeteizama. Teizamus panahšumus šneedš labi stiprs kwarzgašmas dewums; Wacha lampa 50 zm. attahlumā 2 minutes. Ja nu pehz kahdām 3 šchahdām apstarošchanām eestahjas strauja ahdas nolobishanas, tad apšaukošchamu pahtrauz un peelecto 1% falicilu un reforcina spirtu.

Par šho feborejas ehdi tiks wehl minets, runajot par matu šlinibam.

Mums wehl atleek pahrrunat fejas feboreju, kas weenmehrigi isplatita galwas matu dakā, un tās fareschgijumu ahrsteshanu ar šahlem, wišadu šmehru weidā. Sahles war parafstīt tihrā, waj kombinētā weidā ar ziteem lihdsekteem — pehz ahrsta usškata. Pee kam janem wehrā, ka ne wiši lihdsekli wenadi noderigi wišeem. — Medikamentu iswehle ir keela, bet beš ahrsta noteišchanas, tos naw eespehšams peelectot, un tahds newetā peelectotš lihdseklis, newis ahdu uslabo, bet wehl wairak bojā. Wislabakais lihdseklis pret feboreju ir fehrs, kas teizami peelectojams wišās stadijās (1—10% šmehri pastaš). Pasihstamafee fehra preparati: sulfur praecipitatum, flores sulfuris, sulfoforms, Thigeool — 2% pasta, tad wehl no ziteem lihdsekteem jamin reforcins 1—10%.

imehrs, šalichškahbe 1—5% un Hydraryrum praecipitatum album 1—10% imehrs. Šche rodas jautajums wehl par ahdas šairinajumu un wahrigumu. Zitreis wajaga ķertešs peļz štipraka lihdsēkla, it ihpašči pee pinnem (Acne vulgaris) un pveeletot nolobiščanās metodi (Schälkur).

Prof. Unna, pašištamais ahdas šlimibu špezialists, pee fejas šeborejas leetoja Sulf. praecip. 4,0, Cinc. oxydat. 6,0, terra silipcea 20, Axung, bensoat ad 50. Šcho paštu 3 reišs deenā eerihvē, bet tā, ka paleef uš ahdas neleels puderveidigs atlikums. Šahdu šehra terapiju war pveeletot tīfai nedaudš deenas, pretejā gadījumā ahda paleef trausla. Starpbriššos pveeleto atvehšinošču imehru. Loti eeteizams, tā weegli panšams šehra lihdsēklis, ir Šummerfelda uhdens (Šummerfeldsche Wachsasser): Sulf. praecip. 1,0, Spirit. Camphorat, Spirit. lavand. āā 2,0, Spirit. colon. 4,0, Aq. destill. 60,0 waj ari: Camphor. trit., Gummi arab. āā 6,0 Sulf., praecip. 20,0, Aq. Calcis ad 200,0.

Šr plašči pašištamas rezepes: Resorcin 1,0, Sulf. praecip. 2,0, Sap. virid. Vaseline flav. āā ad. 20,0 M. f. past. un Sulf. praecip. Naphtol āā 2,0 Sapon. viridis, Vaseline fl. āā 20,0.

Bet labak un tihraf šehai gadījumā leetot kalna šauli. Neatšaidigos gadījumos pveeletot puššānu bakteriju vakcinās (Autovakzinu, Leukogen, Opsonogen).

No šheem nedaudšiem ašrahdijsheem redšam, ka šeborejas ahršteschana no šlimneeka praša leelu pazeetibu.

Parasiti, winu issauktās ahdas šlimibas un to ahršteschana.

Raščkis. (Sarcoptes scabiei).

Šau preešš 1000 gadeem mehs atrodam norahdijsheem, ka kaščki dariščana ar parasiteem, kuri šew rok ahdā ejas. Bet nešen wehl negribeja atšiht šmidši (šfuteliti), jo pastahweja wezais ušškats, ka meesa pati no netihram šulam produžē kaščki. Zagad wiši jina, ka kaščkis ir šlimiba, zehlušees no kaščka = šmidšča (šehis parasits šihšs dšihwneezinšš sarcoptes scabiei ir 0,3—0,5 mm. leelumā) pahrwheetoščanās. Bet kaščka = šmidšča pahrneščana uš wešelu ahdu tomehr naw tīf weenfahrscha. Beeschi es išmekleju kaščka šlimā meesu, daudšreis šneedsu kaščka šlimneekam rošu, bet šlimiba man naw peelipušī. Šai pahrwheetotu kaščka šmidši, wajaga teešču, ilgštošču šatīšmi, tā peem., kopeja guleščana. Šultās

filturns smidschus eerosina zelot, un tad tee labpraht pahreet uf wejelu, klahetesofchu zilweku. Tã mums buhs fãprotama kãschka flimibas endemijas iszelschãnas, kad nabadsigi laudis daschreis 2 un wairaf gul weenã gultã. Daudsflahrt prostituzija ir starpneeze kãschka smidscha eewafãschãnai labafãs aprindãs. Kad jauni zilweki no labafãm aprindãm, fãslimuschi ar kãschki, usmekle ahrstu, mehã nemaldifimees, ja scho parahdibu wedifim fãkarã ar prostituziju. Daschi autori issafas, fa kãschkis pee pecaugufcheem fãitãs lihdsigs dsimuma flimibai. Kãschkis beeschi turãs inteligentafãs aprindãs deefgan neatlaidigi. Gemeels ir aplama kautriba atsiht fãslimichãnu ar kãschki, un padotees pareisai ahrstefchãnai.

Tã smidsis ir pahrweetots uf wejela zilweta' ahdas, winfch few rot flihp, pamasãm dsilafãs raga kahrtãs pahrefofchu eju. Winfch patã, fãprotams, atrodas ejas dsilumã. Eãã winfch dispone fãwus mehflus, un ja smidsis ir feeweefchu kahrtas, tad fãwas olas. Wihreefchu kahrtas smidsis dsihwo tikai ihfu laifu. Behz apauglofchãnas winfch ari rot few eju un eet pehz nedauds deenam bojã. Kãschka smidscha eja ir smalka bahlgana fchwihtra, burta „S“ weidã lozita, bet ja netihrumi ir eefufufchees, tad fchwihtra ir tumfchafa — melnafa, no apmehram 2 mm. lihds 2 zm. garumã.

Ahda fãjuht smidscha urbfchãnos meefã fã fairinajumu, zaur fo rodas eekãfums un ekjudats, furu war redset fem ejas puhflichã weidã. Schis puhflitis pazel ragaflahni ar eju uf augfchu. Pret scho organifma reakziju pazients ufwedãs loti nefautrigi. Winfch neapfinigi apstrahdã fufofchãs, neefofchãs weetas ar nageem, isnihzina masos puhflichus un rada ahdas defektus, fãs atwer infekzijas dihgkeem wahrtus, un tahdã kahrtã weido, fã tas noteek wifãs neefes, kãschka efekta bildi, t. i., no masãm ekjudazijãm lihds nepatihkamãm ehdem, furunfuleem un augoneem. Slimais neapfinati kãschki weizina ar to, fa winfch ar fãweem nageem no ejas iskafa smidsi un pahrnez uf tahlafãm meefãs weetãm un tã iswasã pa ahdu. Tã tahds kãschkis pastahw ilgãtu laifu, tad, weenmehr wairaf peenemofochais, kãfichãnas efekts beidsot rada leelã mehrã pahrmehrstu ahdu. Mehã redsetim, fa ekfiste daudsi ahdas neefes weidi, bet neweens no teem neafãugas uf ahdu tahdã weidã zaur kãfichãnu, fã kãschkis. War redset breefmigafos ahdas stahwoflus pee laudim, fureem tihriba un beescha masgãchãnas nepafihstama.

Neziwilifetãs tautãs ahrsti daschreis atrod tahdas flimibas, fureãs kãschki fã pamatflimibu gandrihs nemas newar pãsiht. Lai pãsihtu scho flimibu, tahdos gadijumos, ir jarihtofjas pehz kãschka prozeja lokalifazijas, jo kãschkim uf fermena fãwas

eemihlotas weetas (noweetoſchanàs). Seſojot ar leelu uſmanibu kaſchka iſplatiſchanàs prozeſam, nowehrojam, ka prozeſa ſahkums weenmehr meklejamš pirkſtu ſtarpàs. Pirkſtu ſtarpàs atrodam ejaš, puhſliſchus, pahpulaš, ka effkoreazijaš ſahfumà, tà wiſu pahrejo prozeſu laiſà. Zilweeem, ka beeſchi maſgajaš, ſchis paſihmeš daſchreiſ ir atrodamaš loti maſà mehrà. Otra ſmidſcha eemihlotà weeta ir rokaš ſafne, t. i., delnaš ložitawa, un paduſeš. Kà treſcho weetu mehš waram atſihmet kruhſchu ka hrpaš apwidu, wehdera wirſu un ahdu uſ diſimuma organeem un wairak, waj maſak wiſu meeſu. Puhſliſchi un effkoreazijaš uſ diſimuma organeem peeſpeeſch ſlimneekuš paraſti eet pee ahrſta, jo wiſi domà, ka ſaſlimuſchi ar lipigu diſimumo ſlimibu. Sinamš, wajaga uſmaniteeš, jo kaſchka eja war buht kà wahrſi ſiſiliſam, kaš beeſchi ari atgadàš. Tahlaſi mehš atrodam kaſchki taiš weetàs, kur drehbesh zeeſchi gul pee meeſaš; ſchàdš kairinaſchanas weidš, kà rahdàš, atweeglina ſmidſcha apmeſchanòš. Pee ſeeweetem paraſtà apmeſchanàs weeta ir widužiš, kur ſpeeſch ſwahretu lentàš un ari preewiteš weetàs, pee wihreeſcheem ta atkariga no nodarboſchanàs weida. Uſ zeeta ſola ſehdoſcheem, peem., kurpneekeem, ir daudj ſmidſchu uſ ſchdeš (paſalaš) daſam. Sejai un murgurai ir ta preeſchroziba, ka wiſi weenmehr ir brihwi no kaſchka ſmidſcheem. Taš laiſam ir tadehl, ka zilweki, kaš tikai weenreiſ gadà no netihromeem atbrihwojaš, tomehr ſeju maſgà.

Kaſchka ſmidſchi ir tà tad paraſiti, kaš ſehſch wirſahdà, indeš neiſdalidami, un tà tad wineem neſahda eeſpada uſ ſlimneeka wiſpahrejo weſelibàš ſtahwofli naw, bet kaſchkiš ir uſbudinoſchš, jo trauzè guleſchanu. Tiſko ſlimaiš leekàš gulet, wiſch mana kuteſchanu wehl labak, kaš trauzè wiſa meeru un ari nerwu ſiſtemàš lihdiſwaru. Sinamš, ari kaſiſchanàš efekti ar tàš komplikazijaſ: furunkuli, augoni, limfu dſeedſeru un wadu eekaiſumi nepaaugſtina ſlimà labſajuhtu.

Lai konſtatetu kaſchki, ir leela noſihme atràſt ſmidſcha ejaš un paſcha ſmidſcha atràſchanàs weetu. Pirkſtu ſtarpàs un diſimuma lozeſka ahdà ta atrodama uſ puhſliſchu wirſaš, waj uſ pahpulaš kaſchka ejaš. Wiſlabaki ir, ja ſcho weetu ar tinti, waj ar zitu krahſu apimehrè, tad weegli war ſaredſet krahfo-taš ſchwihtraš. Schàš ſchwihtraš war ari redſet, ja tinti noſlauka. Ja grih paſchu ſmidſi kert, tad janem adata un jamehgina wiſu no ejaš beidiſamà gala ar adatu iſzelt. Bet ſchi mediba ir reti kad iſdewiga, tadehl ka tikai retòš gadijumog ir neſakaſitaš weetaš. Paraſti jau ſchis weetaš ir ſakaſitaš. Labaki jau ir, kad nonem nedaudj raga ſlahni un leek uſ preparata ſtillina, taš noteek beſ ſahpem. Ja apſkata labi

lokalisaziju, war ar meerigu firdsapjinau noteikt diagnozi beš preparata. Wiši, nabagi un bagati, jauni un wezi, war fašlmit ar šcho flimibu. Ja kaščkis pee kahda zilweka teeščam atrasts, tad ahrsteeščana ir weegla un flimibas preeščhnoteiščana, žif faresčgita ta ari ir, weenmehr ir labwehliga. Tomehr tas ta nebija weenmehr. Senat, preeščh nedaudš gadu desmitem, šchis flimibas ahrsteeščana prasija, pawadit ilgaku laiku fliminizā, ari leelus isderwums un tomehr newareja noteikti sinat, waj warēs flimneetu isahrstet. Bet tagad, kaut ari ahda ir eewainota ar kaščhanu, tomehr ahrsteeščanā war tuhliit rihkotees pret kaščka prozešu. —

Atšimešin wehl atšewiščkus kaščka weidus, norweegu (Scabies norvegica) un Szabies pemphigoides, kuri nereti jastopami pee špitaligeem.

Kaščka ahrsteeščana šahās ar šiltu wannu, ahda teef pamatigi maščata ar šalām seepem. Ja eespehšams, ahrsteeščanā japeeleeto štipra šehra wanna (200,0 kal. šulf.) 30 min. laika. Ar šchahdu maščaščhanu teef lihds ar netihromeem nonemts ari wirsejais raga šlahnis, un tahdejadi ahda kluhst šahlem peejama. Sahlu usderwums pirmahrt šmidši nonahwet un otrahrt augšehjo raga šlahni atdalit, zaur to šmidšhu uštureščhanās weeta teef ištostita. Sahles, kas boja raga šlahni ir seepes, it ihpašchi šalās seepes (sapo kalinus), turpretim, šahlu, kas nonahwe šmidši, ir daudš, jo šmidšis koti wahrigs, peem., šehrs, Naphthols, Perubalsams, Šthraz, tabakas ešttraktš un Kreolinš. Pehz wannas ahda teef eerihweta (ja eespehšams pee šiltas kraščns) ar weenu no minetām kaščka šahlem. Šehrs ir galwenā dala Wilkinšona kaščka šmehre, šopā ar darwu un seepem. Creta alb. praecip. 10,0, Sulf. sublim., Olei Rusci. āā 15,0, Sap. kalin., Pasta Mitin āā 30,0. Šchi šmehre ir koti teizama, to war leetot ari kaščka ehdes ahrsteeščanai, jo ta neatštahj pastahwigus fairinajumus.

Ahrsteeščanas weids ir šchahds: pehz seepju, waj šehra wannas, wiša meeša, isnemot šehu un galwu, šewiščki wišas neešošchās weetas, it ihpašchi manis usrahditās, energiški ja eesmehre wakaros un jatur apmehram 40 minutes ilgi. Beš weelas mainiščhanas šcho šmehreščhanu atkahrtu 3—4 wakarūs, tad pehz 2—3 deenam tikai atkal maščajas. Šmehre paleef us ahdas, kas šchini laikā lobas. Tikai šeptitā deenā pehz ahrsteeščanas šahščhanās pirmo reiši eet wannā. Šahrsteeščanas tikai tad ir droščha, ja turas štingri pee noteikumeem. Napatihkamās pašihmes ir ahdas un weelas neglihtais ištats un darwas šmaka. Bet ja grib ahrsteeščhanu isnest dištreti, beš darba traujejumeem turpināt, tad Wilkinšona šmehri newar leetot.

Sehrs ir daudzahrt aishweetots zaur Naphtolu. Breeksch Naphtola mums ir schahdas rezepes: B — Naphtol 15,0, Sapo virid. 50,0, Axung. Porc. 100,0, Cretae alb. p. 10,0, ahrigi. Ar scho smehru slimneefu 1—2 wafarus energiski eerihwē un 2 deenas wehlf wannā masgā. Setas ir labas, bet Naphtols ir indigs un war buht kaitigs neerem, tadehl ari ahrsts-praktisks scho smehru labpraht neparahsta, it ihpachsi behrneem. Naphtola weeta war ari leetot Naphtolpreparatu — Epikarin, kas nav tik indigs: epicarin 10,0, Ung. simpl. 100,0 Dahr-gafs, ehrtaks un labs lihdsfeklis ir 5% Perubalsama schkihdi-najums spirtā, bet tas beeschi nelihds, tadehl ka to taipigi leeto, jo Epikarins un Perubalsams ir dahrgi lihdsfekli. Tas ir swarigs punkts, jo ar fashki faslimuschee pa leelakai dalai ir laudis tahdās sozialās fahrtās, ka wineem katrs lihdsfeklis ir par dahrgu. Perubalsama weeta ir eeteizami leetot Peruol, tas ir Perubalsams kopā ar Rizinus ellu, ka lihdsfeklis pret fashki, bet scho leeto tais gadījumos, kad faslimuschās weetas 36 stundu laikā eepehjams 3 reises eerihwet.

Scheit ir peelaischamas eerihwešanas laikā variazijs. Dehts lihdsfeklis ir Styrar liquid. To leeto kopā ar ziteem lihdsfkleem: Styrax liquid 40,0, ol. olivrar 60,0 waj ari Styrax liquid, Bals. peruv. āā 50,0 u. t. t. Wisus ar Styrax jagatawots fashka lihdsfeklus energiski eerihwē 2—4 wafarus ahdā; fahdas deenas pehz tam eet wannā. Tahlat ir teizami leetot tabaka — ka Nikotina seepes, pret fashki. Ahrsteshana ar schahdām seepem ir ehrtā un lehta: ar apflapinatām seepem energiski ahdu eerihwē un lauj putam peekalst. Scho atfahrtō wairafus wafarus un tad eet wannā. Tabaka teeshi nonahwē fashka smidschus. Tagad ir ari jagatawots tihrs nikotina preparats „Eudermwols“. Pee behrneem scho lihdsfekli newar peeleetot, tadehl ka tas ir indigs. Wisi peewestee lihdsfekli ir peeteefoschi un mehš zitus wairaf neminesim.

Peemedischu wehl tika weenu otru fashka ahrsteshanas metodi, kas leelajā pasaules karā armijās tika peeleetota firgu ahrsteshanai, bet wehlf schi metode tika pahruenta ari zilweku ahrsteshanai. Pazients pehz wannas teef apfwehpinatš ½ ft. ilgi ar sehra twaifeem, kurus jawahz māsā kamerā, pee kam pazientam no kameras laukā tika galwa. Tahdā weidā war ahrstet wairafas perjonas uj reisi, pee kam peedihwojumi mahza, ja jau weenreiseja sehra twaifu peeleetoshana ir peeteefoscha, lai atbrihwotos no fashka. Peewestee medikamenti wisi gandrihs wairaf, waj mafaf fashneefi wehllamo mehri, bet weenmehr teef peelaishtas kluhdas, tamdehl, ka slimais tos nepeeteefoschi, waj nepareisi leeto. Tā peem., pee Perubalsama.

kas, kà es jau teizu, ir dahrgs lihdseklis, bet peeletofhana ir loti weenfahrscha — ari pee behrneem.

Mehs dodam flimneekam wehl atkahrto tu wannu, kaujām winām labi noschahwetees un tad ar 30—50 gr. Perubalsama usmanigi un weenlihdfigi eerihwetees. Pehz tam flimneekam jaeeftinas wilnainā segā un jagul wisnā 12 stundas. Šeko nomasgafchanās ar seepem wannā. Reti kad šchi ahrstefhana jaatkahrto. Perubalsamu war nemt tihru, waj samaišitā weidā ar lihdfigām glizerina, waj špirta dālam.

Mums wehl japahrrunā šekojošchais. Pehz kaščka šmi-dščha isniščzinaščhanas ahda wehl naw normalā stahwofli. Ja praša maju pehzahrstefchanu, lai nowehrstu ari ahdas fairinajumus. Beeschi tas ari pahreet beš mušču palihdšibas, bet ščis ahdas pehzkaščka eekaišums war promožet neešes fairinajumus. Te atkal flimais nelaišč ahdai meeru. Winšč ari domā, ka kaščkis naw wehl isahrstets un labpraht gribetu wehl tahlat ahrstetees. No tahdam kluhdam jaščargas. Wajaga šaprašt, ka tahds ahdas stahwoflis ir zehlees no ahdas eekaišumeem. Ar meerinošcheem indiferenteem (beš eešpaida) lihdsekleem te war labi palihdset. Cinci oxydat., Talc., Glycerins, Aq. plu ūh āā 25,0 — Cinci oxyd. 5,0 Mitin ad. 50,0 — ahrigi, žits lihdseklis ir Tumenol ammon 5,0, Pašta Mitin ad. 100,0 — ahrigi. Šchais gadijumos war daudš lihdset kwarzlampas apstarošchana.

Wehl tikaj nedaudš wahrduš, kà aiščfargatees no flimibas atkahrtoščhanās. Wajaga wišu welu dešinfizet, tas ir — welu wahra šahrmā. Ahrstefjotees, welu wajaga mainit tuhlin pehz masgafchanās. Ja to nedara, tad newajaga pehz tam brihnitees, ka flimiba atkahrtojas waj pahreet uš ziteem lihdseesihwotajeem.

Ja mehs augščā mineto labi eewehrojam, par škuteliti un winaš olināš nonahweščhanu; otrkahrt, greeščam mehribu uš ahdas šareščgijumeem un tās bočajumeem, un atteezotees uš treščo punktu, kà nowehrst kaščka atkahrtoščhanos, tad aišrahdišču uš gultas un nešajamās welaš nopeetnu un usmanigi dešinfizeščhanu. Dešinfize šaušā karstumā, waj ušber un eekaiša šehru (Floves sulf.), žimduš šadešjina. Pati dešinfizeščhana išdarama wišlabak karštā twaikā. Wišlabak to war išdarit pilšehta, jo šchim noluhkam tur ir šewiščkas dešinfizeščijas eerihzes. Ja dešinfizeščhana noteek mahjās, tad linu drehbes labi jaišwahra, bet wilnāš drehbes pehz maišes išwiščchanas jaeebahšč labi šiltā maišes krašni. Ari tos, kas bijušči šafarā ar kaščka flimneekeem, peem., školās, wajaga išmeklet un, pehz flimibas pašimju atraščhanas, tuhliit uššahkt kaščka

ahrsteſchanu pehz augſchminetäs ſahrtibas. Profilaktiſkâ noluhkâ ſaſchka ſlimâ gimenes lozeklus wiſus der mediziniſſi apſſatit.

Morbus pediculosus — Utu ſlimiba.

Utu ſlimiba, lai gan naw patihkama, tomehr pati par ſewi ir loti ſwariga, ja uſluhko to kâ ſenlaitos par konſtituzionelu ſlimibu, un lihdsigi ſaſchkim peefſkaitama pee ahdas ſlimibam. Senaf peenehma, ka utis zelas no ſlimigas meeſas ſulas, kas weidojas ahdâ. Tagad tas iſſlauſas loti naiwi un netizami, kâ ſchahdi uſſkati wareja paſtahwet. Tagad neweens neſchaubäs, ka utis pahrneſamas no weena objekta uſ otru, ka winas wairojas dſimuma weidâ un ka täs naw ſefas, bet ir zehloni ahdas pahrwehrſchanai, fura mums ſchcit intereſe.

Drihs utu ſugas kâ paraſiti parahda zilweſam „to godu“, apmeſtees pee wina: Galwas utis (Pediculi Capitis), Pedikuli pubis (Morpiones) un drehbju utis, kas dſihwo weſâ, un tika pa laikam, no iſſalkuma dſihtas apmeſle ahdu kâ weefnizu, lai pabarotos. Galwas utu ſlimibu weegli konſtatet, ja ruhpiigi iſmeſle matus un galwas ahdu, pehz dſihwo:em paraſiteem un gnihdem. Utis wehdera dobumâ ir daudſſahrt atrastas atgulas tifa ſpirochetas. Tahdas galwas utis war no weena ſaſlimuſcha zelot atkal tahlat un tahdejadi buht par zehloni epidemijas tahlafai iſplatihchanai.

Pediculi capitis (galwas utis) ir 1—3 mm. garumâ un apdſihwo galwu. Winas leen ſtarp mateem apſahrt, dehj 50—60 ſamehrâ keelas olas, furas ir ar zeetu miſu un ſtingri pee mateem peelipuſchas kâ peleki, owali weidojumi, t. ſ. „gnihdes“. Gnihdes no mateem nonemt naw weegli.

Ar apſahrtlihſchanu un minimaleem todumeem, furus ſchee dſihwneeki ahdai iſdara, lai ſew ſagahdatu baribu, rodas neeſe. Œefas ir kaſihchana, kas kâ weemehr iſſauz ehdweidigas parahdibas ahdâ. Scheit naw no ſwara tika mehaniſkaiſ kairinajums, bet utis, kâ rahdas, eeſchlahz ahdai indigu weelu, kas wehl no ſawas puſes kairinajumu ſtiprina. Ehdes, furu eemeſs ir utes, paſihſtamas ar ſawu beeſo krewi, kas ſalipina matus un ihpatneji iſplatäs uſ ahdas, atbrihwotas no raga ſlahna. Schahdas parahdibas mums naw ne pee weenas zitas ehdes. Raſturiga ſchaj ehdei ir wina lokalija-zi ja uſ pafauſcha un ſlauſta. Kad ſcho parahdibu neewehero, un utis ſawu darbibu beſ trauzejumeem turpina, ſefas ir nopeetnas. Mati ſalihp mudſcheſſi, beidsot war eſtahtees kâ ſauktâ raſturigâ matu leſchke (Weichſelkopf, Plica polonica), pee kam uſpampſt un iſchuhlä. apſahrtejee djeedſeri. Gadu-

simteaus icho parahdibu tureja par jewiſchku ſlimibu, un ari wehl tagad turas pee ſchâ aplamâ uſſkata tahdos apwidos, fur kultura wehl naw iſplatijufees. Naw wehl tif ilgi atpa-
fal, kad wiſus jauneeſauzamus kareiwjus, kuru ſkailtis nebuht
nebija maſais, uſ atteeziga likuma pamata ar augſchâ mineto
galwas leiſchki (Plica polonica) atſwabinaja uſ wiſeem laiſeem
no fara deeneſta kâ ſlimus ar neahrſtejamu ſlimibu.

Galwas utu terapija paſtahw utu iſnihzinaſchanâ, kopâ ar
winas olam — „gnihdem“, atbrihwofchana no toſſineem un
raduſchâs effemas ahrſteſchanâ. Utis ir weegli nonahweja-
mas, maſgajot galwu ar petroleju wairaf deenas. Pee tam
tikai jabuht uſmanigam, ſargajotees eerihweſchanas iſdarit
pee uguns.

Lai labaf paſargatos no nelaimes gadijumeem, peem., ap-
dedſinaſchanâs, petroleju ſamaifa ar oliwu effu. War peelee-
tot ari ſublimatu, kas ir maſaf nepatiſkams kâ ſmirdoſchâ pe-
troleja. Sublimatu peeleeeto wiſlabaf ſublimatetika weidâ:

Rp. Sublimat 0,5, Aceti 150,0 — ahrigi.

Ar icho ſchfidrumu galwas ahdu un matus ikdeenas
weenreis labi iſmaſgâ, pee tam ſublimats iſnihzina ari gnih-
das, kas ne weemehr iſdodas ar petrolejas effu. Lai labaf no-
ſchfirtu gnihdas no mateem, kattu otu deenu galwu wajaga
maſgat ſeepem, ſodu un uhdeni, un pamatigi iſſukat ar beſju
kemmi. Terapijâ eeteizama maſgaſchana ar Sabadilla etiki.
Scho lihdsjekli es perſonigi iſmehgnaju leelâ paſaules karâ ar
teizameem panahumeem; pee kam nepezeefchams, lai mati
buhtu ihſi nogreesti. Scho paſchu lihdsjekli leelâ mehrâ leetoja
ari ſlimnizâs fara laikâ, fur atradâs tifa ſlimee. Pirms uſ-
nemſchanas hospitali kareiwjeem peeleeetoja icho metodi. Pee
kam tifa eewehrots noteikts deſinfekzijas ſchablons. Schiro-
tamâ nonehma drehbes, turas nodewa deſinfekzijâ, mati tifa
ſkuhti, tad ar Sabadilla etiki norihweja galwu u. t. t. Pehz
tam liſa wiſpahrejâ maſgaſchanâs wannâ, kam ſektoja apgehrb-
ſchana tihrà welâ un ſlimâ noweetoſchana ſlimnizas barakâ.
Kâ wairaku tifa ſlimnizu waditajs, es perſonigi peeleeetoju ari
icho lihdsjekli. Sabadilla etiki atrodas Beratrins, kas, kâ ſi-
nams, loti indigs un eſſemu gadijumos war tift uzſuhſts no
meefas, tad noteef ſaindeſchanâs ar wiſam tâs ſekam. Wiſ-
pahrigi jaſaka, kâ aiſſargaſchanâs gadijumos no utim, it ih-
paſchi paſaules karâ, bija peenemti wiſi eeſpehjamee aiſſardji-
bas lihdsjekli, jo, kâ mehs wehlaf redſekim, utis bija eemeſis
zitu nopeetnu lipigu ſlimibu iſplatijſchanâ. No ſchahdeem hi-
gieniſkeem, profilaktiſkeem lihdsjekleem kâ pirmais bija ween-
meh, kâ jau teizu, ihſa matu apgreefchana. Daſchâs kara-
ſpehka daſâs mati tika pat ſkuhti. Skolâs un audſinaſchanas

eeštahdēs (internatos), tika ušdots usraugeem noteiktos laikos apštātīt matus un nowehrot, lai galwa weenmehr tiftu tureta tihra. Tikai šchahdā zelā ir šafneedsjams gala mehrkis. Šanem wehrā, ka tas tomehr ahtraf naw šafneedsjams, kamehr naw wišas gnihdas iſnihžinatās. Gabijumā, ja paliftu wešela ti-kai weena gnihdā, tad ir jau likts pamats nahfošcheem neweh-lameem eemihſneekceem. Šabakai gnihdū iſnihžinašchanaī der ruhpiġa iſmeklešchana un mašgašchana wišā ſlimibas laiķā, pee tam kemme jamehrzē paštahwigi karštā etiķa atšchaidiju-mā. Mineto terapiju war leetot, ja neatrodam eepreešch jau kaħdu ſtipri iſplatitu ešemu, ar leelakeem waj mašakeem ša-rešchġijumeem. Šahdos gabijumos wišpirms jamiħština ga-roša un jamehgina ta atdalit, ļaujot ſekretam briħwi iſdalitees, Ja peħz utu iſnihžinašchanaš paštahw wehl ešema, tad to aħrštē paraštā kaħrtā. Eš minešchu ſcheit kā ſewiſchki ee-teizamū:

Rp. Acid. salicyl. 0,4 Mitin ad, 20,0 aħrigi waj

Rp. Tumenolamoni 1,0 Zinci oxyd. 2,0 Mitin ad. 20,0 aħrigi ari

Rp. hydr. sulf. rubr. 1,0 Sulfur sublim. 24,0 Vaselini ad 100,0/ aħrigi.

Dšedšeru ušpampumi, ar parašitu nowehričhanu un no-teem zehlušchās ešemas, pašchi no ſewis iſbeidsjas. Kaš at-teežas uš „peleko“ ſmehri, tad eš to neeeteizu leetot, lai gan tautā ta ir ļoti eemihļota. Behrneem wiſna eedarbojas kā toķfins un iſšauz nepatiħtamus aħdas ķairinajumus.

Dsimuma organu utiš (Pediculi pubis), waj Marpiones.

Eši ir wišmašakā no utu ſugam. Wiſas miħl apmeštees uš Pons veneriš, (Dsimuma organu matos), bet labpraħt ari dšihwo uš augšch- un apašchštilba, uš fruħtim un azu ſkrop-ſtam. Wiſas kuštaš liħdšigi galwas utem, wišapkaħrt meħle-damaš baribu, eewaino aħdu un peštġirina ſawas olaš „gni-hdas“ pee mateem. Wiſnu klaħtešamiba iſšauz ſtipru neeši, ta-peħz meħš tās weetas kašam, kaš rada aħdas ſaškraħpejumus. Behdejee beešchi peenem leelu platibu (dimenšġjas). „Peleko“ ſmehri leetojot, ar mateem apklaħtā aħda šcho ſmehri ſlikti pa-neš un rada eeķaijumus un ešemas. Meħš neķluħdišimees, ja kaħds ſchehļošaš par utim un ušraħda pee tam ſtipri attih-ſtitu ešemu, ka tas ir leetojis „peleko“ ſmehri.

Pee-tam wehl nahš klaħt, ka taħdām ešemam ir teeķme iſplatitees taħli uš tām aħdas daļam, ķuras wehl naw ſkaħr-taš no ſlimibas, kaš apgruħtina aħrštešchānu. Mašak paših-

stamas sefas no pedikulis pubis ir femiškās silas kraštas plankumi uš augšcejeem lozekleem, retaki uš kruhtim un mehdera. Dugnets scho šawadibu eksperimentu zela iškaidroja; winšch iškauza lihdsigu ahdas kraštu no pedikulis pubis seefalam. Masat pašistomi gadijumi, kad pedikulis pubis ir atrasti uš škropstinam, šchait wini iškauz šlimibas ainu, kas lihdsiga weenkahršchaj Blepharitis marginalis. Usmaniga ismeleschana iškaidro maldišchanos, kas femiškai terapijai ir nošwara. Dšinuma organu utu ahrsteschana ir tahda pat ka galwas utu ahrsteschana: petroleja un šublimatetikiš. Ta ka mati šchait naw beesji un gari, leeta ir daudš weenkahršchaka. Nepatihštami war buht tikai tahdi gadijumi, kad atrod ahda launus fairinajumus. Scheit beeschi no pašcha šahkuma janowehršch wini ar cin-mitin šmehru, eefams jahk leetot pretutu lihdsekli. Gadās, ka pehdejais wispahrigi naw jaleeto, jo peeteek ar leetoto Ung. cinereum, kas šchaj wirseenā ispilda šawu peenahkumu, jo ir labš lihdsekliš un, kur mati naw b. esi, tur winu war leetot. Pret šilo kraštu (Macalae caeruleae) ir weenkahršcha šmehre ar Mitindsihwjudrabu. Scho šmehri war leetot uš škropstinam minimaloš daudšumos.

Drehbju uts.

Trešchā utu fuga ir drehbju uts, jeb pediculus vestimenti. Wina peeder tāpat ka parasitejošchās pediculus capitis, galwas uts un pediculus pubis, pee pediculinu gimenes.

Winaš kermenis šastahw no šegmenteem: galwas, kruhtim un pakalejās dalaš. Pee galwas atrodas taustekli, mute un duršchanas eerihze. Uzis atrodas šahniški. Rumpis šastahw no preešchēja, widejā un pakalejā trakta. Pakalejā dala tehwinam un mahtitei daščadi ušbuhweta. Šchi dala aptwer gremošchanas un dšinuma organus, tāpat tauku dalaš un širdi.

Drehbju utij ir trihs pahri šahjinu, un, proti: pa pahrim pee preešchēja, widejā un pakalejā trakta. Šahjinam ir stipri muškuli un galā stiprs, ahkweidigs, bruhns nags. Kermena šega šastahw no beesas milina šahrtas, kas, ah dai mainotes, atjainojas. Sem tās atrodas stipri attihstiti kermena muškuli. Ahrupšē ir matini un šari. Šnuka weidigai mutei, kas isdara šuhšchanas aktu, 11 milina ahkišchi, ar ko mute peekerās zilweta ah dai. Dšinuma organi atrodas kermena pakalejā dala. Mātites dšinuma aparats šastahw no 2 olnizam ar peezām truhbinam katrā. Šchis truhbinas šatur 70 olaš, kas nonahk zaur olwadeem un dšemdi uš maksti. Kopojošch, tehwinšch guš sem mahtites. 4—7 deenas pehz apauglošcha-

nàs, olinas nõskuhst wiswairaf uf zilweka kermena, un, pehz apmehram 5—6 deenam, no tàm isnahk jaunàs utis. Winaas atrodas waj nu uf zilweka jeb dšihweeka kermena, waj ari drehbès u. z., fur tàs meerigi jehsch, lihds usnahk bads, tad winaas jahk staigat. Uts ahtrums ir apmehram 20 zent, minutè. Badu utis panes deesgan flikti. Winaas weenigà bariba, bes mehrfaka un zuhtas ašinim, ir zilweka ašinis. Ja winaa schahdu baribu newar atraft, walda pahrlëeziba, ka tai janošprahgt apmehram 10 deenàs. Dimisku dešinfekziju ar augstu temperaturu utis flikti panes. Semàs temperaturàs winaas atkal atdšihwojas.

Peleetojot pret utim nahwejošchus lihdsjektus, fewiſchki gasweidigos, jaewehro, ka uts beechi iſſkatàs nõšprahgufi. Bet tas tikai tà iſſleekàs, jo wehlat ka atkal atdšihwojas. Droſcha nahwes paſihme ir tà, ja kermenis paleek zeets un krunkains un krahja kluhst ſarkana, waj melna. Loti eeteizami pret utim ir wafelini, elas un taufi, jo, eefmhrejot ar teem utu elpoſchanas organus, tàs dabu droſchu nahwi.

Warbuht ari galwas utis ir wehrà nemamas iſſituma tifa iſplatiſchanà. Turpretim, uf zilweka meefas paraſitejoſchi inſekti, kà: blaktis un bluſas ſcho ſlimibu newar iſplatit. Paſaules karà daudſfahrtingee peedſihwojumi iſſlehds ſchahdas inſekzijas warbuhtibas. Ari peelipſchanu zaur iſſlepotu krehpu deliau eelpoſchanu, pehtitaju wairakums noleeds. Weenigi ar drehbju uts kodeenu iſſituma tiſs ir pahrneſams. Bes utim ſchis ſlimibas naw. No utim pilnigi atbrihwots ſlimneeks jawai apkahrtnei naw bihſtams.

Drehbju utis nahk preeſchà wiswairaf pee wezeem laudim. Sche tàs dšihwo ilgu laiku welas eekſchpuſè, fewiſchki welas krofàs. Scheit winaas juhtas omuligi un ſcheit winaas ari noguldina ſawas olas. Winaas atſtahj jawu mitekli, lai atraſtu baribu, ſuhzot no meefas ašinis. Uſ ahdas tàs uſturalàs tikai neilgi. Kuſtotees uſ ahdas un to eewainojot, utis iſſauz ſtipru neeſi, kam ſeko ſkrahpes efekti. Kad utu meefa pahrpildita ašinim, tad winaas atſtahj ahdu un kahdu laiku ir meers. Kaſiſchanàs efekteem atbiſt welas krofàs, fur utis dšihwo: pee kaſla, widuſſcha tuwumà, fur wela krofaina, ari ſtarp lahpſtinam, u. z.

Droſchaf war runat, kad paraſti katra meklè wehl neiſweidotu gadijumu ſchini wirſeenà, un neween pee nabageem zilwekeem, bet ari pee turigeem, jo ari teem welas utis naw nekahda raritate. Smagus gadijumms war beechi nowehrot pee nolaidigem un netihreem zilwekeem, kas nekad neteef walà no wiſadu utu fugam. Scho paraſitu kodumu weetas teef ſakafitas, un blakus ſkrahpejumeem war atraft uſpampumus

un tumſchumus (Pigmentationen) pahri wiſai meefai. Ja turpinas ſchis paraſitiſms mehneſcheem ilgi, tad ſkrahpejumi pahreet pahr wiſu meefu un klaht wehl naht tſchuhliaas, ſurunkuli, augoni, ehdes un rehtas.

Rā ſtahta, no utem eſot miruſchi Sulla, Herodots, kardinals Dupret un Philips 2.

Utu terapijas wiſpahrejaiſ un weenigaiſ likums: tihriba. Tſchaulu nomasgaſhana un labi wahrita wela ir droſchakee ahrſtneezibas lihdselki.

Culicinae — Obs.

Paraſtaiſ ods iſſkatās apmehram ſchahds: fruhſt augſcheja daſa ir dſelteni bruhna ar tumſcham ſchwihtram, wehders gaiſchi peleks ar gredſenweidigeem planfumeem, ſpahri zaurſpihdigi, lihds 6 mm. garumā. Iſſauguſchi odi pahre: mo. Pawafari mahtites dehj lihds 300 olas uſ wiſadeem uhdeni peldoſcheem preeſchmeteem. Odam ir tauſtekl ar wairakeem lozefkeem, garſch ſrukis un garas kahjas. Paſiſhtamaſa odu ſuga ir ſtarp ziteem, duroſchais ods jeb kniſlis, ari ſaukts Moskitoſ. Culicideem ir apmehram 500 weidi, wiau ſtarpā malariju iſplatoſchā Anophel:ſ, kaſ pahrweeto dſelteno drudji.

Odi peeder pee diwſpahrnaineem infekteem. Zaur wiau duhreeneem parahdās paſiſhtamee, ſtipri neeſoſchee, ahdas pampumi. Jo wahrigaſa ahda, jo iſſplatitaki un augſtaki pampumi, uſ fureem ar kaſiſchamu rodas punktweidiga aſinoſchana, pee kam neeſe nemaiſinas. Odi nedur tikai tanis weetās, kur naw wirſu drehbes, bet ari aiſſegtās weetās wini teef klaht ar ſaweem gareem durſchanas aparateem, tā, peemehram, zaur ſekem, waj ari wini leen ſem waligi eſoſcham drehbem. Odi trauze nahts meeru, tadehl, ka labpraht pehz ſaules reeta iſeet meklet baribu. Paraſtaiſ trokſnis, kaſ dſirdams odam tuwojotees, jelās no ſpahrneem. Weenkahrſchee odi dur ari deenas laiſā, eet ari dſihwoſkos un nahti no wineem newar iſſargatees. Ir peerahdits, ka odi pahrweeto ari infeziju ſlimibas.

Pee odu aptaroſchanas leelu loniu ſpehlē wiau oliu iſnihzinaſchana. Zaiſnihzina tās weetas, kur wini dehj ſawas olas. Paraſti tās atrodas wiſās weetas, kur ſakrahjees uhdens: pelkēs, ſlikti tekoſchos grahwjos un ſtrautinos, tadehl ja:enſchas toſ labaki tihrit un dot wineem leelaku krittumu. Beetus muzas un baſeinus weenmehr pehz 14 deenam wajaga iſſmelt, tihrit u. t. t. Netihras, ſiwim neapdſihwotas uhdens weetas jatihra no odeem ar kimiſkeem lihdselkeem, japahrlej ar petroleju un darwai lihdsigeem ſchidrummeem. Katra aptaroſchana jaiſdara leelakoſ apmehros, lai wina buhtu ſekmiga.

1902. g. Īsmailā, pee Suezas kanala, ijdewās, tīfai zaur odū isnihzināšanū, šaklīmšchanās gadījūmūs ar malariju pamāsinat no 2000 uš 214.

Alšfargatees no odū duhreneem war ar rofās un šakla apšmehrēšchanū ar štipri odošchām šmeħrem, waj eteriškām eškām, waj ari ar Īormalina šeeĵju atšchāidijumu. Štiprafuš pampumus apšmeħrē ar Benquē balsamu, waj ar apšlapinatu šahli, Šalmiakū, waj Naphtolu.

Blakts.

Blakts ir šarkanbruhnā krašhā, beš špahrneem, dšeltenam šahjinam, 5—6 mm. garumā. Zilweks tās pahrnēs no mahjas uš mahju, un tā tās pakahpeniškī atzelojušchās no šawas dšimtenes Reetum-Šndijas. Mahtite deĵ 4 reišes gadā lihdf 50 pabaltas, garenas olinas, 12 mm. garumā, parašti gultas un šeenas šchīrbās. Attihštīšchanai ir wajadsigās 11 nedēšas. Blaktis war ari pahrweetotees zaur mahjas putneem: wištām, balošcheem u. z. Šabakais lihdselkis pret blaktim ir tihriba.

Blakts šuhškchanas aparatā ir diwi wadi: apatšchejais ofins un audušulu šuhškchana, bet augšchejais šeekalu eeshlirzināšchanai. Pee blaktim wišišplatitakā pašihme ir wīnās šmirdešchanas aparats. Šas ir dšeedšeru aparats, šas blaktim dod pretigo šmakū. Pee parastām blaktim peeder pašihštāmā ahdu blakts, tā šauktā gultas blakts. Wīnās nošautums atteežas uš wīnās meejas plakanumu. Gultas blakts duhrens adā iššauz štipru neši, dedšinaschānu un pee wahriģas ahdas pat pampumus. Šchās, štipri neesoščās weetas teek no zilweta drihš šakāšitas ašinīs. Šchīs šubjektīwas un objektīwas parahdības ir iššaidrojamas zaur toškīško blakts šekreta ešpaidū. Reakzija pastahw eeshch tam, ka ap zentralatrodoscho duršchanas punktu ir širā lēlumā šarkanums. Šas ir diagnostiškī ļoti šwarīģš pretim wišādām zītām lihdsīgām parahdībām. Negribās pat tizet, ka wišš jau naw konstatets pee blakts duhreneem pahrlahta indiwiđa, no Purpura lihdf šīlīstīškām Rešeolam un mašalam. Wišās šchīs kluhdas nebuhtu, ja eewehrotu zentālo punktu.

Dubonu mehrīs teek iššaukts zaur blaktim. Blaktis ari panahš, ka daščhās weetās atgulas drudšīs kluhšt epidemiškīs. Daudši autori tur blaktis par lepras išplatitājām, jo wišās blaktis, šas ir audšinatās no lepras šlinneeka ašinim, ir atrašti lepras bazili, tāpeĵ blakts nošihmi pee lepras pahrweetošchanas newajaga par daudš maš nowehrtet. Pee tīša pahrweetošchanas blakts, tā rahdās, špehlē šematū lomu.

Pee blaktis apkarofchanas jaiſſſchir tahdas iſtabas, fur blaktis atrodas wiſur un tahdas, fur winas atrodas gandrihf tikai gultas. Blaktis jaiſnihzina zaur grihdu plaiſu apſmeherſchanu ar petroleju un benzinu, waj ar 4% mihfſtu Kali ſeepju atſchſaidijumu; ar tapetu noplehſchanu un ſabedsinaſchanu, ari wiſas plaiſas ſeenas un greeſtos jaiſmchre un gultas weetas ruhpiigi jatihra. Radikalaki ir noſiſt balſinaju mu no ſeenam un greeſteem, un no jauna balſinat ar kalſa krihtu. Upgehrbus, gultas, matratſchus war zaur karſtu gaiſu, waj uhdens twaiſtu atbrihwot no blaktim. Sabafais lihdſeklis ir maiſijums no Ciannatrium, ſehrfſchbes un uhdens — 1:1, 5:4. Schis lihdſeklis ir lehts, loti ſchmigs, un pee wajadſigas uſmanibas war iſwairitees no nelaimes gadijumeem, jo lihdſeklis ir loti indigs. Preeſch blaktis duhreenem noder wiſi lihdſekli, kas wiſpahy eetezami preeſch inſektu duhreenem. 1) 2% Karbolwafelins, 2) Thymol, ſpirta atſchſaidits (1:50, 3) Maſgaſchana ar etiki, zitrona ſulu, ſalniaſtu, waj ari eerihweſchana ar Mentholu 2,5, Vaseline ad 50,0.

Bluſa.

Schis maſais kufainis ir radijis ſew leelu reputaziju. Bluſu apbſeedajis pat leelais dſejneets Gete ſawas dſejas. Ari proſas darbi nepaeet garam, nepeeminot bluſu. Peemehram, mineſim rakſineeku Leſtowu u. d. z. Tapat bluſa war lepotees, ka naw aiſmirſta tautas paſafas. Bai ari bluſu wiſi niſſt, tomehr wiſeem ar winu jarehſinajas un jamehgina atſwabinantees, kas nebiht naw tik weegli. Zau ſawu pahrwetofchanas ſpehju dehl wina ſtahdama neiſmehrojami augſtat par ziteem kufaineem, ka utim, blaktim u. z. Bluſas lehzeens ir ahrfahrtigi leels, ja ſalihdſinam to ar winas augumu un ziteem kufaineem, kas ari tahda pat weida pahrwetofjas. Za bluſa wehl bihtu zilweſa augumâ, tad ta uſlehtu lihdſ mehneſim.

Bluſa nepagehr ari ſaweem dſihwes apſtahkſeem tik labwehligas weetas, ka ziti inſekti, kas aiſnem tikai ſiltas un patihkamas weetinas gultas un ſeenu ſchſirbâs. Bluſa ir pawiſam brihwa ſawas naſtſmahjas iſwehlê un tapat ehdeenâ. Ar wahrdu ſafot, wina weeniga dſihwo paſaulê beſ ruhpem. Apmeerinadama ſawas troekmes ar otra dſimuma ſew lihdſigeem kufaineem, wina neruhpejas par pehznahzejeem un dehj olas, ka kuru reiſi pagadâs — grihdas ſchſirbâs, puteklos u. z. Behdejâs winas iſpahſhibas ſtipri apgruhtina bluſas iſnihzinat dſihwojamâs ehfâs. Weenigais lihdſeklis, ka ar ſcho paraſitu war zihnitees, ir, ka jaeewehro pedantiſka tihriba iſtabas, ne-

laujot šakrahtees nekur putekleem. Grihdas šakfirbas jazen-
ščas labi aiškiet, lai blužas tur newartu eekluht un deht
olas.

Grihda pee tam labi jamašgā ar šublimata šakšihdinaju-
mu un salām šepem. Lihra jaustur ari peršonigā un gultas
weka. Tad jau škaidrs, ka tihrā istabā bluša nedšihwos. Dee-
tojoj tikai daščadus pulverus pret infekteem, wiši wiini israh-
dišees par wahjeem, jo tee nemas neišnihzinās nahšošcho pa-
audši, bet peeauguščās blužas nemetās tāmehr, kamehr pul-
weris isgaro blužam nepatihkamo šmarschu, kas nepastahw
wišai ilgi. Višdšigi odeem un muščam, bluša tuwojas diw-
špahrnaineem, bet, dšihwodama kā parašits uš dšihwneekem,
tā šaudejuši špahrnus. Tādehl dabas šinatneeki blužas eedala
šewiščkā šaimē. Grupa Aphaniptera šadalita 3 nodalās, pee
tam bluša peekšaitita pee treščās nodalās, kas šawukahrt ša-
dalita 3 gintīs: Pulex, Venipsilla, Sorkopsilla.

Blužai ir diwas weenfahrtščas gludas azis, turpat pee-
štiprinatas ihšas uššinas. Šermenis ir štipri šaspeests no
šahneem. Tehwineem apaščejais wehderina gals ušlozits uš
augšchu, trubšst špahrnu. Krahša ir bruhni-melna un gluda
ahdas wiršma. Tehwina garums ir 2,5 mm. mahtites lihdi
4 mm.

Pee krukšču šahneem blužai war nowehrot diwas špahrn-
weidigas šwihnas. Krusts šastahw no teemeem nodaliteem
gredšeneem. Mutei naw augščluhpas, bet tikai apaščluhpa,
kas ištātās pehz ištšeptas trubinas un weido wairak šnuka
formu. Labi attihštiti duramee šobi un muščkulatura. Še-
wiščki štipri attihštitas pakalejšas kahjas, kas noder lehščā-
nai. Pee gintis Pulex peekšaitama zilweka un šuna bluša. Mu-
gurpušē un galwas dalā naw škropstu. Mahtite dehj
8—12 eegarenās, baltas olas grihdas šakfirbās. Pehz 4—6
deenam no olam isnahk balti masuli, bet 11., waj 12. deenā
tee eekuhnojas, apmehram pehz tiš pat ilga laika isweidojas
pilnigi attihštita bluša. Tahdā Fahrtā blužas attihštibu war
rehkinat apmehram mehneši. Šuna bluša ir društu leelaka
par zilweka blušu. Blužas šastopamas ari pee kakeem un pe-
lem, bet no pehdejeem pahreet ari uš zilwekeem. Venipsylla
juga ir lihdi 6 mm. leela, tumšchi bruhnā krahšā. Tahds ir
ihštaiš blufu leelums kirgišu un mongolu štepēs. Tur ta ša-
štopama kā parašits pee raglopeem un kameleem.

Sarcopsylla blufu juga šastopama karštās jošlās, un šewi-
ščki ta isplatita Deenwid-Šmerikā. Ta ir daudš masaka, ap-
mehram 1 mm., bruhni dšeltenā krahšā un dšihwo šmiltīs.
Mahtite mehgina nokluht sem dšihwneeka waj zilweka ahdas,
šewiščki kahju nageem un tad šuhz tur ašinis. Attihštotees

olam, mahtites wehderiasch uspanst un lihdj ar to ari ta dsihwneeka ahda, kura schi blusa apmetusees. Tahdos gadijumos war islihdsetees, ja isaem blusu ar adatu. Das tomehr spehj attihstitees tikai smiltis 3 nedeku laika.

Beigäs tomehr no leela swara buhtu sinat, waj blusu kodumi heidsäs tikai ar to, ka teef stipri fairinata ahda un paleef netihra wela, waj nepatifikanas eet wehl tahlat. Mehš jau sinam, ka oda kodumi isplata purwa drudsi, ka muschas iswasä un nonahwä zilwekus ar lihka indi, bet utis, schis fara un bada wadonis, isplata tifu. Nowehrojot, ir atrasts, ka blusas, zelodamas no zilweka us mahjlopeem un attal atpakal, pchres ar feekalam un kodeenu asinim snukt daschadas flimibas. Sewischi bihstamas ir täs blusas, kas dsihwo us pelem. Stary pelem ir stipri isplatits mehris, tädehl ari to blusa wisahtraki pahrnehsä pee zilwekeem.

Täpehz fargaites no blusam!

Ahdas krahfas pahrmainas.

Ahdas krahfa attariga no bruhnä ahdas pigmenta daudsuma un no ahdas apgahdashanas ar asinim. Ahdas pigments atrodas Malpigija kahrtas schuhniäs. Renormals stahwoflis war buht, kur pigmenta daudsums waj nu paleelinats, waj pamasinats. Schahda pigmenta hypertrofija waj atrofija sawufahrt war buht eedsimta, waj eeguhta. Bet ari pee eeguhtas anomalijas wajadsiga konstituzionala prediposizija, t. i., eedsimtä weselibas stahwofla preekschnoteischana. Pee kam tahda pigmenta anomalija war buht norobschota tikai plankumu weidä, waj aptweroscha leelafus laukumus, tas ir, usrahdot difusu raksturu.

Gewehrojot augschä teikto, par atsewischo pigmenta anomaliju weidu, mehš nowehrojam, kahdas pigmenta dsimuma sihmes wispah war buht, gludas, waj kahrpweidigas. Ja nu us weenäm no minetäm dsimuma sihmem aug mati, tad tahdu dsimumsihmi mehš sauzam par matainu dsimuma sihmi (naevus piliferus), t. i., mateem apauguschu.

Saprotams, ka schahdas pigmentetas dsimuma sihmes, turu iszelschanäs zehloni n: sinami, ir wenfahrtischi ahdas fokmetischi defekti, nemot wehträ, ka winas atrashanas weeta ir feja. Nereti schee plankumi eenem plashus ahdas laukumus, tahdejadi sagahdajot winas ihpashneekam leelafus nepatifikanas. Bet ar to wehl nepeete. Schee plankumi nereti pehz kahda laika pahrwehrtchas laundabigos audsejos.

Saſtanâ ar augſchâ mineto, ſaprotams, katra perſona zentifees weenâ, waj otrâ zelâ tâs iſnihdet, pee kam nereti dſimuma ſihmes weetâ paleef rehtha — balta plankuma weidâ.

Zâ tad preeſchroziba dodama tai metodei, kaſ atſtahj wiſmaſaf reſſamu rehthu.

Behdeja laikâ ir parahdijufchees ſpezialiſti, kuru iſdara ſchahda weida operazijas pehz wiſeem aſeptikas likumeem, kaſ atſtahj ſmaltku, tikto ſareſſamu rehthiu. Ja pazients baidâs, waj kahdu zitu eemeſlu dehl operaziju nepeelaiſch, tad galwenâ kahrtâ leeto ogſſahbes ſneegu un elektrolifi. Gludas, plaſanas dſimuma ſihmes ar labeem panahfumeem iſnihzina ogſſahbes ſneegs, bet kahrpweidigo un mataino dſimuma ſihmju iſnihzinaſchana i leetberiga elektrolife. Ziti iſnihzinaſchanas lihdselki, kâ, peemehram: Baquelina termofauters, kimifke lihdselki — konzentrets ſlahpeklis, waj ſahſſahbe u. t. t. dſimumſihmes gan iſnihzina, bet atſtahj neglihtas rehthas. Beeleetojot uhderrafcha pahrfahbi, war iſnihzinat ahdas pigmentu, naiſkerot paſchu ahdu. Uhderrafcha pahrfahbe pahrehrſch tumſchmates gaiſchmatês. Glapinajot ik deenas dſimuma ſihmes ar uhderrafcha pahrfahbi, war iſbalinat ahdas un matu pigmentu.

Redſilo plaſano dſimuma ſihmju iſnihzinaſchana i ar panahfumeem leeto kimiſkas weelas — borax, ſublimatu. Wiſrahdiſchu wehl uſ to, ka pagaidam pigmentu plankumu noſlehpſchana i war leetot ſchminſkus, kuru uſdewums galwenâ kahrtâ tatschu ir apjegt ahdas defektus.

No eeguhteem pigmenta daudſuma paplaſchinaſchanas wedieem (Hyperpigmentosis) mehſ mineſim ſekojofchus:

1) Pee lehzas trqipa (lentigo) mehſ reſſam loti tumſchus plankumus maſa ſirniſcha leelumâ, kaſ iſkaiſiti pahreemeſu leelakâ, waj maſakâ daudſumâ.

Wini neiffuhd un teef noſaukti par ſkaiſtuma plankumeem, un tâdehl ari reti toſ wehlâs kahds ahrſtet.

2) nepatiſkamaki ir waſaras raibumi (ephelis), kaſ ſewiſchki kaitina wiſpirms ſkaiſtâ dſimuma preeſchſtahwes, jo parahdâs wiſwairaf uſ neapflahtham meeſas daſam — ſejaſ, augſchejam kruhſchu dalam un rofu delnam. Sewiſchki uſ ſejaſ tee atſchſiras ſtipri no ahdas ar ſawu dſelten-bruhno krahſu un wiſſpilgtaki wehl tad, kad ahda ir gaiſcha un ſmalka. Loti labi taſ nowehrojams pee ſarſanmataineem zilwekeem. Zâ ſchee waſaras raibumi ſamaitâ ſejaſ krahſu, kura i taiſni pee baltâs rahſas wajadſetu buht wiſſkaiſtakai.

Waſaras raibumi war buht iſkaiſiti reti, waj ari ſtiprâ mehrâ, bet toſ nekad neereſſ. Tomehr waſaras raibumi naw weemmehr tikai waſaras weeſi, beejchi tee ari ſeemâ neiffuhd.

Iai gan wini stipri isbalejufchi un Jaredsami tikai pee pamati-gas apstatiſchanas. Waſaras raibumu izſelſchanas ir meſle-jama kahdās mums neſinamās teekſmēs, furu pawairo ſewiſchka ahdas juhteliba pret gaiſmu. Beſ ſchaubam ſaules ſtari eeroſina iſho koſmetiſki n:labwehligo pigmentaziju, tā-dehl ari preeſchrofa ir neapſegtām meekas dalam, un tās ſtip-raka parahdiſchanas nowehrojama ſaules bagatā waſarā.

Zaeegaumē, ka ahdas pigmentaziju neiſſauz ſarkanee ſil-tuma ſtari, bet auſſtee, neredſamee, kimitſee, ultrawioletee ſtari.

3) Chloaſmata — tetera raibumi. Wini ir leelafi par waſaras raibumeem, nekahrtigi aprobeſchoti, dſel-teni, waj bruhni normalas ahdas kraſhojumi. Winaus waretu uſſkatit par leeleem waſaras raibumeem.

Ari ſhee wiſwairaf atrodas uſ ſejas, beeschi uſ peeres un waigeem. Nereti ar wineem apklahtas ari delnas. Wini koſmetiſkā ſinā ir ſtipri nepatiſkamafi, nekā waſaras raibumi. No kraſhojumi ir plaſchafi, wini daudſ wairaf uſkriht un ir daudſ neglihtafi. Ir gabijumi, fur leelakā ſejas dala zaur Chloaſmeem atſtahj tumſchu, nepatiſkamu eepaidu. Ari ſheit par pamatu jauſſkata teekſme uſ pahraf ſtipru pigmen-taziju. Šchi teekſme rodas tikai tad, ja pamats ir kahds ee-ſpaidigs gabijums. No ſchahdeem mehs paſiſhtam it ihpaſchi gruhneezibu. Beſ tam wehl weſela rinda no eekſchjam kai-tem ir ari par pamatu tetera raibumeem. Dſeltenus un bruh-nus plankumus war nowehrot ari pee zitām eekſchigām ſli-mibam, gremoſchanas traujejumeem, laundabigas maſaſini-bas, plauſchu tuberkuloſes un daſchadeem organiſmu nowahji-najoſchem prozeſeem.

Šewiſchku uſmanibu ſheit jawehrſch uſ nodegumeem (Chloasma solare), kas iſzelas zaur ahrigeem zehloneem, t. i., gaiſmas ſtareem. Tee, lihdsigi waſaras raibumeem, uſ ſejas parahdās waſarā, kad zilweks maſaf iſwairās no gaiſmas. Kā jau minets, pigmentaziju rada kimitſee ultrawioletee ſtari. Šhee eedarbojas, radot kraſſas. Daſchreis ſchai pigmetazijai eet pa preeſchu ahdas eekaijums. Tas jawā ſinā ir eepaidſ no aſutas gaiſmas darbibas, kamehr kraſhu iſſauz ſubakutais, waj kroniſkais gaiſmas eepaidſ. Šcho eekaijumu ſauz par ſaules nodegumu (Sonnenbrand, Gletscherbrand). Saules nodegumu dabū zilweki, kad ar ultrawioleeteem ſtareem baga-tā gaiſma eedarbojas uſ ahdu. Tas paraſti noteek waſarā, farſtās, ſaulainās deenās. Bet tas ari war notift auſſtafos apmidos, uſ augſteem kalneem, ja tur ir daudſ ſneega un ja haltee ſchluhdoni ultrawioletoſ ſtarus ſewiſchki leelā mehrā reſlektē, tad war notift ſtipra eedegſchana. Lihdsigs eekaijums

ari redjams, ja zilweks ilgu laiku apstarojas ar intensiivi spihdošho kwarzlampu.

Sinams, juhteliba pret gaišmas stareem ir individueli loti dažhada.

Saules apdegums, kurešh weido ahdas eekaijumu un tuls-nas, drihs ar ahdas lobišchanos issuhd, un ahda paleef tumšcha, bet ari ta ilgi nepaleef.

Scheit minešim wehl tumšchos nokrahsojumus (Melano-fes), kas izželas no ilgās aršnpreparatu leetošchanas un ir šefas ari no šaslimušchām neerem. Ari kara laikā nowehroja Melanošes kà infektu un nepeteefošchas baribas šefas, zaur to paaugstinās gaišmas juhteliba.

Chloasma ari rodas ahreju ahdas fairinajumu dehl. Tà Chloasma traumaticum ir tee bruhnās kraššas ahdas plankumi, kas želas no ilgās kašišchanas, nešes dehl. Ari tām weetam, kuras ahda peešpeesta, no šeku un bišchu turetajeem, no koršetem u. t. t., atbilst nokrahšotās weetas. Bruhni ahdas plankumi war raštees ari no kimiškeem lihdšekleem: španešchu mušcha un šinepju plahšsteris war dot bruhnus plankumus uš atteežigās meešas dalas.

Tagad šahšim ar ahdas nokrahsojumu ahršteschānu, it ih-pašchi wafaras un teteru raibumu. Galwenais ir aiššarga-tees profilaktiški (eepreofšchnowchrišhot). Pehž eepšehjas pil-nigi jāišwairas no ultrawioleteem stareem, kà ari jawahjina wiau eepšaidš ar aiššarglihdšekleem.

Damam jawalkā plihwuri, šakā waj šarfānā kraššā, jo šho krašhu plihwuri wišmajat laišch zauri ultrawioletos starus. Veeli panahšfumi tomehr ar to nebuhš, jo plihwuri tagad naw modē. Tahdā gadijumā war leetot žepures ar platām malam, waj šaules šargus. Kaitigu šaules staru eepšaidu uš ahdu war ari aiššuret, apflahjot ahdu ar puhderi, kas šatur oferu un holus rubra. War ari ahdā eerihwet weelas, kas pahrmaina ultrawioleto staru raksturu. Tahdi ir chinina preparati, kuzi abšorbē ultrawioletos starus (Chininglžzerins 10%); waj ari rihtos uš šejas ušlikt nedaudž 2% Šahthol-mitin pastu ar 10% Chininu un mandela elku. Ari Ušculina, Žeozon, waj Ultrazeozon preparati ir eetežami, kurus pehž majgašchanās rihtos eerihwē plahnā kahrtinā ahdā. Šahhda profilakše (eepreofšhiššargāšchanās) der ari šaules nodegu-meem.

Apštatot tagad tahlak, jau efošchos wafaras un tetera raib-umus uš nodegumus, tad wiau nodšišchana naw nemaš tiš weegls ušdewums. Šaprotams, papreofšchu mehš iššinašim ižšehčanās eemeslus un pehž eepšehjas wiaus nowehrišim. War gan ar labeem panahšfumeem plankumus išnihžinat, bet,

par nošchelošchanu, tahdi beeschi atgreesčas, ja ir eedsimta pahrleeka staru juhteliba.

Stahjotees pee plankumu nodsihschanas, wisweentfahr-
schafais buhtu peeleetot lihdseklus, kas pilnigi isnihzina un is-
balina ahdas un matu pigmentus. Tahds lihdseklis buhtu
uhdenrajcha pahrstahbe (H_2O_2), kuras tihrafais preparats
Perhydrols 30%. Schis-lihdseklis drihja laita isnihzina ah-
das un matu pigmentu, ja wiasch aissneedj pehdjos. Bet
pigmenta graudini atrodas dsilakās epidermisa kahrtās, tā tad
uhdenrajcha pahrstahbe deriga tikai pee šekli wirspuše guko-
šcheem pigmenta nogulumeem. War mineto pigmentu eedar-
bibu ahrtet ari papreešču ar binsteinu, waj ar ašu farotiti
raga šlahni norihwejot, pee tam ar 3% borofidu weegli iswe-
dama pigmeta krahjoščana, lai gan pehz tam ahda paleek il-
gafu laiku esjarkana. Schahdu lihdseklu ir dauds. Wini at-
ščkiras weens no otra tikai ar eedarboščanās špehju. Pehde-
jo nošafa pehz ta, ka pigmentazija neet tik ahtri us preešču,
kā ahdas nolobišchanās, tadehš ahda paleek ilgafu laiku gai-
ščafa. Mehš šcheit minesim wispirms lihdseklus, kas rada
weeglu epidermisa fahrtoščanu — borafu šefojošā atščkai-
dijumā:

Rp. Boracis 7,5 Tinct, Bensōes 10,0 Aq. destillat
ad 75,0.

Ar šcho ščkidrumu rihtos un wafaros šeju norihwē. Stip-
rati eedarbojas šublimats, wislabat špirta atščkaidijumā.
Šahfumā atteezigās weetas rihwē dasčas minutes weenreis
deenā ar 0,5% atščkaidijumu. Konzentraziju pakahpeniški
paleelina lihdj 1%, wairafas reises deenā pehz šchahdas rezep-
tes formas:

Rp. Hydrarg. bichlor. coroosis 0,5—1,0. Glicerini
10,0. Spiriti vini ad 100,0.

Waj šmehra weidā:

Rp. Hyerarg. praecipit. alb. 2,0—5,0. Sublimat 0,1—
0,2 (Bismut subnitt. 2,0—5,0) Mitin ad 20,0.

Ar eepreeščhejo šmehru 3 minutes ilgi ahdu eerihwē katru
wafaru pehz šejas, resp. šlimās weetas nomasgaščanas.
Šmehreschana japahrtrauz, tillihdj eestahjas štipra ahdas
fahrtoščana, pehz tam jaleeto indiferenti šmehri. Ja ahdā
wehl manami pigmenta plankumi, tad prozeduru šah no
jauna.

Wisintesiwafā metode ir tā šauktā lobišchanās metode, kā
wina ari teek leetota šejas Rosacea gadījumos. Mehš wīnu
minesim tikai kā ilustraziju, jo šchi metode ir iswedama tikai
ahrsta usraudšibā, pee kam šlimais špeests ne masaf kā 2 ne-

delas atfazitees no šabedribas. Šahdu izolaziju šlinneeks war meerigi pazeest, jo rezultats weenmehr ir labs.

Rezeptes war leetot šahdas:

Rp. Naphtol 1,0 Flor. sulf. 4,0 Sapon. kalin. Pasta Mitin āā 2,5 ahri.

Rp. Resorcin. alb. 10,0 Ol. Ricini 5,0 Past. Mitin 5,0 ahri.

Pee ambulatoriskeem šlinneekseem es rihfojos šahdi: ahdu notihra ar benzinu. Tad usleeku weenu stundu Naphtol pastu, kuru pehz tam ar benzinu nonemu un ahdu eesmehreju ar 2% Šchtholpastu. Otrā deenā tā pati prozedura, tīkai ašo pastu leeto raugotees uš to, kahda ir individa ahdas juhteliba. Šho prozeduru peeleeo, kamehr ahda paleet šauša un frunkaina.

Ratrā gadījumā tomehr newar noteikt, ka ahda ar leelem gabaleem nolobifees, kas tad notiks? Pehz tam wišmaj 4 nedelas ahdu ahriē ar indiferentām pastam un nopuhderē. To isdara it deenas bej masgajchanās, lihds kamehr nobreizeta augšhejā ahdas kahrta un tā pati ar wišu šmehri noet, tas wellas 3—6 deenas.

Wehl ari leeto tihru karbolšahbi (ac. carbol. liquefaet), kas isnihžina wišwižadus pigmenta plankumus uš wišeem laišeem.

Ceteizams wehl leetot ogškahbes šneegu un ultravioletos šlarus.

Ja profilakše un terapija pee ahdas nošrahšojumeem nepalihds, waj tee ahtri atfal parahdās, tad pazientam nefas žits neatleot, kà šhos defektus aifsegt ar šchini un puderi. Kà un kur šchinis gadījumos peeleeo tetowešanū, to mehš pahrrunāsim tetowešchanās apškatā.

Šheit japeemin ari dašhi, beeschi šastopami, brušnšarfanā, waj brušnšanā krahšā leelafi, waj masafi (daškreif aifnem šewišski leelu platibu plankumi, kas rada wišweeglakos bojejumus, masakos tranzejumus un atrodas ahdas wirššlahni, tīkaj uš apšlahtām meefas dašam: fruhtim, muguras lozekšeem, retafi uš šešas. Uš teem, muhs interesejošheem plankumeem, pee tuwaka apškata mehš redžam loti šmalšas žudrabweidigas šwišninas, kas weegli nošajamas. Ja ar glahšes gabalinu uš šahdu plankumu uššpeesch, tad šem wina ahda tihri balta, normalā krahšā, bet tīklihds špeedeenu atnem, dšelten-brušnā krahša atjaunojas. Šho plankumu pamats ir šehnite — Mikrosponon furfur. Pee indiwideem, kas weegli šwišst, tā pee dilonā šlimeem, šhis šehnites wišbeeschaf attihštās. Šhi pigmentu ehde — Pityriasis versicolor — wišwairaf attihštās pee laudim, kas maj šawu ahdu kopj. Šlimibas' ahrišhechanu war

weist ar wirsahdas desinfekzijas un lobīšanas lihdsekleem. Šā desinfekzijas lihdseklis labs ir sublimāts, kā arī darva, turpretim lobīšanas labi veicina Salycilskābe. Minētā ahrstehānās eeteizama arī pret nedaudz dīlakā ahdas šlahni atrodšhos sehniti (Epidermifitoni). Nopeetnāhs gadijums eeteiz $\frac{1}{4}$ % Chrysarobincinkpastu, wehl arī Afridolseepes.

Daudz puhles jāpeeelto pee šahdu sehnīschu, sīhbuhtnu isnihzinaschānās, ja winas eesprauschās un attihstās matos.

Matu šahnēs un ahdā rada arī dīlās un loti šmagās pahrmainās kraupis (Favus), kura sefas ir pilnīga matu isfrīschāna ar ahdas atrofiju. Ahrstehāna sekojošā: šlimee mati jāisnihzina ar Rentgena stareem un ziteem lihdsekleem.

Par kosmetiku, škaištuma kopschānu (puhderi un šmiņki).

Senee raksti, kuri ir usglabajūšhees wezās grahmatu krahmūēs un tāpat arī iddeenīschkee preekšmeti, kas ir atrasti israkumos un kapos, mums leezina, ka arī širmā šenatnē zilweki ruhpejūšhees par ahdas šlimibam un wišeem lihdsekleem zentušhees usglabat ahdu wešelu un nebojatu. Sewiškē šilto šemju eedšihwotajeem, kas isteek beš drehbem, ir no leela šwara, lai ahda buhtu wešela. Lihds ar ruhpem par wešelu ahdu, parasti wajadseja apmeerinat arī estetikas prašijums. Šhee diwi usdewumi issauza jaunus lihdseklus un wiau peeeltošchānās panehmeenus, lai usglabatu ahdu pehz eespehjas ilgā wešelu un škaištu. Protams, škaištuma usškati daščadā laikā un pee daščadām tautām bešchi pawīšam žitadi, — preteji, kā šaka, par garšchu nestrihdās, bet wehlešchānās uslabot šawu ahreeni bija un buhs muhschīga un pastahwiga. Zenschānās apmeerinat šho dšiau ir kosmetikas usdewums. Kas atteezās uš ahdas un winas defekteem, tad wišpirms wajag usmanīgi apškati, pee šahdeem apstahkleem ahda pašaudeja šawu agrašo šwaigo isskātu un šahds raksturs ir jaunaprahditeem defekteem, waj aiskerts tikai wirsejais ahdas šlahnis, waj šlimība mešlejama atšewiškā organā, waj wišā organīsmā. Behdējā gadijumā ahdas pahrmaina zaur wišpahrejo organīšma šašlimīschānu ir ahrstehjama šaškanā ar wišpahrejo organīšma terapiju.

Atkarībā no ahdas šašlimīschānās, kosmetiškēem lihdsekleem ir daščahds rakšturojums. Winus pašneeds pūlwera, rešp. pudera, waj arī šchīdrā weidā, lai ahda šewi to eesuhktu un lihdseklis waretu eespestees dīlak zaur ahdas šahrtu. Tāpat kosmetiškē lihdseklē war tikt leetoti kā tauku kremi un šmehtri

uj ahdu, ja wina saudejuši elastibu un redsami ahdas nosprautumi. Ahdas wirsejās kahrtas šastumšchana atkarīga no apkahrtejā gaiša un klimatiskēem apstahkēem. No ilgakas un beeschakas atrašchanaš brihwā gaišā, faušā, waj wehainā lai-
lā, ahda peenem purpura krahšu, teef rupja un swihwojas. Parahdās šihā ahdas šarautšchanaš, ahda paleef šima un tahdos gadījumos ir nepeezeeschami pašargat winau no apkahrtejā gaiša ar weenu, waj otu tremu, kas waretu winau peeteefošchi labi mihtstinat. Žitadi tas, ja ahda redsami melnee punkti un puhtites. Tas jau peerahda, ka ahda ir pašišah-
tinata ar taukeem un šhee tauki ir aiššprostojušchi wišas poras. Tahdās reižes sem ahdas šalašās daudš tauku un rodas puh-
šchana. Pežs prahtigas puhtišchu nowehišchanaš, šauša un šwaiga eepuderešchana ir loti ahdai teizama. Daudš perjo-
nam ar wahrigu ahdu parahdās uj fejas un rokam bruhni traipi, tā šauzamee šaules eedegumi, kas dašchreis parahdās
tik leelā mehrā, ka tee šaweem ihpašchneefēem šagadā daudš
raišes un nepatīšchanaš. Tahdus traipus išnihžinat ar ween-
kahršcheem kosmetīškeem lihdsēkeem naw eepēhjams un otr-
kahrt, naw eeteizami leetot reklametas šahles, jo winaš šatur
beeschi indigas weelas. Kas atteežas uj tumšcheem traipeem,
kas parahdās pee šeeweetem pežs šemdeschanaš, tad šhini un
daudš zitos gadījumos naw peeleetojama weetejā ahrstešchana,
bet to išdara wišpahrejas terapijas zelā. (Štat. ahdas pig-
menti.)

Buderi un šmiakī peeleetojot, iššchir šchahdus gadījumus:
waj wina leetoti pee wešelas ahdas, profesionalā noluhšā, kā
teikšim akteeri, waj modes prašijumi; waj ari, kad jājedš ah-
das defekti. Širmā un otrā gadījumā jaruhpejas, lai pamāš-
natu laiku, kad ahda ir apklahta ar kosmetīškeem lihdsēkeem
un winaš naw eepēhjams ušnemt elpošchanaš wajadsigo gaiša
daudšumu. Šmiaku galwenā šastahwdaka ir šwins. Šwins
ir indiga weela. Šewišchi tas atteežas uj šwina baltumu.
Akteereem, kureem katru deenu jāleef b:esa grima kahrtā, še-
wišchi no šwara tuhliā pežs išrahdes to noņem ar wšeliniu
un šiltu uhdeni. Katrs šmiakis išposta ahdu, pawahjina winau
un rada grumbas. Paradums puderet šawu šeju, ir par ee-
mešlu ahtrai ahdas nowišchanaš.

Buderi un šmiakī ir lihdsēki, kā jau minejām, kas tika
peeleetoti wērtīgai pee wešelas, neaiššahrtas ahdas, profesiona-
leem noluhšēem, bet ari individuāleem motīweem, kā ari, lai
šlehtu ahdas defektus. Wehs leetojam šekojošchus augu pu-
derus: riša šehrkeles (Am. orycae), šweešchu šehrkeles (Am.
tritici), kartupeļu šehrkeles (Am. solani) un šifopodiju, kas
šefmigi peeleetojams mitrām ahdas krotam. Minerālu pu-

dercem peefkaita: talcum, magnesium silicat, bolus alba un rubra, Zincum oxydatum. Râ minejâm, sminkis leetojams trijos weidos: pulveri, ŝchidrà weidâ un ŝmehrês. Lai peedotu dabijko krahju, leeto dselteno Dkeri, bet ŝarkanai nofrahŝai Bolus rubra (10%), Cinnobers (0,5%), Karmins (1—2%). Lai dabutu taufainu puderi, peeleeŝ Spermacetum, waj Butyr Cacao (5—10%), waj Mitin. Pahrdofchanâ taufaino Mitina pudera ŝarkanâ, waj baltâ krahŝâ jauz par Chamois. Chamois ŝagatawo ari ŝchidrà weidâ. Lai dabutu labafus rezultatus no ŝchidrà Chamois, tad no ŝahfuma eeteiz eeŝmehret ŝeju ar Mitin-kremu un tad uŝliŝt peeteekoŝchi breju ŝlahni no ŝchidrà Chamois. Pehz tam jaatŝtahj un jaiffŝahwê, tahlaf, jaeerihwê ar ŝmalku wiluainu drehbi. Taufainas ŝmehres jaŝtahw no ta paŝcha pudera, tikai peeleeŝ klahŝ parŝimetu taufainu maiŝijumu un pehz wajadŝibas druŝku karmin-krahju. Parafŝi tahda ŝmehre jaŝtahw no Bismut. subnitr. 10,0. Talcum praep. 5,0 ol. bergamnt 1,0, Ung. ceres 30,0. Râ wiŝpahrejs likums koŝmetikas leetoŝchanâ buhtu minams, lai pazients ruhpigi nowehrotu nemanamu krahŝas pahreju no tâs weetas, kaŝ pahrlahŝta un kaŝ naw pahrlahŝta ar koŝmetiku. Perŝonam, kaŝ ŝlimo ar ŝeboreju un Roŝaceju, jabuht ŝewiŝŝki uŝmanigâm, atteezibâ uŝ koŝmetikas lihdselku leetoŝchanu uŝ ŝejaŝ.

Cepreeŝŝch mehs minejâm, ka uŝ ahdas parahdâs traipi, kaŝ pehz buhtibas ir tumŝŝahi par apŝahrtejo ahdu. Bet beeŝchi uŝ ahdas parahdâs laufumi, kaŝ ir gaiŝŝati, pat balti. Tahdi laufumi paleeŝ paraŝti no apdegumeem, eewainojumeem un ziteem gadijumeem, ko mehs apŝatiffim pee pigmenta truhkuma, reŝp. atroŝijaŝ. Lai ŝcho traipu krahŝa tik ŝtipri neatŝŝkirtos no ahdas normalâs krahŝas, tad peeleeŝto tetoweŝchanu. (ŝtat. — Tetoweŝchana).

Pigmenta truhkums — atroŝija.

Cepreeŝŝchejâ apŝkatâ mehs peeminejâm pigmenta pahrpilnibu, taqad apŝtatiffim ta truhkumu. Pee tetoweŝchanaŝ mums nahŝŝees ari runat par pigmenta truhkumu un ta pamafinaŝchanoŝ, no kâ ari zelaŝ ahdas baltais iiffkats (Leukoderms). Uri pee ŝchi ahdas defekta mums jaiffŝŝir, ka tas war buht eedŝimts (albiniffms) un eeguhts (vitiligo). Albiniffms, t. i. eedŝimts pigmenta truhkums, war buht wiŝpahrejs waj ari pa dalai. Starp wiŝâm rahŝam ŝemes wirŝu jaŝtopanni zilwefi, kam truhŝt ahdas, matu un azu warawihŝŝnes pigments. Wiŝpahrejais albiniffms atteezas wairaf uŝ ahdu un azim. Balti mati ir paraŝti uŝkrihtoŝchi ŝmalŝi un ŝpihdofŝchi kâ ŝids. ŝchi ŝlimiba pahreet ari uŝ pehznahzejem.

Pee albinisma, kas parahdās uš ahdas, pa dakai ņastopami pigmeta defekti plankuma weidā. Mati, kas atrodas ņahjās weetās, weetam ir ari beņ pigmeta. ņahdas parahdibas waram nowehrot ari pee dņihwneekem, (baltas wahrnas, balti wehņhi).

Vitiligo, waj leukoderma aquisita, tā ņauz ahdas pigmenta truhkumu, kas ir eeguhts un dņihwes gaitā attihņstiees ņatp 10.—40. gadu. Aņkahrt plankumam ahda ir loti pigmenteta, leekas, ka pigments buhtu aihbihdits gar malam. Baltee plankumi paleek ilgu laiku beņ pahrmainam, bet beeschi ihplataš ari tahtaf. Nr nowehrots, ka ihis baltās meetas ihrahdās nereti it kā buhtu maņaf juhtigas pret fairinaņumeem, nekā pahreņā ahda. ņhee plankumi gulstas fimetriņki. Wiņwairaf tee ņastopami uš dņimuma organeem, ap tuhpli, tad uš rokam un zitās weetās, bet preteji albinismam, nekad nepahrņlahj wiņu meesju. Iņzelņhanās pamati naw ņinami, laikam no endokrineem trauzeņumeem. Waj teeschi ņhee pigmeta truhkumi ņtahw ņakarā ar ņifiliņu, naw noteikti peerahdits. Ihtos zehlonus ari wehl nepaņihņt. Domā, ka tas atkarajas no tahdam eekņheņām ņekrezijas darbibas pahrmainam. Domehr gribu wehl aihrahdit, ka ari pee ņifiliņa, ņpitalibas un swihnainās ehdes uš ahdas parahdās ņhim ņlimibam raksturigi balti plankumi. ņtingri wajaga ihņņkirt no augņchā apraņņitā ahdas pigmenta truhkuma ņhos ahdas baltos plankumus, kas nosuhd, tiklihds pamatņlimiba ihahrņteta. Behdeņee baltee plankumi atņņkiras no eedņimteem plankumeem ne tikai buhtibā, bet ari pehņ formas (ihņkatā). Tā Leuk. syph ņastahw no apakeem, waj wahji owaleem pigmeta brihweem plankumeem, no ņirna lihds pupas leelumā, ar ņingru robeschu un ir wiņi gandrihs weenlihdsigi, malas ir ņipri pigmentetas; nahņ preekchā wiņwairaf pee ņeweetem, uš kaņla, pakauņha un ņahnu dalām. (Tuwat ņtat. „Matu ihkriņhana“.) Iņņkriroņha ņheit ir aņins ihmekleņhana (reakzija) uš ņifiliņu. Kas atteezas uš balteem plankumeem pee swihnainās ehdes, tad wiņpirms wiņi ir reti un atņkiras no ņifiliņa balteem plankumeem, jo naw tik regulari ihplatiti. Kā ņheem balteem plankumeem par pamatu ir swihnainā ehde (psoriasis) un ne ņifiliņs, ihņkriņhanai te war noderet tas, ja mehņ atrodam zitās meesņas dakās swihnaino ehdi. Par balteem plankumeem pee ņpitalibas mums tuwaki nenahņas runat, jo ņhee ņimee teek tureti iholeti un ņlimiba pehņ liņuma ir peeteizama.

Saprotams, ka ņhee baltee plankumi uš neapņegtām meesņas dakam loti ņaruhgtina pazientu. Kadehņ wiņos laikos ir leetoti wiņadi lihdselki wiņu ihnihzinahņanai. Baltos plankumus war padarit tumņņafus ar ņinepju plahņteri, ņpaneekhu

muschu u. z., tomehr wini nelihdsinās dabigai ahdas krašjai. Nemot mehrā, ka vitiligo agrak, waj wehlaſ progresē, ir ari weltiga balto plankumu tetoweschana.

Koſmetiškā sinā labus panahkumus war guht ar krašjas starpibas nowehrschānu starp balteem plankumeem un pahrejo ahdu, iſbalinajot, waj ari leetojot ſminkā.

Terapijas zālā pee vitiligo, naw nefas, ko ſagaidit. War taifit mehginajumu ar mehneſcheem ilgu arſena leetoſchānu, kaš war iſſaukt hyperpigmentaziju. Pee neapſegtām ahdas daſam war ahrstet ar kalna ſauli un Rentgena stareem. Daſchreis uſlaboſchānās jau nowehrojama ahtri.

Tetoweschana.

Pehdejā laikā radees preeſchlikums, peeleetot tetoweschānu pahrleezigā pigmenta daudſuma un ari pigmenta truhkuma gadījumos.

Tetoweschānai leeto ſpezialas adatas. Rā krašfu leeto maiſijumu no ſarkana, dſeltena un bruhna ofera, tuſchu, ſchaujamo pulwercu un nekuhſtoſcho ſehriſchho bariju. Maiſijums katrā atſewiſchkā gadījumā jaiimehgina. Saprotams, ka tetowetajam wajaga labu krašfu iſjuhtu tāpat kā mahkſlineefam.

Tetoweschāna paſiſtama jau ſenos laikos pee primitiwajām meſchōnu tautām. Ari kulturetās tautās un ziwilīſetās ſemēs tetoweschāna paſiſtama ſinamas lauſchu ſchiras widū, peem., pee kareiwjeem, juhrneefeeem, noſeedſneefeeem un proſtituetām. Daudſkahrt tetoweschānai par eemeſlu ir mahkiziga rakſtura motiwi. Iſgresnojuma weeta paraſti ir ahda uſ kruhtim, wehdera, preeſchplezceem — daſchadeem attehleeem: wahrdeem, krusteem, enkureem un ſirdim, ſaſtopami pat deenas datumi un erotiſka rakſtura attehli u. d. z. Wehl lihds ſchajai deenai tetoweschāna ir ſaſtopama pee indianeeſcheem kaš wiſpahr ir leelā zeenā pee ſchis iſmirſchānai padotās tautas Amerikā.

Tetoweschānu iſdara ſchahdi: ahdā eedur adatu, pehz tam eerihwē krašweelaš, galwenā kahrtā oglu puteklus, pulveruſ — cinoberi un indigo. Daſchi tetowetaji pirms durſchānas adatu eemehrz krašjā, waj ari ahdu pirms durſchānas eefmehre ar ſchimi krašweelam, tad krašja lihds ar adatu eeeet meefā. Pigmenta dſimuma ſihmju tetoweschānai eepreeſch wairakſkahrt iſmaſgā ahdu ar ſiltu uhdēni, pirkſteem iſſteepj, nem 3 ſaſeetas adatas, ar kuzām uſ wiſām puſem dſimuma ſihmi ſadurſta, tad ſchajā weetā eerihwē nekaitigas krašjas maiſijumu, pehz eephehjas lihdsigu meefas krašjai. Saprotams, ahda nedauds eekaiſt, kadehl leelakas dſimuma ſihmes tetowē pa daſam.

Ir gadījumi, kad tetovešānu leeto arī medizīnā, tā jau mīnēju ahdās pigmenta truhkumu gadījumos. Prof. Pašchis zentās no daščadām krahšam, topā ar balto krahšu, faštahdit maišijumu, atbilstošā ahdās krahšai, lai apsegtu baltos plantumus (witaligo). Tapat tetovešānu peeļeto ar šķēmēm, lai segtu bāku potēs rehtās, waj arī pigmentu dšimumsīhmes. Bet panahturni tomehr ir apšchaubami, jo grūhti atrasti krahšu, kas atbilstu zilweka meefas krahšai. Gadījumā, ja witaligo isplatās tahlat, tā tas parasti notee, tad šchahda tetovešāna wehl wairaf boja ahdās ištatu.

Tetovejumu nowehrst ir deefgan grūhti. Peevedišču šcheit daščas metodes: elektrolise, ahrsteshāna ar karstu gaisu, aplikazija ar okslahbo šehru: 10% Phrogallus šchabes šmehri, waj 40% Phrogallus plahsteri, furus wajak turet, kamehr metās tulsnas. Wehrki wislabaf šasneeds ar ahdās eštirpaziju (islobišānu) un transplantaziju, (pahrnešānu), kas arī eepshjams tikai tahdos adījumos, ja tetovejumi naw pahraf leeli.

Ašins trauku darbiba, tā zehlonis ahdās krahšas mainai.

Pahreešim uš otru, no mums ašrahdito, ahdās krahšas zehloni t. i. ašins wadu darbibu. Nenormalu krahšu ahdai dod ašins wadi no pahreefkas peepildišānās. Ahda top nenormali šarkana, ja ašins wadi pahreezigi, waj otradi — nenormali bahla, ja ašins wadi masaf peepilditi.

Katram no mums ir šinama fizioloģiskā parahdiba, it ihpašchi pee jauneem zilwekeem, uštraukšānās, dušmās, u. z. gadījumos tee, — nošarkst, waj bailēs — nobahl. Dihdšigās parahdibas war isšaukt temperaturas maina daščadās meefas dakās, šchis parahdibas mehš apstatišim atšewišchki. Ja mehš roku eeleešam labi šiltā uhdeni un pehž tam iswelšam wīnu ahrā, tad wīna ir šarkana, bet pehž ihša laika tahds šarkanums atkal nošuhd. Saprotams, mehš to waram nowehrtot arī pee kahjam. Daudseem zilwekeem, it ihpašchi wezakeem, ušalektās rošas ir šilganšarkanas, tiklihdš tā wīnas pazel uš augšču, wīnas kluhst bahlās; šchi parahdiba atkaražās no wenu ašins wadu pahrpildišānās un wahjās mušfuku darbibas. Tahds pats wenu šastrehgums nowehrojams arī kahjās, pee šam wīnās daščreij šahp, nedaudš uštuhst un dabon šilganu krahšu, kas nošuhd, tiklihdš issteepj tās horizontālā lihmeni ar šermeni. Par šchahdām fizioloģiskām parahdibām mehš šchini weetā gribešam tikai ašrahdit, bet tuwaki šchimbrišcham mums tas neinterese.

Ahđas ašins wadu pahrpildiſhanàs feſas ir pahrmebrigs ahđas ſarkhanums. Echo ahđas ſarkhanumu paraſti iſſauz ašins wadu paplaſchinaſhanàs, kaſ war buht eedſimta, waj eeguhta. Sem eeguhtas ašins wadu paplaſchinaſhanàs (Naewi angiomatoſi) ſaprotam ahđas pahrmainas no eedſimtàs ašins wadu pahrmebrigas attihſtibas un paplaſchinaſhanàs. Naewi flammei, — ka paraſti mehđſ ſaukt ašins wadu paplaſchinaſhanos dſimumſihmju weidâ, — mehſ ſaſtopam wiſdaſchadafâs formâs, kaſ aiſnem nereti puſi no wiſas fejaſ, ta mehđſ buht no gaiſchi lihđſ tumſchi ſarkhanal kraſjai, kaſ ſawufahrt atkarajâs no ta, ziſ dſiki ſem ahđas gul paplaſchinatee un pahrmebrigi attihſtitee ašins wadi. Daſchi ſchahdi ašins wadu paplaſchinajumi aiſnem tikai nelelu weetu, tee ir punkta, waj ſwaigſnweidigi. Schahđas formas ašins wadu paplaſchinajumus mehđſ ſaukt par „teleangiektâſinu“. Zahdos gadijumos weenigâ terapija ir kirurgija. Atſewiſchſos ašins wadus pahrgreeſch ar loti aſu ſkalpeli t. i. iſbara ſkarifiſaziju.

Ašins wadu paplaſchinaſhanàs dſimumſihmju weidâ war buht loti daſchada: pee weeglaſeem weideem peeſkaita, ta ſaukto un mincto, Naewus flammeus. Slimojot ar Naewus flammeus, zitadi weſelai ahđai mehđſ buht ſarkhani kraſſojumi, pee kam ſchee kraſſojumi war buht neſaidri, waj ari, ka taſ beeſchafi atgadâs — atſewiſchſkee, paplaſchinatee ašins traufi weido labi ſaredſamu tihflu, kura ſkaidri wehl war atſchſirt atſewiſchſkus, paplaſchinatus ašins wadus. Bet anomalija abos gadijumos beigâs ir weena un ta pati. Birmâ gadijumâ ašins wadu tihflſ ir tiſ ſabeeſinats, paſchi ašins wadi tiſ ſihzini, ka rodas weenlihđſjiga noſkraſſojuma eeſpaids. Otrajâ gadijumâ ašins wadi ſtahw attahſafi weens no otra un tee ir labaki iſſchſirami.

Naewu leelums naw noteikti noſaſams, wini war buht tiſko ſaredſami un war ari aiſnemt weſelus ahđas laukuminus. Beſ tam pee weena indiwida wini war attihſtitees wairafâs weetâs reiſe.

Augſchâ minetee naewi bij plaſani ašins wadu paplaſchinajumi dſimumſihmju weidâ, bet loti beeſchi nahſ preeſchâ ari tultſnweidigee naewi. Schi ſlimiba jau ir daudſ gruhtaka, un winas iſſſats atbaidoſchats, — uſ ahđas atrodas jau ašins wadu tultſnas, kaſ ar augſchanu war beeſchi nopeetni apdraudet ari dſihwibu.

Ašins wadu paplaſchinajumi dſimumſihmju weidâ war attihſtitees kaut kura meeſas daſâ, un ſewiſchſi nepatiſkami ir taſ, ka wini wiſwairaf un beeſchafi attihſtas teeſchi uſ ſejaſ.

Seja kluhst iskehmeta, jaflimuschais gan greefchas pee ahrsta, bet te jafaka pajchâ fahkumâ jau, ka loti daudsi gadijumi ir neahrstėjami. Saprotams, operet war katru naewi, bet peetulsnweidigeem naewi rehtas pehz operazijas ir daudsi atbaideschakas, nekâ pats naewi. Schahdos gadijumos ir eeteizamat naewi neoperet, bet aissegt to kosmetisfeem lihdsjekleem. Tagad gan fchee neaifxaramee naewi ar radija un mesothorija peeletofchanu ahrstneeibâ ir stingri eerobefchoti.

Pee masafteem afins wadu paplaschinajumeem dsimumfihmju weidâ eeteizams gan ahrstetees zif agri ween war — jau behrnibâ, — jo agrak, jo labak. Ahrstefchana, kas jahkumâ naw jamehrâ gruhka, wehlaq jau ir wairak kâ fareschgits usdewums.

Kâ jau mineju, naewi war atdalit ar operaziju, — ar nasi zaur fkarifikaziju, — masaf eeteizami ir dedjinafchanas aparati kâ: Bafelema termofauters un elektrolife, jo rehtas nekâd naw patihkamas. Durfchana ar Galwanofauteru (galwanifkâ strahwâ kaistofchu platina abatu), parasti dod apmeerinofchas fetas, bet tikai pee wirspufe (fekli) esofcheem naewi. Tomchr jafaka, ka wismodernafais un labakais naewi ahstefchanas weids ir staru terapija. Bet sem tās mehs nefaprotam gaismu wannas, bet gan konzentretus uf masafkâm ahdas dalâm aplizetus starus. Jo ir peerahdits, ka zaur dsihwjudraba gaismu, ko tagad wiswairak leeto, apstarotee farfanees ahdas nokrahfojumi pasuhd un neatstahj pat nekahdas ahdas pahmainas, waj bojazumus. Pehz 4—6 nedelam ahdas eefaisums, kas parasti zelas no apgaismofchanas, pahreet un tad war redset, ka ahda ir palikuſi eewehrojami bahlaka. Schahdu apgaismofchanu eeteizams atfahrtot, tomchr ahdas kraha kluhst normala. Sinams, ka jewisfki labus panahkumus no dsihwjudraba gaismas wisur ari newar fagaidit, jo wina palihds tikai weeglakos gadijumos.

Ar Rentgenstari nespehlē jewisfki eewehrojamu lomunaeewi ahrstefchanâ, jo masa ihflaiziga apstarofchana nedod gaiditos panahkumus, bet paildsiyata apstarofchana atkal faposta ahdu. Turpretim kaut kas apbrihnojams naewi ahrstefchanâ eespehjams panahkt ar augfchâ mineto rahdija un mesotorija terapiju. Ar winau palihdsibu fajneds bes jebkafdas fairinafchanas eewehribas zeenigas un un apbrihnojamas fekmes paplaschinato afins wadu fashaurinafchanâ. Radija terapija ir ihstais zefsch naewi ahrstefchanâ. Radiju leeto radjabromida weidâ, eeflehgtu metala maksiti, kuras meens gals ir noslehgts ar stiklweidigu masu. Mineto metala maksiti eetin gutapertfchas papiri un, ar atwehrtu galu uf tās weetas, kas jaapstaro, peestiprina ar leukoplastu uf 20 minut.

Rà mehs jau jinam, tad radijam ir trihs staru weidi. Radija terapijā jāisslēdžs 1. un 2. stari, ko šajneedž ar gutapertščas papiri un stiklweidigo masu. Šetas no šahhdās radija peeletoššanas ir tās, ka šlimā wecta un apfahrtnē pehz pahris štundām paleef eesarkana, bet nahšošchās nedelās iſlabojās un šajneedž dabigo krahsu. Uri ašins trauku paplaščinajumi ir iſšudušchi.

Rà truhkums pee šchis, waretu teift idealās ahršteschanas ar radiju, lihds šchim ir tas, ka radijs ir wiſpahr loti masā mehrā ſaſtopams un tadehl loti dahrgs. Šchis truhkums tagad pa daſai ir nowehršts ar meſotorija preparatēm, kas pehz ſawām dšeedinoſchām ſpehjam ahdas ſlimibās ir tāpat leetojami tā radijs. Bet, par noſcheloſchānu, ari šchis lihdsfelis ir gruhti dabujams un wehl gruhtaki ſamaſhajams. Zeels ſolis uſ preeſchu jau ir tas, ka ir iſdeweēs no meſotorija iſgatawot radijaktiwus ſmehrūs un atſchkaidijumus, kuruš pahrdod ſem noſaukumēm: „Doramadžmehri“ un „Doramadžmehri“. Šchee preparati japaſuhta fabriķās un jaleeto tuhlin, jo uſglabajoteēs wīnu aktiwitate ahtri maſinajās.

Wīneto preparatu peeletošchana ſekojoſcha: ſmehru uſ ſmehrē uſ tihras ahdās, pahr ſo pahrleef gutapertščas papiri un pehz tam zeeſchi nobindē, pehz apmehram 1—2 deenam preparatu nonem. Wiſpirms gan parahhdās eeſaišums, bet tas ir ahtri pahrejoſchš. Par to, zif plaſchi preparats ir eeſpaidojis ašins trauku paplaſchināſchānās ſamaſināſchānoš reſp. noſuſchānu, war ſpreeſt tiſai pehz pahris mehneſcheem.

War jau gan buht, ka pehz ſchi preparata peeletošchānās, wajadſiga ari wehl pehz ahršteschana, pēm. ar Bachalanipu, tomehr, wiſu kopā ſanemot, ir neapſchaubami jaſaka, ka Doramad preparatu eeweſchana ahrštneezibā nahšs koſmetikai par leelu ſwehtibu.

Par ahdas krahsās mainu, kas atkariga no pahrleekās ašins peepluſchānās, mehs jau runajām, pee kam ari apſkatijam ahdas krahsās mainās zehlonus no daſchadeem ahdas iſſitumeem. — Tagad apſtatīſim, zif leelā mehrā šchis, jau minetās, ahdas krahsās pahrmainās atkarigas no wiſa pahrejā meeſās weſelibās ſtahwokka, tā ari no ašins labuma (kwalitates) un daudſuma (kwantitates). Tā bahlumu nowehero pee maſainibas (anaemia) un bahlumkaites (chloroſis), un tās parahhdas no pamaſinatās ašins peepluſchānās, tā ari ašins kraſiweelas (hemoglobina) truhkuma.

Šche wehl japeſkaita baltaiſiniba (leukaemia), kas rodas pee ašins radoſcho organu ſaſlimiſchānās ar balto ašins kermeniſchu wairoſchānoš un ſarkano pamaſināſchānoš.

Ēhi augšchā minetā bahluma terapija buhtu ņetjoŝchā:

Masaŝinibas zehlonš ir nepeeteŝoŝchš aŝinu daudsumš or-ganiŝmā, kaŝehž ari truhŝt dabigā ŝahrtuma, jo ŝahrtu krahju dod ŝarfaneē aŝins ķermenišchi. Paŝchu aŝins ķerme-nišchu ŝarfano krahju noteiž ŝewiŝchā, dšelsi ŝaturoŝcha, wee-la — hemoglobins, kas peewada meēŝā ŝahbekli. Lihdš ar aŝinu daudsuma ŝamaŝinaŝchanoš, maŝinajas ari ŝarfano aŝins ķermenišchu ŝkaišs, ŝahbeklis neteeŝ peewadits p.eteēfo-ŝchā daudsumā un iŝkelas ŝlimigas parahdibas.

Pee bahlumkaites (chlorosis) — aŝins ķermenišchu ŝkaišs mehds buht paraŝtais, bet wiŝi ŝatura ŝewi pahrak maŝ hemo-globina, un rezultatā rodās tee paŝchi trauzejumi, kas pee masaŝinibas.

Bahlumkaites zehloni daŝchoš gadijumos naw iŝprotami, zitos — ŝehdoŝchš dšihweš weids (ŝchumejas), uŝtureŝchanāš ŝliktā gaiŝā (ŝabritu ŝtrahdneezes), nepeeteŝoŝcha ŝaules gaiŝ-ma (kelnereenes mahŝŝligi apgaiŝmojamos lokalos), gariga un meēŝiga pahrpuhŝchchanāš (ŝkolneezes), pŝichiški eeŝpaidi, ŝawilkojumi — ŝemē ŝlimibas attihŝtiŝchanoš. Tee paŝchi zehloni iŝfauž ari maŝaŝinibu.

Noteikt, waj ŝliŝneezē ŝirgŝt ar maŝaŝinibu (Anaemia) jeb bahlumkaiti (Leucaemia), waj ari maiŝtu formu, war tikai ahrŝts. Attaribā no ŝlimibas noteiŝchchanāš, kā ari ne-mot wehrā mahgas un ŝarnu ŝahwofli, ahrŝts noteiŝs pareiŝu ahrŝteŝchanu ar dšelsi, arjeniku, ŝoŝfora jeb hemoglobina pre-parateem, dšelsi ŝaturoŝcheem uhdeneem, waj dšelsi bagateem ehdeeneem, peeletojot ari atteezigas wannas. Aŝins rado-ŝchu lihdsjeklu, dšelsi ŝaturoŝchu un barojoŝchu preparatu un ŝahlu ir milŝigs ŝkaišs, no fureem daudŝem tikai laba rekla-ma. Geteizams taŝehž paŝcham nekad neiŝwehletees kaŝdu iŝ-reklametu lihdsjekli, bet greestees pee ahrŝta = ŝpezialista, taš noteiŝs neween leetojamo lihdsjekli, bet galwenais, waj pawi-ŝam ir wajadŝigas kaŝdas ŝahles, jo wiŝlabakā noŝihme pee-niht dšihweš un nodarboŝchchanāš weidam. Šwaiga gaiŝa un ŝaules truhŝtums nowahjina organiŝmu, tadehŝ jaženŝchāš pehž eeŝpehjas ilgi uŝturetees brihwā gaiŝā, kautko ŝtrahdajot, maŝafaiš 2—3 reišes de-nā pa zeturtal ŝtundai, kā ari tuh-lin ŝehž peezeļŝchchanāš. Tapat ari jaraugās armeen uŝ to, lai dšihwofliš, loqu atwerot, tiktu peenahžigi iŝwehdinats.

Attewiŝchā meēŝas dalā eeroŝeŝchotas anemiŝkās ahdas ih-paŝchibas war iŝzeltees zaur pamaŝinatu aŝins peepluhŝchanu, kā ari arteriju aiŝŝprostojumeem. Beŝ tam wehl jamin ari aŝutā ŝejaš nobahleŝchana (angioŝpaŝma), kas zeļas no pa-gihbchchanāš, pŝichiŝkeem uŝtraufumeem un tamlihdsigi.

Sarkanais deguns (Nasis rubra) un Rosazea.

Beeschi mehs fastopamees ar diwam parahdibam, ar farkanu degunu un ar Rosaceu — ichis abas tad ari ir par zehloni sejas un deguna farkanumam. Apstatisim wispirms farkano degunu (Nasis rubra). Sche mehs iischfiram. diwas faslimschanas: wispahrejo un lokalo, kas abas rada weenu un to paschu flimibas weidu — farkanu degunu. Schim deguna farkanumam ir beeschi par zehloni gan weetejee eewainojumi (bruhzes), gan ari afins un to wadu faslimschana.

Ari daudzas baudu (garfchas) weelas, netikai alkohols, bet ari stipra kajija, tehja un zitas usbudinoschas pahrtikas weelas war buht par eemeslu deguna farkanumam. Treeschahrt par zehloni minetai flimibai war buht deguna un rihtles dobuma faslimschana. Ari stipru seepju, ta ari kairinofchu smehru ilga. leetoschana weizina un ir par eemeslu ichai flimibai.

Ra jau minejam, fewischki nelabwehligu eespaidu us degunu atstahj alkohols. Ta pahrmehriga degwihna leetoschana rada wara krafshas ahdu, parahdas ari uspampums un isspeeschas dsihslu tihklini un mesgli.

Ta tad alkohols ir galwenais zehlonis farkanam degunam. Bee kam ari pats indiwiids sche spehle leelu lomu. Daschs dabon farkano degunu ari no mas alkoholu faturoscheem dschreeneem, jo winam ir fewischka indiosinkrahje (juhtamiba) pret alkoholu. Daschi atkal gluschki preteji: pat pehz pahrmehrigas alkohola leetoschanas neschlimst ar deguna farkanumu.

Bet bes alkohola, saprotams, ir ari daudsi ziti zehloni farkanam degunam. Ta ir sinams, ka ari pee daschadam fewweeschu flimibam attihstas afins wadu paplaschinajumi un farkani nofrahsojumi, fewischki deguna gala. Bes tam schim deguna farkanumam faknes meklejamas wehl dsilak. Zau pubertates laikmets nes fewi sinamas pahrmainas, kas wehlakâ dsihwe parahdas ta anomalijas, fewischki pee feweetem issauz Rosaceju. Ta tad mehs redsam, ka starp feboresas komedoneem, afne puhtitem, rosaceju un daschadeem feskualas dabas apstahkleem ir fastatama sinama safariba.

Bes tam wehl par zehloni schim deguna farkanumam war buht ari deguna apfaldeschana, aukstums un aji wehji. (Stat. manâ 1930. gada kalendarî par apfaldeschanas, Congelaciju). Ta tas par peemehru nowehrojams pee ormaneem, kuzzem wisu deenu jausturas, pat ari seemu, wehja un sala. Un beeschi ween ichis deguna farkanums no apfaldeschanas paleef us wisu muhschu.

Wehl waretu ari aisrahdit, ka ilgstoscha uhdens ahresteschana, kas ir faistita ar beeschu meefas atdsichanu, war issaukt

farfanu degunu. Bes tam wehl deguna farfanumu issauz ari faule, pee kam schis farfanums pastahw pee dascheem ihfatu, pee ziteem ilgatu laifu.

Bet ne fatra ahda reagè us scho ahtraki, waj lehnast pahrejoscho farfanumu, turpretim stahwollis fewischki paslitinàs tikai tad, kad nahf klahf seboreja, waj afne vulgaris — schee abi pehdejee prozesh atstahj loti sliktu eespaidu us farkano degunu. Slimibas gadijumi ar farfanu degunu ir loti daschadi: daschreis deguns ir pastahwigi farkans, daschreis turpretim schis nepatihkamais farfanums parahdas tikai pa laikam, — kaitigu eespaidu behl. Ir gadijumi, kur farkana is deguns, ar burbulichu weidoschanu, peenem dihwainu gurkweidigu issfatu, medizina pasihstamu sem „Rhinophyma“ nofaufuma (Gurku deguns).

Sarkanà deguna ahrsteschana ir loti gruhta, tadehl fa schahdi pazièti ir loti juhtigi pret wiserm medikamenteem, bes tam jastatàs ari us to, ka asins wadi lehnam uslabojàs.

Bee terapijas fewischki jaewehro wisi nelabwehligee apstahkli, zehloni janosfandro un jamehgina bes tam regulet ari baroschanu, jaismeklè asinis, rihkle un tàs apfahrtnè. Weescht war atrast schis slimibas zehlonus, ismeklejt baribas un dsimumorganus.

Weeteja terapija buhs, — wispirms fahrtiga ahdas ahrsteschana, par fo jau mehs agrak runajam. Ihtà, weeteja terapija jaiswed loti usmanigi, tikai stingra nowehroschana war buht par tàs zela rahditaju.

Bee ahdas papilaru faslimischanas empiriski, loti labus panahfumus dod Ichthyol preparati, klahf peeleeftot zinka un bismuta pastu, ka ari labu eespaidu atstahj sehra resorzija pasta. Labi ir ari peeleeftot weenreis deenà, wislabaki wafaros, kompreses, (samehrzets drahnas gabals, fo usleef slimat weetai), usleefot us degunu fuhkli, waj wati samehrzetu farkstà uhdeni. Selmigi us farkano degunu eedarbojas ari stipra apstaroschana ar kwarzlampu no 20—40 minutem. Wispah prognose schai slimibai labwehliga, bet gan tikai pirmajàs attihstischanas pakahpès, turpretim wehlatàs — schaubiga.

Apfaldejumi (Congelationes).

Ari apfaldejumi rada ahdas krahjas pahrmainas. Ir atfewischlas perfonas, kas loti dispone apfaldechanai, kura dinajàs us asins rinoschanu. Sewischki, ja firds darbiba ir wahja, ka pee majasingeem un nerwofeem zilwefeem, tad atahlakam meejas dalam asinis neteef peeteefoschà daudsumà peepumpetas. Tad, ja nu schis meejas dalas teef padotàs aukstumam un nepeeteef tekoschàs asins siltuma, kas scho ap-

šaldehyčanās eespaidu masinatu, resp. nowehrstu, tad rezultātā mehš rebsam leelakas, waj masakas šašaldehyčanās šekas.

No weetejeem zehlonēem waretu minet nepeeteekofču muškulu darbibu, jo šči darbiba šekmē ašins rinkoščanu un tur ta atrofejusees, tur weegli ari rodas trauzejumi ašinsriinkoščanā.

Zilwešs, kas nestrahda šišišku darbu, daudš wairak zeetis no apšaldeščanās, nekā tahds, kura muškulatura wišu laiku atrodas intensiwā darbā. Galwenais faktors, kas kamē ašins rinkoščanu, ir weetejais špedeens. Sewiščki pee rokam un šahjam šchim špedeenam ir leela nošibme. Peemehram, ščauri, neehrti zimdi, waj apawi ir beesči par zehloni šarknām un aukštam šahjam, waj rokam.

Parasti apšaldeščanās noteek pee zilwešeem ar wahju širds darbibu, waj ari pee tahdeem, kam wāšamotoriške trauzejumi ašins rinkoščanā, kam muškulj maš nodarbinati, un, beibšot, pee teem, kas zenščas, lai winaem buhtu masas rokas un šahjas, walfajot neehrtus un ščaurus apawus.

Apšaldeščanai naw tīkai ween kosmetiški trauzejumi, bet winai šeko ari daščadas subjektīwas neehrtas šajuhtas, tā: reišem šalščanas, tad degščanas, waj ari neešeščanās šajuhtas. Dtršahrt, apšaldejotees war ari iželtees tulšuas, kas loti lehnām išbeidšas.

Terapijā wišpirms janowehršč masāšiniba, širds darbiba un wiša muškulatura jastiprina ar noteiktu wingroščanos un šinams, ari ar šapratigu dietu. Janehšā peemehrotā apmehrā apgehri un šewiščki eeteizama mašasča atteezigās meešas dalās.

Eeteizama ari tā šauktā „brihwā wingroščanas“ diwas reišes deenā, bes drehbem no 5—10 minutes, ja eespehjamš, pee waleža loga. Pažeetigi, ik deenas un tā mehneščeem ilgi išwesti, šchee wingrojumi atšahj loti labu eespaidu uš weetejeem žirfulazijas trauzejumeem. Wlakuš ščai „brihwai wingroščanai“ eeteizama ari hydroterapija.*) Nemot loti karštas weetejās wannas (37—50° C), no 2—5 minutes, rihtos un wakaros, kas išfauz šlimajā meešas dalā štipru ašins peepuhščšanu, jo šchim dalam tek žauri arterijas ašinis.

Ari weetejas mainu wannas ir loti derigas: ½ minuti karštā, tad atkal ½ minuti ištabas šiltuma wannā; un tā šči maina jaturpina pus štundu. Rā dšedinošču lihdsekli pret apšaldeščanos war eeteikt šekojošču šmehru: Ichthyol 10—50%. Ari terpentina ešku ar labām šekmem leeto pret apšal-

*) (uždens ahrštneežibas metode profilaktišā, terepeitīšā un diaitīšā šinā, — terniža metode, — tā es to aštrahdiju jau šawā šinatnišajā šaze-rejumā 1898. gadā.)

deschanos. Bet kampars buhs wairaf noderigs, jo wiaſch kott nomeerina neefi — janem 10% ſmehrſ. Deguna un auſu apſaldeſchanu ahrſtè ari ar Ichtheol pastu (Ichtheol 1,0; ol. Ricini 2,0; Pasta Mitin ad 10,0) kaſ leetojama tàpat, kà to aiſrahdiu pee Roſacaeas.

Wehl waretu minet galwaniffàs (kontaktelektrizitates) ſtrahwas leetoſchanu noſaluſcha, ſarkana deguna terapijà. Elektrodus peeftiprinà abàs deguna puſès, tad 10 minutes ilgi lauj tezet konſtantai ſtrahwai ar 5 M. A. ſtiprumu, pee kam pehz 5 minutem elektrodus maina. Pehz tam eestahjas weegls deguna ſarkanums, kaſ drihſi patz no ſewis noſuhd. Pehz trihs lihds tſchetràm deenam prozeduru wehlams atfahrrot.

Kà jau ſaziju, ſewiſchki eeteizama ir ari maſaſcha pee ſejaſ ſarkanuma un ſarkana deguna. So, paahrinot ſlimajàs dalàs aſins rinkoſchanu, aſins ſaſtahſchanàs iſbeigſees, aſins wadi ſaſchaurinaſees un eſtahſees ahdas bahleſchana. Dtr-fahrt, bahlu ahdu, kura aſinis ir maſ, ar maſaſchu warès pildit ar arterialàm aſinim un ahdas krahſa atkal kluhs ſwai-ga un weſeliga. Saprotams, ſewiſchki leelas zeribas uſ maſaſchu ween ari newajaga liſt.

Beigàs wehl grihu aiſrahdit uſ dſihwes weida eeſpaidu ſchinì ſlimibà. Balaidniga dſihwe, neguleſchana u. t. t., kaſ wehl paraſti ſatweenota ar daſchadàm ekſtrawaganzem, taſ at-tehlojas beeſchi ſejà un, proti, — ar bahlu ſejaſ krahſu. Dſeh-raji (Exceſſe in Boccho), ſewiſchka kroniſſee, ir ſihmigi ar aſins trauſu paplaſchinaſchanos un tàam ſtam, kaſ nowehro-jamaſ pee Roſaceas.

Tà tad mehſ redſam, ka apſkatà par ahdas krahſas mainam, kaſ parahdàs gan pa dalai zaur pigmentu eedarbibu, gan zaur anomaliju aſins rinkoſchanà un ſadalſchanà, iſpauſchaſ ſeſojoſchàs ſlimibàs: Roſacea (ſejaſ un deguna ſarkanums), kà ari aſins wadu paplaſchinaſchanàs dſimumſihmju weidà (Naevi).

Epidermiſa pahrragoſchanàs.

Œhe mehſ runaſim par ſeſojoſcheem, eeguhteem epidermiſa pahrragoſchanàs weideem, kà: ſarepejumeem, wahrſch-azim, rehtàm, keloideem, ahdas ſuſchanu, reewam, grumbam, un ari par ſazeetejumeem ar papilarpaleelinaſchanos, t. i. ſahrpam (verrucae).

Ahdas ſarepejumi (Callus jeb Tyloma).

Œarepejums ir ahdas raga kahrtaſ ſabeſejums, kaſ beſ robeſchaſ pahreet normalà ahdà. Œarepejumi iſzelas no ſpeedeena, kaſ ilgaku, waj iſſafu laiku eeſpaido ahdu. Mehſ

iffchiram daschadus farepejumus fà pehz krahfas: pelesi dsel-
tenus, bruhnus, tà pehz weida: apalus, zeetus, faufus, wifa-
da weida rupjus ahdas pahrragojumus u. t. t. Ahdas faze-
teschana noteek it fewifchi tanis weetâs, fur ta zeeschi pee-
flaujas fauleem, tà, peemehram, delnâ, uf pirksteem, pehdâ.
Wispahrigi fazeetejuma weeta ir atfariga no eemejla, un reti
fad fazeetejums ir pawadits no eekaijuma.

Tâ, war atrast fazeetejumus kurneekam delnâs un uf
pirkstu lozekleem, drehbneekem kreifâs rotas rahdamâ pirksta
galâ, flaweerspehletajeem wifu pirkstu galos u. t. t.

Bej tam par zehloni ahdas fazeetejumem war ari buht
temperaturâs maina, waj ari kimiti fairinajumi; ari no
paleelinatas arjena leetoschanas rodas fazeetejumi uf rotas
pirksteem.

Parasti fchee repejumi nosuhd paschi no fewis, ja titai
pamata zehlonis ir nowehrsts. Tapehz eeteizams blafus ipee-
deena nowehrschanai, gahdat ari par hyperkeratosis (pahrmeh-
rigi stipras apragoschanâs) nowehrschanu. Fazeetejumiem
parasti peelecto raga flahni fausejofchas weelas, twaifa aplee-
kamos, 10—20% falizhlmehru apfehjumus;

Rp. Acid. salicyl. 1,0 Ext. cann. ind. 0,1 Collo-
dium 10,0.

Salycilfakhe, fawas stipras konzentrâzijas dehl, pah-
wehrschi raga flahni baltâ, mihtftâ, weegli atdalamâ masâ. Kad
tas notizis, janogaida fazeetejuma flahna atdalischânâs, pee-
leetojot filtas, lokalas seepju wannas. Kad fazeetejums nolo-
bijees, tad mehgina ar seepju wannam un ahdas eetautojscha-
nu jaunu fazeetejumu iszelschanos nowehrft.

Ja rodas eekaijumi sem fazeetejuma, tee ahtri jano-
wehrschi, parasti ar pahrgreeschanu, lai ahda netiftu steapta un
fekreti waretu brihwi notezet.

Wahrshazis (Clavus).

Wahrshazis naw nefas zits, fâ fawada weida fazeete-
jums. Wahrshazis atschiras no calli ar to, fâ, no sabeseju-
schâs epidermisa raga fahrtaş, ahdâ eeeet pahrragots kihlis.
Tâ tad wahrshazis ir titai epidermisa fabeesejums un fastahw
no raga schuhninam. Wahrshazis war pasift fâ apaku, fir-
na leelumâ, owalu, baltganu raga fahrtaş fabeesejumu, fann
widû atrodas filgani spihdojchs punktis, — tas ir kihlis, kas
eeeet ahdâ. Sem wahrshazs, ahdâ esofchâ kihla galâ, attih-
stas beeschi, pee tur esofcha faula, masa glotahdas maksts, kas
beeschi ir par zehloni strutaineem eekaijumeem ar loti nelab-
wehligam fefam. Audi ap wahrshazi beeschi tween ir eekaiju-

ſchi un ſahpigi. Un jau no peedſihwojumeem mehs ſinam, zit ſtipras ſahpes war radit ſchee neezigeer ahdas ſabeefejumi.

Wahrſchazis zelas no paſtahwiga ſpeedeena uſ ahdu; wiſbeefſchaf wainigi neehrte apawi, jo wahrſchazis gandrihſ weenmehr atrodas uſ ſahjam, ſewiſchki augſchejäs pirſtu däläs, uſ pirſtu lozitawu paugſtinajumeem. Jau retaki wahrſchazis atrodas uſ ſahju pehdam, waj roku pirſteem. No wahrſchazim mehs waram weegli iſſargatees, leetojot ehrtus apawus, pee tam wezäs wahrſchazis iſnihzinot ar ſpezialeem preparateem, waj iſgreefſhot.

Alhrſteſchana ſekojoſcha: pehz eepreeſſchejas iſmehrzefſchanas karſtä ſeepju uhdeni, wahrſchazi iſzel no gultnes ar maſu naſiti (ſkalpeli). Operazija jaiſdara uſmanigi pehz aſeptikas un antiſeptikas likumeem. Beeſchi gadäs, ſad pehz neezigas wahrſchatschu nogreeſchanas, rodas aſins ſaindeſchänäs.

Wiſlabakä, droſchakä un newanigakä zelä mehs iſnihzinäſim wahrſchazis ar raga ſahrtu iſirdinoſcheem lihdsſeekem. Ceteizu ſchahdu rezepiti:

Rp. Ac. laetici Ac. ſalicylici ää 2,0 Collodium ad 10,0 ahreja.

Benemſim, ka wahrſchazs atrodas uſ ſahjas. Rahju apmaſgä, noſmehrè ar mineto ſchfidrumu, pehz tam uſleef ſalicylplahſteri. To war atſahrtot rihtos un wakaros. Pehz trihs deenam jau wahrſchazs buhs weegli iſzelama.

Rehte (Cicatrix).

Rehtas ir ahdas ſaiſchku jaunweidojumi. Rats eetwainojums, ſas, beſ wirſahdas, aiſker wehl diſlakus ſlahnus, war ſadſiht tikai zaur rehtu iſweidoſchanu, t. i., eewainojumä atihſtäs tikai ſaiſchkaudi, ſas eewainojuma malas ſawelk un aiſdſeedè. Weenigi wirſahdas bojajumi atjaunojas (regenerajas) beſ redſamäm rehtam. No wirſpuſes ſchee rehtu weidojoſchee, jaunee ſaiſchkaudi ir pahrlahti ar plahnu wirſahdas ſahrtu, protams, winai truhſt dſeedſeru, ahdas folikulu un papilarfermenišchu, ſas iſſauz ahdas normalo grumboschanos un krofaiſchanos. Zadehl ari katra rehtas wirſa ir gluda, ſpihdoſcha un ari, pigmenta trukuma dehl, balta, tä tad wina ſtipri atſchſiras no normaläs ahdas. Daſchreis ari zaur rehtam eet jaunweidoti aſins wadi.

Rehtu iſſkats ir daiſchads, täs, ſas atrodas ſem ahdas lihmena, ir atroſiſkäs, turpretim, hypertroſiſkäs rehtas ir täs, ſas atrodas wirſ ahdas, lä rehtas ſarepejums. Rehta ne tikai bojä ahrejo iſſkatu, bet ir ari lä eemeſis funkziju trauzejumeem. Tä, rehta ſem apakſchejä azu plakſtina welk to damasäm uſ leju, un lihds ar to, pahrwehrſch wiſu ſeju. Tä-

pat ari rehta us apakščluhpas welk to us leju, u. t. t. Nefad, tur winas ari atraftos, rehtas nepadara neweenu fkaiftaku, tapehz ari leela ir w.hleščhanàs no winàm atřwabinatees, bet ne katreij ir eespehjamš. Domehr, ja mehš ari rehtas newaram pawifam nowehrft, tad mehš waram winas uflabot, un winu nepatihkamo eespaidu mafinat.

Sewiščki iřftatu bojajoščàs, femàs, waj ari řtřpri wirš ahdas lihmena paaugřtinatàs war weenfahřřči iřgreest un ahdas malas ar řchuhřřčanu atkal řaweenot, tad rehta wehlar ir mafaka, linearaka. Stihwas un zeetas rehtas paleef beeřči lofanakas zaur dšiwřudraba plahřřteri, řo usleef pa nakfi, řà ari peeleeťojot řiltas wannas. Beř tam jaunakà laikà rehtas eewehrojami uflabo ari ar fibrolysin eeřřirzinajumeem. Kur ahdas krahřa naw pareiřa, tur ar tetow.řčanu war mehginat to labot. Łapat rehtas war ari zaur ahdas pahrneřčanu (transplantaziju), wairaf waj mafak uflabot.

Reloidi.

Reloidi řastahw no ařàm, wairakas reiřes paralelam, uř augřřčdalu ejořčàm, nedabiřkàm řaiřřčkauđu řčřeedram, řiliřarfanà krahřà, řas rodas pastahwigi beř eepreeřřejeem ahdas bojajumeem eedřelřenà krahřà, neleeli augoni, kuri ar laiku peenem rehtas weidu. Wiřpahřigi rehtas naw pahřragotàs epidermiřa řchuhřninas, bet řà jau teizu, řastahw no řaiřřčkauđeem; winas řpilgti atdalàs no pahřežàs ahdas ar řawu ihpatnejo řpihdumu un pigmenta truhkumu. Sewiščki řliktu eespaidu atřtahj řčo rehtu weidojumi, ja wini atrodàs uř nepřřegťàm meeřas dalam. Rehtu iřnihdeřčanai peeleeťo fibrolifina injeřzijas, radiju un meřotoriju. Deeto ari tetow.řčanu — pehz eespehřas ar parafina injeřziju. Pee (rehtam) reloidi jamehgina ahdu miřřřtinat ar mafajřču, peeleeťo ari Kromahera (ihpatnejas koňřřurřzijas řwarza apřtarowřčanas lampa) lampu, elektrolifi un wiřu to, řo mehš eeteižàm pee rehtu terapijas.

Weetejà ahdas řuřčhana (strias atrophicae).

Weetejà ahdas řuřčhana nahř beeřči preeřřčà un iřřauz newehlamus koňmetiřkus trauzejumus, řas it ihpařči nepatihkami řkaiftajam dřimumam. Striae naw nekahdàs atteežibàs ar iřřto atrofiju un rehtam, řas želas no eekaiřumeem. Mehš řastopam řčahđu ahdas řuřčhanu pirkřta naga leelumà uř wehdera ahdas, řahneem, gurna eeřřeježàs puřes un uř pleza ložitawas. Atřewiřčķee plankumi iřřkatàs řà mafas rehtas, řpihd baltgani, ja řwaigi, tad řilgani. řa řčos

planfumus aptaufsta, tad wini leekas ſamtaini miſkſti. Ahdas ſuſchana attihſtās, tad meeſa, waj meeſas daſas peepeſchi un ahtri peenemās, reſp. paplaſchinās, tā tā ahda ſchai paplaſchināſchanai tiſ ahtri newar peemehrotees. Tā, peemehram, pee ſeewetem gruhnteezibas laiſā; pee ziteem, tad meeſa paleeſ peepeſchi taukafa un reſnafa. Behloniſ ſchai parahdibai ir taſ, ta ahdas ſaiſchkaudi teef ſarauſtiti (iſſteepti), jo wirſahda atteezigās weetās neteef peeteekofchi barota un elasti-gās ſchkeedras teef nobihditas uſ malam. Beſ Striae, kaſ attihſtās zaur ahdas pahſtaipiſchanu, nomehro ari Striae, pehz tiſa un zitām gruhntām infezijas ſlimibam. Striae ir newainiga rakſtura ſaſlimiſchana, kaſ ar laiku pahreet pati no ſewis. Ahdas ſuſchanas ahrſteſchana ir leeka, tadehl tai naw ſewiſchku ſekmju. Paraſti janogaida ſpontanā ahdas atgreſchanās, un tiſai wajadſibas gadijumā japeelete atteezigſ ſminkiſ.

Reemas un grumbas.

Gehwa un ahrſahrtigi iſſteepa ahda.

Katrs zilweſs paleeſ wezaks, bet neweens negrib tahds iſſſatitees. Wiſi zenſchas, zi eephejams, atſtaht jaunekligu eepaidu.

ſewiſchki taſ ir ſaſams par, tā ſaukto, ſkaiſto dſimumu — ſeewetem. Luwojoſchais wezumz atnem ſejai ahdas elasti-bu, — ſewiſchki parahdās bihſtamās grumbas un reemas. Tās ir pirmās, nepatiſkamās wezuma paſihmes. Pee weena zilweſa ſchis paſihmes ceſtahjas agraf, pee otra wehlaſ, jo taſ atſarajas no eedſimtibas un ari dſihwes weida. Rahrtiga dſihwe, ſwabads darbs, waj wingroſchana brihwā gaiſā, peeteekofcha atpuhta un ſaprahtiga dieta. — tee ir labakee lih-dſekli pret bihſtamajām wezuma grumbam. Bet ne katram ir peejams ſchahds dſihwes weids, un ne katrs ari zenſchas weſt ſchahdu dſihwi. Wehl japeemin ari gadijumi, tad grumbas parahdās nedabigi agri, jau jaunibā, ſewiſchki ap azim, ari beſ kaut kaſdeem dſihwes grehkeem. Scheit, beſ ſchaubam, ſawu nepeeluhdſamo walodu runā ruhpes un behdas, bet daudſreij ari par zehloni agrajām grumbam un reewam ir tauku ſahrtas truhkums ſem ſejas ahdas, kaſ rodas tā ſeſas no gruhntām ſlimibam un ſmageem, pſichikēem diwehſeles pahrdſihwojmeem.

Wiſpahrīgi mehſ redſam, ta elasti-ga ſchkeedru, ſaiſchkaudu, muſſuku un tauku ſuſchana ir ahdas grumbu un reewu pamatzehloniſ. Elasti-ba ir meeſas ſpehja, ſem ahrejo ſpehku darbības pahtraukuma, atguht agraf iſſſtatu. Ar laiku ahda ſaude ſcho elasti-bu, it ſewiſchki weetās, kaſ wiſwairaf atrodas ſaſteepā (ſaſprindſinatā) ſtahwoſki. Tomehr ne ween-

mehr ſcheit par pamatu ir wežums un newefeligs dſihwes weids, daudſfahrt grumbas rodas ari no ſliktas paraſchas ſawillt degunu, waj ſaraukt uſazis. Wehl jaaiſrahda, ſa ari ſlikta ſminkeſchana war buht grumbu un reewu zehloni.

Grumbu un reewu nowehrſchanas pamatnoteikumi:

- 1) Wiſs organiſma ſtahwoklis jauſlabo.
- 2) Jaetur pareiſs dſihwes weids.
- 3) Jaetwed razionala baroſchana.
- 4) Jausturās pehz eepchjas ſwaigā gaiſā.
- 5) Jagahdā par peeteekoſchu atpuhtu.
- 6) Jaewehero higienas un wefeligas dſihwes liſumi.
- 7) Jaſwed ſeja peemehrota maſaſcha.
- 8) Retakā gadījumā jaķeras pee ſminka palihdſibas.
- 9) Sejas reewu un grumbu nowehrſchanai Paſchkis eeteiz wahramās ſahls fiziologiſkā ſchihdinajuma ſemahdas eechſirzinajumus.
- 10) Nahkotnē warēs ari jau runat par grumbu un reewu iſnihzināſchānu platiſtkās operazijas zēlā.

Ahrſahrtigi iſſteepa ahda ſaſtopama pee tuſkeem zilwekeem. Bet ne pee wiſām meeſas dalam ſchis tuſlums iſplatiſ weemehrigi. Ir ari ſaſtopami aſi kontrasti, peemehram: ſeja tuſkla, bet pahreja meeſa kaſina un otradi. Ja ſchis ſawadibas, reſp. tuſlums ir jau no dabas eedſimts, tad tam naw japegreēſch ſewiſchka wehriba, bet zitadi tas ir, ja tas radees wehlakā laiſā.

ſewiſchki neeſtetiska un nepatihtama ir tuſkla un nokahruſees ſeja, kaſ jo beeschi ſaſtopama pee ſeeweetem ap ſchetrdeſmitajeem un wehlakeem gadeem, kad jauniba jau ſen ir teikuſi ardeewas, lai gan ar wiſeem ſpehteem wiau zenſchas wehl atturet.

Pee ſchi tuſluma war peeffaitit ari tos ſejas uſtuhtuma gadījumus, kaſ parahdās kā ſekas no weetejam ſlimibam, no turām waretu minet roſi (erisypelas), waj ari wairogſeedſeru nenormalu funkzioneſchānu. Ari paſtiprinata alkohola lectoſchana atſtahj ſawas ſtipri manamās ſekas, kaſ parahdās kā azu plakſtinu uſtuhtſchana, reewas ſem azim u. t. t.

Wiſas ſchis augchā minetās reewas un grumbas, kā ari glehwā un iſſteepā ahda ir ſekmigi ahrſtejama ar maſaſchas terapiju. Mineto defektu apkaroſchanai peeletto wehl ari, ar leelakeem, waj maſakeem panahumeem, mihtu ſautſchufa maſtu, waj iſwed ari platiſku operaziju, waj, pehz eetauſchanas, apmehrē ar kolodiju, waj eechſirzina maſos dewumos paraſinu.

Rahrpas (Verrucae).

Sem ſchi noſaufuma jaſaprot trihs weidojumi: 1) ween-fahrſcha fahrpa, t. ſ. ſimplices durae (Verrucae vulgares) — kaſ ir maſi, apm. ſirna leelumâ, dſelonaini, waj grumbulaini weidojumi un kaſ praſa ilgu inkubazijas, jeb ſlimibas attih-ſtiſchanas laifu, furſch ilgt apm. 9, waj wairaf mehneſchus; winaſ inde (virus) naw wehl paſihſtama. 2) Jaunatnes jeb plaſanafâs (verrucae planae juveniles) — ir plaſanaſ fahr-paſ, ar gaiſchi peleſeom meſglineem, beeſchi atrodaſ leelâ ſkai-tâ uſ ſejaſ un uſ rokam. 3) Wezuma fahrpaſ (verrucae se-niles) — peleſi-dſelteni, weeglaki nofaſchajami weidojumi, nahſ preeſchâ uſ fruhtim un ſejaſ pee wezeem zilweſeem. Wi-pigaſ tâſ naw un tâ tahtaſ mehſ tâſ neeewehroſim.

Weenfahrſchâſ un plaſanaſ fahrpaſ tomehr beeſchi kâ weenaſ tâ otras jaſtopamaſ maiſiti, kadehl turpmaſ apſkati-ſchu tâſ kopigi. Rahrpaſ ir wairaf komplizetſ weidojuma, nekâ wahrſchazis un ſazeetejumi. Pee fahrpaſ weidojuma peedalaſ dſilafâſ ahdâſ fahrtaſ. Mehſ iſſchſiram eedſimtaſ (verrucae kongenita) un eeguhtaſ fahrpaſ verrucae aquisita). Eedſimtaſ fahrpaſ (naevi verrucosi) peeder pee dſimuma ſih-mem, par furâm tika jau runatſ, bet ari pee eeguhtâm fahr-pam wajadſiga eedſimta ahdâſ prediſpoſizija.

Wisbeeſchafi jaſtopamaſ fahrpaſ uſ rokam, retafi uſ ſe-jaſ, kaſjam, galwaſ ahdâſ un zitâm meeſaſ daſam. Tâſ, ſahſot ar kneepadataſ galwinaſ lihds pupaſ leelumâ, ir zeeti, wairaf, waj maſaf paaugſtinati, owali, waj apali weidojumi, furu wirſpuſe nelihdsena, grumbulaina, waj ari plaſana un gluda, kraſſa ir peleſi-melna. Winaſ attihſtâſ lehnâm, un ar laifu ſawairojaſ tikdaudſ, ka iſſehmo iſſſtatu atteezigâſ meeſaſ daſâſ. Reiſem rokaſ, waj ſeja ir ka apſeha ar fahr-pam. Rahrpaſ, it ihpaſchi jauneem zilweſeem, war nojuſt pawijaſam patwaſigi, bet nekad naw ſinamſ, kad, un tâ tâſ paleeſ nenoteiſtu laifu.

Rahrpu raſchanâſ zehloni ir mikroorganijaſmi. Winaſ war ari eepotet, tikai loti ilgâ ſlimibaſ attihſtibaſ laika. Schiſ apſtahlſiſ ari iſſkaidrojamaſ, ka wairafi gimeneſ lozekſi weenâ un tai paſchâ laika ſlimo ar fahrpam, kaſ ari daudſ-fahrt ſkolâſ nowehrotſ, ka pee weena ſkolneeka ſaſlimiſchanâſ, parahdâſ fahrpaſ ari pee ziteem.

Paſſtahwiga, augſchâ minetâ, fahrpu nojuſchana, dewuſi weelu daſchadam mahatizibam. Wehl tagad ir zilweſi, kaſ tiſ, ka fahrpaſ war apwahrdot, pehz kam tâſ ari noet; jo wi-ni neſina, ka fahrpaſſ war nojuſt paſchâſ no ſewiſ.

Rahrpu noedinaſchana iſdodaſ daſchreiſ pehz mehneſcheem ilgâſ joda, waj arſena leetoſchanaſ, ar peeweſto rezepti:

Rp Sol. ars. Fowler. Aq. Cinnamom. 7,5.

3 reises deenâ 6—20 pileenus uhdeni, pehz ehščanas.

Rp. Hydr. iodati flavi 1,0. Succii liquiritiae 2,0
Pulv. rad. liquiritiae 3,0.

Mf pil. N. 50 S. 3 reises deenâ pa 1 graudinam.

No kimitseem lihdsekleem minešim, it ihpašči mašam
fašrpnam:

Rp. Acid. salicyl. Acid. laetici āā 1,0 Cnllad. elast.
ad 10.0 ahreji waj ari

Rp Acidi salicilici 1,0 àcidi glacial ad 10,0.

Ur ščo lihdsekli fašrpu šlapina ikdeenas weenu reiši,
daščas minutes ilgi. Šlapinaščanai nem koka irbuliti,
kuršč aptihts ar wati. Šče lihdsekli wišmasaf atštahj re-
tas un, škatotees pehz fašrpaš leeluma, 8—20 deenam ja-
šneeds pilnigu ijašrteščanu.

No mahjas lihdsekleem minešim: fašrpu apšmešreščanu
šalam seepem un apšeščanu ar zitrona ščešliti, waj ari riš-
weščanu ar banana mišu. Beš tam fašrpaš wehl war nošših
ar wandula jeb truhkuma šahles (aug pagalmoš) šulu.

No šišikam metodem, pee weglaka raštura fašrpaš, ar
panašfumeem leeto elektriši un oglišahbes šneegu, reišem pee-
teef ari ar etilchloridu, nošalbeščanu ar etilchloridu išdara
wairak deenas no weetas, tapat ar galwano un termokauteru
fašrpaš war šemigi apdešinat. Širurgiška žela fašrpu no-
dšihščanu išdara, padarot ahdu nejuhtigu ar etilchloridu un,
beidšot, wišu fašrpu atdala ar fašdu ašu preeščmetu, pehz
wišeem ašeptikaš lifumeem.

Interešants ir nowehrojums, ša atdalitai fašrpaš šimet-
triški pretim ešošča fašrpa nošuhd pati no šewis.

Beeleeto ari apštaroščanu ar konzentreteem šaules šta-
reem, waj dedšnamo glahši, 8 žm. attahlumâ, uš fašrpaš wi-
du, un, pateizotees energiškam aplikacijam, šahšot no 1—2
minutem, išposta fašrpu. Prozeju war pehz 4—5 deenam
atfašrtot pehz wajadšibaš.

Beeminešim wehl ašo fašrpu (Condylomata acuminata),
(waj ari wehl mašaf pašihstamu ar weneriška Papilloma no-
šaukumu). Wina atrodas it ihpašči uš dšimuma organu ah-
das un glotahdas, bet no ščejeenes išplatâs uš gurneem, un,
beidšot, par aiššneegt tuhpli. Retati šchahdas fašrpaš nahš
preeščchâ ahrejš dširdes kanalâ, degunâ, uš luhpam un mutes
dobumâ. Ne reti tâš šastopamas ari uš miššalkanala glotahdas.
Ašâ fašrpa šahšas ar mašeem, apmešram kneepadatas galwas
leelumâ, pawišom lešseneem, waj druškū špraiščloteem punk-
teem, kas ir bahlâ, waj ešarfanâ kraššâ. Šchis šarpaš para-
šti weenmehr šastopamas leelâ škaitâ un rada glotahdai lihdši-

gu wirspuſi. No ſchejeenes tad pamaſam attihſtās kahrtaini iſaugumi, kaš daſchreiſ atgahdina augoni, waj ari puſufahpoſta weidigā iſſſatā, ar nepatihkamu ſmirdoſchu atdaliſjumu. Iſplatiſchanās weids beeſchi atgahdina apiehtu laufu. Tās beeſchi ſaſtopamas uſ luhpam, kadehl paſtahw domas, ka tās lipigas. To peeraſhda ari pahrmeeſtojumi. Nowehrots, ka inkubazijas laiſs ir tikpat leelš, ka pee zitām kahrpam, apm. 9 mehneſchi, kaš leelš domat par lihdsjigu peeliſpſchanu. Tadehl ari ſcheit, tāpat ka pee zitām kahrpam, war leetot eefſchigi hydrargyūm jodatūm flavum.

Wias kahrpas attihſtās ar papilar- un wirſahdas iſplatiſchanos. Wiau ſtipro angſchani weizina ahdu kairinoſchās weelaš. Wiſbeeſchati to atrod gonorejas ſtrutu attihſtiſchanās laiſā. Scheit beeſchi wainiga nepeeteekofſcha tihriba. Reifeſem ſchiš kahrpas atrod pee zilweſem, kaš ſlimojuſchi ar triperi. Swarigš aiſſargaſchanās lihdsjekliš, ſewiſchſi pee ſaſlimſchanāš ar triperi, ir ſauſi un tihri pahrſeenamee. Kad weenreiſ jau attihſtijuchāš aſjās kahrpas, tad winaš weegli atkal atgreeſchāš.

Wyrſteſchanās uſdewums buhtu, ne tikai iſnihzinat paſchu kahrpu, bet nowehrſt eemeſluš, kaš palihdſi tai iſplatiteeš. (Triperš, Balanitis, Vulvitis). Zeelakoš augonus atdala ar ſchſehrem un pinzeti, waj ar galwanokauteriſko zilpu. Zeelu ſkaitu maſu kahrpu war noſaſiti ar kaſdu aſu preeſchmetu, pehš tam rehtu ar ihru ſarholſkahi iſbeizeti. Ne reti ſchiš kahrpas iſſuhd paſchāš no ſewis weentahrſchi ſauſāš un tihraš tureſchanāš dehl, waj ari tās eepuderejot ar nekairinoſcheem lihdsjekleem, peem, Cinkpuderi, Borſkahi. Wtri un beſ ſahpem ſchiš kahrpas nodſen ari zaur noſaldeſchani ar ethylchloridu. Schi metode gan wajadſibaš gadijunā jaatkahrtu wairakāš reiſeš. Wiſbeeſchat, lai nowehrſtu minetāš kahrpas (Condylomata ac.), peelecto paſiſtamos ahrſtneezibaš lihdsjekluš, eepuderejot winaš 1—2 reiſeš deenā ar reſorzinu, waj Sumitates Sabinæ kopā ar Alumen (Alumen uſtum).

Lihds ſchim mehš apſſatijām ſlimibaš, kaš attihſtāš, waj nu tikai uſ ahdaš wirſejaš kahrtāš, waj ari beſ tam wehl aiſſer ihſtāš ahdaš kahrtāš ſlahni. Schiš ſlimibaš wairak, waj maſat zilweſem nepatihkamaš, ka redſejām, pa daikai ſawu ſahpju, pa daikai dehl ſawa nelabwehliga eepaida koſmetiſkā ſinā.

Tagad, tahlat eš zeen. laſitajuš eepaſiſtinaſchu ar daſchadām nopeetnaſām ahdaš ſlimibam.

Schiš ſlimibaš neerobeſchojaš tikai ar ahdu, bet, eenamdamāš to, aiſſſar ari dſilakāš meeſāš daſas un weſeljuš orgamuš. Ja ahda, ka meeſāš aiſſargaš, ir ſabojata, tad ari weegli kriht winaš par upuri patš zilweſš.

Wehlama gan buhtu ſcho un ari zitu tamlihdſigu ſlimibu pilnigaka apſtate, bet tà kà ſchis rakſts ir domats kalendaram, tad, telpu truhkuma dehl, tas naw eefpehjamš — to nahkamos gados.

Sibirijaš mehriš.

Anthrax (Pustula maligna), leefaſſehrga attihſtáš zaur leefaſſehrgaš ſihkbuhtneš eezeloſchanu mašoš wirſahdu eewainojumoš. Attihſtáš ſilgan-bruhna puhtite, kuru pawada drudſiš, tàš apſahrne ir peepampuſi, ſahpeš gan ir maſaš. Mikrofopiffi katreiſ ſche atradiſim leefaſſehrgaš ſihkbuhtneš. Šchi ſlimiba nowehrojama ſewiſſchi beeſchi ſeja. Tumejee limfaš dſeedſeri ir ſahpigi uſpampuſchi. Beeſchi gadáš ſpontana ſadſihſchana zaur apſehjumeem ar antiſeptiſteem atſchkaidijumeem (Alkoholapſehjumš), bet loti ſche wajadſigš m:erš. Beeletojami ari Salwarſana eeſchirzinajumi wenáš. Pehz ſlimibaš konſtateſchanaš, nepeezeeſchama ſtingri iſoleſchana un peeteiſchana atteezigam eeſtahdem. Wiſpahreja meeſaš ſaindeſchanaš no ſchis ſlimibaš paraſti neš nahwi. Beeſchi inſekzija noteek no ſirgeem un to ahdam. Labuš ahrſteſchanaš reſultatuš dod atteeziga ſeruma eeſchirzinaiſchana.

Wehſcha ſlimibaš.

Epitheliom, Concroid, Ulcus rodens un Carcinom diſkalfaiš wehſiš).

Auſſchâ peeweſtee noſauſumi mumš rahda, kà wehſcha audſejeem ir daſchadi ſaſlimiſchanaš weidi. Wehſcha ſlimiba peeder pee tà ſauzameem launaš dabáš audſejeem. Winau launa ihpaſchiba paſtahw eekſch ta, kà winau wahtiš neaprobeſchoti iſplataš un ir gruhti eerobeſchojamaš. Sahtoteeš no ahreeneš, wahtiš pleſchaš weenmehr diſlak, neatdaloteeš zaur kaſſeli no weſeelim audeem, kà pahreet teeſchi weſlajoš audoš. Šlimiba ir breeſmiga, zaur ſawu neaprobeſchoto un paſtahwigo teeſſimi augt un iſnihzinat apſahrt ſew wejeloo auduš. Jaunaš dabáš audſeji neapmeerinajaš ar to, kà augot wini ſaehd tahlakáš meeſaš dalaš, bet, laiſdami ſawáš ſakneš, atihſta jaunuš wehſcha perekluš. Šchi ſlimiba ſaehd ari aſinſtraufuš, ſaſlimuſcháš meeſaš dalinaš eekluhſt aſinſtraumê un teeſ aiſneſtaš zitaš weetáš, tahu no pimatnejaš ſaſlimiſchanaš weetáš, fur ſawuſahrt rada un atihſta jaunuš perekluš, t. i., wehſcha audſejuš. Sawâ 1929. gada kalendari ſem „Jauni atſlahjumi wehſcha ſlimiba“, eš aiſrahdiu, kà ſchi ſlimiba neteeſ eeroſinata no ahreeneš. Wehſcha ſlimiba

robas zilweka eefſcheenê — meefâ. Schai ſlimibai par cemeſlu naw bakterijas, jo eewainojuma weetâs pee operazijam, neattihstâs wehſis. Wehſis naw ari eedſimta ſlimiba. Zeeta grofâs ap wiſpahrejeem eemeſleem: nehigieniſti apſtahtki, ſlikti ahrejee eefpaidi, ja wini eedarbojas ilgatu laiku, war iſfaukt ſcho ſlimibu. Tâ rihtles galâ, waj fungi baribas organu wehſi iſſauz alkohola un tabakas fairinajumi; farwufahrt atkal puteklainas telpas weizina plauſchu wehſi. Schee gadijumi apſtiprina uſſfatu, ka zaur paſtahwigeem, ilgateem fairinajumeem weenâ un tani paſchâ weetâ war iſzeltees wehſcha ſlimiba. Tâ, luhpas wehſis teef nowehrots pee pihpes ſmehtajeem. Zapeebilſt, ka ſeerweetes ar wehſi ſlimo diwas reiſes leelafz prozents, nekâ wihreeſchi.

Wehſcha ſlimibu weenmehr noſauz pehz lokalifazijas, tâ: dſemdes fakla wehſis, dſemdes kermena wehſis, mihsalu kanala wehſis, maſſis wehſis, kaunuma wehſis u. t. t.

Tagad apſkatiſim ihſi galwenos wehſcha ſlimibas weidus.

Epitheliom.

Par Epitheliomi — ahdas wehſi — apſihmê ahdas epithelialos jaunweidojumus, furu ihpaſchiba ir neaprobefchota epitheliu augſchana, kas ſaiſtita ar apfahrtni iſpoſtoſchâm wahſtim. Ar ſcho ahdas wehſis atſchêiras no, lihds ſchim pahrrunateem, labas dabas epithelialeem ahdas jaunweidojumeem.

Wiſwairaf ſchi ſlimiba nahſt preeſchâ fejà pee wihreeſcheem. Scheit ſpehlê lomu apgaimoſchana, wehjains un nelabwehligs laiks, tâdehl beeſchi to ſaſtop pee juhrneekteem un ſkurſtenſlaukeem.

Canceroid.

Wehſi, to ſauz par Cancroidu, nowehro uſ glotahdas, bet ſaſtopams wiſſch ari uſ ahrejâs ahdas. Wiſſch iſplatâs ahtri dſikumâ un aiſter meefas dſilafos ſlahnus. Wahts widû eſſtahtjas fairſchana, kamehr malas uſrahda tuſſmweidigus paugſtinajumus. Driht pehz tam ſeko ſlimibas pahreeſchana uſ limfas dſeedſereem. Cancroidi eeug poſtoſchi aſins un limfas wados, nerwos, muſkulaturâ un, beidsot, faulos. Schis ſlimibas ahreſteſchana lihdsiga tahlaf minetâs carcinom ahreſteſchana.

Ulcus rodens — ehdejs.

No ahdas wehſcha ſlimibas weideem widejà un leelafz wezumâ wiſbeefchaki ſaſtopams tâ ſauz ehdejs (Ulcus rodens). Wiſſch attihſtas no maſeem zeeteem meſgleem, nor-malâ, pelekâ, waj eefarkanâ kraſhâ. Uri ſche iſchuhlas widus

pamasàm eebruht un apreze, bet gar malam lehnàm flimiba isplatàs tahlak. Tà fauktais Ulcus rodens — ehdejs atrodas wiswairak fejâ, uş deguna, denineem, luhpam un ari uş dsi-muma organeem.

Labakee resultati ahrstefchanâ faşneedsami ar Rentgena un radija terapiju; zaur teem faşneedsami ari labakee resul-tati kosmetiskâ sinâ.

Carcinom.

Schi flimiba ir wehl kaunakas dabas, nekâ Ulcus rodens un ziti weidi. Wina parahdàs pehz 40. dsihwibas gadeem. Uş ahdas attihstàs laundabigas, dsilaki ejoschas carcinom wahtis, kas gan rodas uş wefelas wirsahdas, gan ari beeschi no kroniskàm flimibam eekaisujchàs weetàs, kâ rehtas, wezuma fahrpàs u. t. t. Carcinoms war augonigi fairt, waj ari weidot fahrpainus, stipri isplatoschus augonus. Wehscha wahts isnihzina wejelus audus, zeesch pati baribas truhkumu, zaur ko fahtas audu nomirjchana un fabrukchana, kas ir schis flimibas fegas. Minetâ flimiba nemitigi un neatlaidigi isplataàs, kâ ari rada fahpes, aşinoschanu, tuweju dseedsjeru faşlim-jchanu un jaunu wehscha pereklu (metastases), kâ ari kache-sijas (nowahjinaschanàs) eestahschanos. Zjahrstefchanas zeri-riba war peepilditees tikai schis flimibas faşkumâ, wehlaki tas jau loti gruhti.

Terapija sche ir loti plaşcha, kirurgiskâ atdalischana dsili kopâ ar wefelas meeşas dalam un wişu faşlimuşcho, waj schau-bigo dseedsjeru isfaşischana. Daschos gadijumos leeto ari Rent-gena starus, waj radija terapiju. Wispahri par wehscha flimibas terapiju war schahdi isteiktees. Beeeamàs weetàs ar labeem resultateem to dseede ar operaziju un apstaroschanu. Apflehtàs, kâ jau faziju, ar Rentgena un radija stareem. Bet wisdroşakais libdsellis ir kombineta ahrstefchana — opera-zija, radijs, Rentgena stari un şwina preparats. Schâ weh-scha weida wisbeeschakâ lokalifazija ir sekojoscha: tuhpla, sar-nas wehsis, dsendes wehsis, tunga wehsis un aistunga dsee-dsera wehsis.

Beigàs atkanschos wehl wispahri minet pahris wahrdus par modernàs medizinas şenfazonelakeem panahkumeem wehscha flimibu ahrstefchanâ.

Tuberkuloşes ahrstefchana pehz doktora Gersona rezep-tem ir guwuşi wispahreju atsinibu, un tà faistita ari ar lee-leem panahkumeem. Nemot to wehrâ, paşihstamais Frankfur-tes şpezialists Dr. Klappari dod mums şwarigus aişrahdi-ju-mus. Tagad naw wairs nekahdas schaubas, kâ pehz schim ahrstefchanam, waj operazijam wehscha schuhninas, wehl atro-damas leelakâ, waj mafakâ mehrâ isfaistitas organismâ, ar

kuram tagad meesai pašchai šaweem pretšpehkeem ir jateef galâ. Meeſu pee tam waram pabalſtit tikai ar atteezigu baribu. Tapehž ari tagad nowehrojami uſrhtoſchi rezultati, kaſ rodas preteju uſſtatu dehl, nekâ tas bija lihds ſchim, ka dietu wehſcha ſlimibu gadijumos wajaga noteiktos wirſeenos eerobefſhot. Tagad iſrahdižs par pilnigi dibinatâm aiſdomas, ka daſchi vitamini paahtrina wehſcha iſplatiſchanos un augſchanu. Tas nebuht neiſliſkees dihwaini, ja mehs eedomajamees, ka daſchi vitaminu weidi ir ſwarigi augſchanas weizinaſchanas lihdsjekki. Turpretim, ja mehs zilwekam atnemtu vitaminus, tad mehs kaitetu koti leelâ mehrâ wiſpahrejai organiſma attihſtibai. Scheit jarihkojas tâpat, ka mehs to darim pee ſlimneekem, kaſ ſlimo ar zukura ſlimibu, t. i., wajaga aiſturet ogſhidratu eekluhžchanu baribâ, bet tâ kâ olbaltums nekahdu launu eepaidu nedara uſ laundabigeem audſejeem, tad pehdejo mehs baribâ waram peelaiſt. Bet runajot par tauſeem, jaſaka, ka tee pat aiſtur ſinamâ mehrâ laundabigo audſeju augſchanu un tapehž wehl wehlamaki baribas ſaturâ. Kaſ atteežas uſ mineralſahlu klahthuhntni muhſu baribâ, tad nowehrojamas ſekojoſchas parahdibas.

Bariba, kaſ bagata ar kaliju, fairina un pabalſta laundabigo audſeju augſchanu, bet kalcijs, turpretim, aiſtawê. Tadehl nepeezeefchams ir ſcheit aiſrahdižums, lai ſchahda tipa ſlimneekem netiktu doti dahrſaugi, kaſ bagati ar kaliju. Kaſ atteežas uſ wahramo ſahli, tad mums naw nekahdi norahdižumi, waj maſakas paſihmes, ka wahramâ ſahls weizinatu wehſcha attihſtibu, tadehl newajaga ſlimneeku weltigi mozit, atraujot ſahli baribâ. Naw gan atkaujama peena dſerſchana daubſumâ. Raſija ir nekaitiga, tâpat ari mehreni leetoti reibinoſchee dſehreeni ir peelaiſchami. Pehdejâ laikâ wiſur eeteiz leetot newahritu (ſaku) baribu, bet tâ kâ ta ir bagata ar witamineem, tad naw eeteizama, un ir pat bihſtama wehſcha ſlimneekem.

Weidsot wehl aiſrahdiſchu uſ weenu weetu zilweka organiſmâ, kur wiſbeefchaki parahdas Carcinom t. i. fungi. No wiſeem wehſcha ſlimneekem 40% ſlimo ar kunga wehſi. Nowehrojumi rahda, ka kunga wehſis attihſtas no pahraf bagatas un kunga glotahdinu fairinoſchas baribas, kaſ teef apſtiprinats dateem, ka pee maſaf žiwiliſetâm tautam, kuras leeto dabigo ehdeni, kunga wehſis neparahdas. Dai gan ari kunga wehſcha iſzelſchanas lihds pehdejam laikam naw noſkaidrota, tad tatschu wehl reiſ jaaiſrahda, ka galweno lomu ſpehlê ilgſtoſcha, ſiſtematiſka weenas weetas mehaniſta, waj ſimmiſta fairinaſchana. Œhi mahžiba ir dibinata uſ ſinatniſku pehtijumu pamata pee dſihwneekem, jo ir iſdewees mahſliſgâ zelâ dſihwneekem eepotet wehſcha ſlimibu.

Schahdu fairinajumu zitwilifets zilweks dabū leelā mehrā zaur tagad jeem issmalzinateem ehdeeneem un produkteem (zufurs, konfekteš, milti (balinati kimiški), konserwi, ašas garšchweelas, daschadas baribas trahšotas ar kimiškām trahšam u. t. t.). Kunga wehšis attihstas loti gauši, nemanami un šahkumā naw juhtams, wehlaš strauji aug un isplatās uš zitām organa dalām. No šahkuma pee kunga wehšča rōdās gremošchanas organu trauzejumi. Slimais pa laitam šahš kuhšdsetees par ehstgribas truhškumu, nepatihšamu, pre-tigu garšču mitē. špeedeenu pakruhtē, šliktu duhšču, bešchām atraugām. Schahdas un zitas parahdibas nemitās, bet ar laiku pastiprinajās. Parahdas wemšchana, šlimneeks paleek nešpehzigš un ahda peenem peleki šselteinu nošrahšu. Rašwe eestahjas drihši pee pilniga meešas šabrukuma. Tikai agra un nekawejošča ahstehšchana ir weeniga išeja. Diagnosti jau-nafos laikos zehščas panahšt zaur ašins un wispahrigu meešas ismeklešchānu. Wehlaškās šlimibas pakahpēs ari ap-šfatišchana ar rentgena štāreem dod drojšus diagnostes aishah-dijumus. Šliktatā gabijumā leel preekšchā iswest ari mehgi-najuma operaziju.

Tulšnas (Puhtites).

Tulšnu (Puhtišču) šlimiba (Herpes) rakšturo wiņu ispla-tišchanoš grupās, kas parahdas pehž neilgas ahdas šarkānu-ma un ustuhškuma. Pehž 2—3 deenam wiņu šaturš pama-šam nedaudš šadukšojas. Tad puhtites šahšuhst un atkriht. Wiņu šwarigafais weids — Herpes šoster, šostas roše, jeb šo-štas tulšnas. Tās ari attihstas grupās, atšewiščkā meešas dašā — waj nu uš rumpja, waj uš ložekleem pušžostas rindā, pehž atšewiščkā nerwa isplatišchānās. Winām beehši eet pa preekšču ahdas šahp-šchana, degšchana un šarkšchana. Puhti-šču grupas (Herpes simplex), loti lihšfigas šostu rošei. Šau-nakee ismeklešjumi šeerahda, ka šči grupu šašlimšchana isže-las zaur infekziju. Wina šewiščki parahdas uš luhpam un dšimuma organeem. Tāpehž wajadšigs weetejais aishargap-šehjums ar 2% šalichl, waj 5% rešorcinšmehru. Pee leelām šahpem leeto ari 10% Anāštenšinšmehru. Pee neiralgias, kas beehši pawada Herpes isšitumus, leeto Aspirinu, waj Pyramidonu, parastos deiwumos.

Ichthyosis, šiwju šwihau šlimiba (ragafehrga jeb šiwšahda).

Šči šlimiba šastopama neparasti weegloš weidos: parasti rōdās nedaudš šwihāošča, traušla un šauša ahda, bet ir

ari stiprafi weidi, ar siwju swihau weidigu ahdas sabeeſeſchamu. Schi ſlimiba beeschi gimenès ir jau eedſimta, jo wi-au jau war faſtapt pee tikko jaunpeedſimuſchà.

Terapija tai ir ſekojoſchà: ahdu mehgina miſkſtinat ar ſeepem un ſehru wannam, pehz tam eerihwè 2% ſalichſmeh-ru, ſewiſchki eeteiz ari Eucerinu. Ari kalnu ſaule eedarbo-jaſ loti ſefmigi.

Lepra jeb ſpitaliba.

Spitaliba ir infekzijas ſlimiba, furu jau paſina firmà ſe-natnè kà loti lipigu. Wina ſewiſchki lihds widuslaikeem bija loti iſplatita, bet pehz Kruſtafara eewehrojami ſamaſinajaſ. Eiropà faſtopam gan atſewiſchki, gan ari grupàs ſaſlimiſcha-nas gadijumus, tà taſ ir Norwegija, Kreewija, Turzija, Greekija un tà ari Latwija. Par ſchis ſlimibaſ peelipſcha-nas zeku naw nefas noteiktſ ſinamſ. Domà, ka wiau pahr-nehjà inſekti — leekehſchi, kaſ dſihwo pee zilwekeem. Spita-libu noteiz pret ſfahbem iſturigaſ lepraſ ſihkbuhtneſ, kaſ atrodas (Bac. Hansen-Neissen) ſlimibaſ meſgloſ, deguna ſe-kretà un nervoſ. Raſſturiga ir meſglu attiſtiſchanàs ſe-wiſchki ſejà (facies leonina) un beſjuhtiba (anaesthesia). Spi-taliba ir gruhti ahrſtejama, bet pehdejà laika eewettee ahrſte-ſchanas lihdselki un metodeſ, ſola nahkamibà labafuſ panah-kumuſ, ko aſtipirina jawakee mediziniſke ſinojumi. Slimo-jot ar lepru, jaeewehro wiſſtingrakà iſolazija. Eeteizama laba kopſchana, karſtaſ wannas. Medikamentu terapija ir plaſcha: Ol. Chaulmovyra un tàſ derivati, Rentgena aſ-ſtarochana. Pehdejà laika teef reklameti daſchadi lihdselki ar ſenſazioneleem mehginajumeem.

Malleus — ſaunee eenahſchi.

Schi ſlimiba war tikt pahrneſta no eenahſchu ſlimeem ſir-geem un ehſeem uſ zilweka elpoſchanaſ organeem, waj ari zaur ahdu. Eenahſchu eeroſinataja ir ſihkbuhtne (Bac. mal-leus). Akutà weidà ſchi ſlimiba ſaiſtita wiſpahrigàm gruhtàm parahdibam, ar drudſi, puhtſchu weidigeem iſſitumeem un wiſpahrigi ta ir nahwiga. Pee kroniſkà eenahſchu weida attiſtaſ mutes glotahdà, tà ſauktee, eenahſchu meſgli, kaſ paleef par augoneem, ſapoſta dſilaki mutes glotahdu un ari ir loti biſſtami. Slimneeki pehz eephejaſ jaiſolè un par ſa-ſlimiſchanaſ jaſino atteezigàm eeſtahdem. Schis ſlimibaſ ahr-ſteſchanaſ eeteizama kauſtiſka (ſadedſinoſchà) meſglu ſapoſti-ſchana. Peeleeto ari Malleina un Neofalwarſana infekzijaſ, Rentgena ſtaruſ un Autovafcinas.

Pemphigus vulgaris tulsnu fehrga.

Pemphigus tà nosauz kahdu retu, gruhthu ahdas flimibu, kuras zehloni naw sinami, un pee kuras bej jebkaidam eepreeksch pasihmem izelas tulsnas, no firna lihdi wistas olas leeluma, pcepilditas ar eedseltana krahja schkidrumu. Schas tulsnas ir wispahrigi schai flimibai raksturigas. Schi flimiba nepeelihp, bet wina war gaditees katra wezumâ. La ir loti gruhtha un daschreis pat nahwiga, beeschi ta faistita ar drudsi un wispahrigeem organisma trauzejumeem. Raksturiga ir winas atrafschanas us ahdas un glotahdas nekkaidras tulsnas (puhtes). Akutais weids ir reti fastopams, bet ir gruhths un ahrfahrtigi bihstams, parasti fastopams weenfahrschais, kroniskais Pemphigus vulgaris. Winich attihstas us glotahdas mutê. Pee tà fauktâ Pephigus foliaceus isbeidsas tulsnas attihstischanas, un sahkas wispahreja epidermas raga flahna sagrahshana resp. atlobischanas us wisas meefas.

Terapijai eeteizams leetot eekschigi ilgaku laifu chininu, parastâ dewumâ; tad ari wehl eetesjami arsenpreparati un Neosalvarsans, ja leelas sahpes, tad palihds labi Pantapons. No ahrigeem ahrsteschanas lihdsjekem posetimus rezultatus dod sehra wannas. Labwehligi eedarbojas ari bor- un jalihsmehuri, ja stipras sahpes, tad wehlams anastesina peemaishjums; eeteizama ari kalna faule. Tomehr noteikis, sehmis Pemphigus ahrsteschanas weids naw.

Plaischi isplatiti us zilweka ahdas strutojumu dihgli ne reti peeweenojas pemphigusam. Schahdâ stahwokli flimiba ir pasihstama sem nosaufuma „piodermija“.

Pruritus (niverzalis et lokalis) — neese (wispahreja un weeteja).

Mediziniškâ sinatne ischkir daschadus ahdas neeses zehlonus, kas saweenota ar daschweidigeem ahdas eekaisumeem. Mehs ihfi apskatishim ihsto neesi, pee kuras ahda neusrahda nekahdu issitumu, isnemot fakasichanu. Nâ neesofchas ahdas flimibas apshimê weselu rindu flimibu, kuru galwenakâ kliniskâ parahdiba ir neese. No ka wina zelas, naw wehl sinams. Neese ir beeschi pawadparahdiba pee daschadami patologiskam ahdas pahrmainam. Sinams jagreesch wehriba ari us to, waj schai neesei par eemeflu naw fahskis, utis u. z.; tapat ari kahdi ir masgashanas lihdsjekli un ari waj neteef leetota pahrmehrigâ daudsunâ kasija, tehja un alkohols, kâ zehlonis schai neesei ari domajama tabaka, kofains u. t. t.; tapat ari nerwi un eekschigas flimibas war issaukt

mineto neesi. Pee dascheem indiwideem ari aufstums war buht tai par zehloni. Pee wezeem zilwefeem neese war zeltees ari no ahdas wezuma pahrmainam. Kà primaro Pruritius, waj ihsto neesi waretu fanemt fopâ tàs neeses, fuzâm nemar peerahdit ahrejus, waj paschâ ahdâ atrodojchos zehlonus. Augschâ peewestos, kâ ari zitus atrastas neeses zehlonus nowehrst ir pirmais usdewums pee saprahtigas, ihstas neeses terapijas.

Saregulê diaita un zaureja, baribai jabuht bej fairinajumeem, wairaf japeeturas pee wegetarâs baribas, eeteizams gulet wehfâs telpâs. Ja wajadsiga klimatijsko apstahktu maina, tad jadod preekthrofa augsteem kalneem, labi eedarbojas ari juhras klimats.

Geskichtigi eeteizams leetot Metholpiles, ari Karbolpiles (Acid. carb. 6,0 Ext. rad. Althacae, Ung. glycerin. q. s. ut. fiant pilul. N. 100, 3 reises deenâ 1—3 piles); bej tam war leetot ari anorganiskas stahbes (Acid. muriat 8—10 pileenus zukur uhdeni, 1—2 reises deenâ pehz ehshanas), kas node-rigas tai paschâ laika efoschaj foffaturijai (urinam bagatam ar neisschichtinateem kalku foffateem). Alkohol, tabaku un stipru kafiju leetot stingri janoleeds. Weeteji neeses meeri-nojchi lihdsjekli ir Menthol, Thymol, Karbolstahbe, Tumenolammonijs, Anthrasol, Anaesthesin, Chrisarobin u. z. Daudsstahrt sekmigi leeto neeses nomeerinaschana fistas wannas ar ofolmisam, waj sehra peemaisijumu. Dsimuma, organus eeteizams apmasgat ar tumelischu seedu tehju. Labs lihdsjeklis neeses ahrt: schanai ir ari kalna saules apstarojumi. Sekmigas apstaroschanas metodes un panehmeeni ar Bacha lampu pee schahdam neesocham ahdas flimibam kâ: Hebra neesi, ilgstocham neesem, wezuma neesi, kaunuma luhpu un un tuhpla neesem, ari pee lichen ruber planus un zitam, ir apstahktas manâ grahamatâ „Kalna saule ahdas un matu flimibu ahrt: schanâ“. Scheit wehl peeminesim behrnu neesehdi (prurigo), kas masos peemefle otrâ un treschâ dshiwibas gadâ. Winu war pasiht no maseem mesglweidigeem uspampumeem, lehzas leelumâ. Ahda ir normala, bet neeseschanas sajuhta ir loti stipra. Schi neeses ehde, kura daschreis neatstahjas waj wisu muhschu, ari sawos weeglos weidos ir deefgan nepatishkama. St. manâ grahamatâ „Masu b. hrnu ahdas ihpatnibas, schlimschana un ahrt: schana“.

Nahrtrene (Urtikaria) jeb nahtru drudsis.

Tee ir farkani, waj baltgani, parasti stipri neesochi paugstinajumi, furu pamatforma waretu buht tee issitumi, kas

zelas no dseloschas nahtras peefkareeneem. Aptahteja ahda ir normala. Schis pumpinas (nahtrenes), parasti ir ismeh-tatas pa wiju meesu, tikai us fejas winas nemehds usmestees. Metafos gabijumos winas ari fastopamas us rokam un pirsteem. Minetee issitumi loti pehskchai eestahjas un pehz ihja laika paschi no fewis nosuhd, bet daudskahrt atkal no jauna parahdas. Tapehz nahtrenes ilgums ir loti nenoteikts. Aktu-ta nahtrene pahreet daschreis nedauds deenas, turpretim kro-niska war wilttees gadeem ilgi. Kroniska nahtrene attihstas no akutas, to pahrmehrigi fairinajot, scho fairinashanu pa-rasti issauz kapilar-endotela sekrezija. Ja nahtrene ari ne-apdraud dsihwibu, tad tomehr slimais loti zeesch no winas, fewischki no neefeshanas, slikti gul, paleef juhtigs un nerwojs.

Ka zehlonis minetai slimibai ir swejchu weidu olbaltuma weelas. Ta dascheem indiwideem no wehshu, omaru, seme-nu, olu un seera ehshanas, ka ari auglshahbem un medika-menteem, ka Chinina, Salvarjana un ari pee dascham wehdera slimibam un aktu un neeru fashlimshanam, war parahditees nahtrenes. Ir nowehrots, ka nahtrenes izelas pee dascheem zilwekeem ari no insektu duhreeneem, peem. no blaktim, blu-fam, utim, hitem, odeem, ka ari no daschadu stahdu dshlee-neem, ka nahtram u. z.

Nahtrenes ahrsteshana ir tahda pat, ka pee neeses terapi-jas. Weenmehr wispirms jau smelle zehlonis un tas jano-wehrsch. Ta tad wispirms janowehrsch nahtrenes eerosina-jošhee zehloni. Serotees pee ahrsteshanas, janoskaidro ari notifikshas pahrmainas bariba pirms slimibas izeshanas. Tapehz, ahrstejot nahtrenes, jaregule baroshana, ka ari slim-neekam jaatshas no dascham baudu weelam. Saerobesho ari animala olbaltuma leetoshana, jaissargas no insekteem u. t. t. Kas atteezas us behrmu mozošho, neesošho nahtre-nes drudsi, kas loti beeschi peemelle masulus lihds pat zetur-tam dsihwibas gadam, tad par to es jau esmu 1926. gada siski rakstijis fawda ahrstneezibas kalendari. Tur ajsrahdiu ari us simptomeem, zehloneem un ahrsteshanas lihdslekeem un pa-nehmeeneem.

Varicella — wehja bakas.

(Uhdensbakas).

Wehja bakas ir patstahwiga, lipiga (infekzijas) slimiba, kas atfewischi, waj epidemiski isplatās tautā. Wina jaatshkir wifada fina no ihstam bakam, jo winai ar tam naw nelas ko-pejs. Schi slimiba lipiga ar faweem issitumeem un teef pa-wadita no weeglam wispahrigam fashlimshanas parahdibam,

šewiščki beesčji ta šastopama pee behrneem. Inkubazijas laiks (šlimibas attihštichanas) tai 13—17 deenas. Atšewiščkos gadījumos wiau pawada pastiprinats drudšis un wišpahr tikai weegli temperaturas paaugštinajumi. Šlimojot ar wehja bafam, šlimnefam naw nefahdu šewiščku zeešchanu. Raksturige puhtišču (tulšnu) weidigee ištumi ar ušdenainu šaturu, šastopami no masa plankumina lihš leelām tulšnam, kas eeshuhst melngani, waj ari war palikt nekaidras, puhšchainas, rešem ari par leelakām tulšnam, kas loti lihšigās ištām bafam. Wehja bafu eerošinatajs naw šinams.

Šlimibas laiks šlimneefam meerigi japawada gultā, ja leeto ahreji 1% Salicylmentholšpirts ar 10% Glycerina, fakš jafkalo ar ušdenrašča pahršahbi, jaišwed ruhpiğa mutes kopichana. Geteizamš ari urinu beesčaki išmeklet, lai ištā laikā ištargatos no eeshchejām, šwarigām pahrmainām. W.h.lama ari tulšnu aplapinašchana ar alkoholu, jo ta mašina neešechanu un pee tam tās ahtraki eeshuhst. Prognoše weenmehre šchaj šlimibai labwehliğa.

Mati un wina šlimibas.

Lai waretu tuwak apluhšot daščadās matu šlimibas un wina iškrišchanas eemešlus, apštatišim wišpirms matu anatomiško ušbuhwi un fiziologiju.

Nā jau ašrahdiju, mati attihstas no ahdas un pehž šawa šastahwa ir weendabigi ar pirmejo. Ahdas šlimibas, kà ari wahjums šliski atšauzas uš mateem un to labšlahjibu. Lai šchahdu matu atkaribu no ahdas labaki šaprastu, pakawšimees pee matu ušbuhwes un darbibas. Matu war apštatiš weentahrašči, ar neapbrunotu azi t. i., makroškopiški, waj ar apbrunotu t. i., mikroškopiški. Ja mehš matu apštatišim anatomiški ar neapbrunotu azi, kà ahdas peedešli, tad wišpirms redšam matu dalu wirš ahdas un ahdā ešoščo mata šakni. Šaknes apakšchajš gals ir refšs, šihpolweidigs, tukšchš dobuminašch (bulbus pili). Ar šchi tukšchā dobumina refnašo galu matu šakne šchšch uš mata šahrpinaš. Šchi šahrpina (papilla pili) ir bagati eelenkta un peepildita ar ašins traukeem, kas peegahdā wajadšigās baribas weelas un weizina mata augšchanu. Tiklihš šahrpina išnibzinata, mats wairš newar augt.

Wes tam hištologiški matā mehš iščšširam 3 šahrtas: 1. ahrejo šahrtu, kas šastahw no daštinašweidigām, zauršpišhidigām, plakanām raga epitela šchuhninām, 2. widus jeb mišas šahrtu, kas šastahw no garenām šchuhninām, kuras šatur pigmentu grandiaus, kas peedod mateem daščadās kraššas,

3. matu ferde, kas fastahw no fch:trstuhrainam epitela fchuh-
ninam. Tad wehl bes tam blafus mata faknei eet ari waira-
fi tauku dseedsera wadi, kas matu weenmeh'r eetauko. Mata
fakni apnem ari wehl muskulis, kas ar weenu galu peestipri-
nats pee mata maffta, bet ar otru pee ahdas wirsdalas.

Mehs eefahfchim ar matu iskriřchanu, kas wisbeefchaf naht
preefchâ. Schi parahdiba izelas zaur fliktu matu, it ihpařchi
galwas ahdas kopřchanu. Pamats fchahdai matu iskriřchanai
ir galwas swihnas t. i. blaugfnas. Bet blaugfnas pařchas ir
galwas ahdas fařlimřchanas rezultats. Galwas ahdas fa-
řlimřchanas zehloni ir diwejadi: pahrmehriga ahdas tauku
dseedseru darbiba un tas, ka ahda eeperinajas parasiti. Ubi
fchee gadijumi wed pee pilnigas matu iskriřchanas.

Jaunpeedsimurřham drihř pehz dřimřchanas mati noet,
bet wini teef atjaunoti, un otrâ dřihwibas gadâ mati jau
masleet paanguřchi. Pee tam fcheit mati fisiologifki (dabigi)
iskriřt, lai atjaunotos. Zo wispahř mati nedřihwo tif garu
muhřchu, ka pats zilweks. Wezs mats nokriřt, bet matu
fahřpina attihřta jaunu uř wezâ drupam. Nowehrojumi
rahda, ka mati dřihwo apmehram lihđř 6 gadeem. It dee-
nas iskriřt apmehram lihđř 60 matu, ja matu iskriřt wai-
raf un tee ir ihfaki par 13 zm., tad ta ir řlimiga parahdiba.
Bet kamehř řchi iskriřchana un peeaugřchana proporzionali
lihđřřwarojas, wiřs ir fahřtibâ, bet lihđř řo řahkas pařtipri-
nata matu iskriřchana, řa tas noteef pee řeborejas, řtahwoflis
jau fkuřst nenormalš. Seboreja, ir wairaf, waj mafak pahř-
mehriga matu řaknes tauku dseedseru darbiba. Šchahda pa-
řtiprinata tauku iřdalizřchanas war buht řaweenota ar eefai-
řumu. Un wiřam tam řakas ir řas, ka řchi pařtiprinata řekre-
řija paahřrina matu barořchanu, pařtiprina iskriřchanu un
wed pee plifgalwas.

Saprotams, matu augřchana un iskriřchana ir atřariga no
dařchadeem apřahfleem, waj nu no lokalas (weetejas) infek-
řijas, waj wispahřreas meefas infekřijas.

Sinams, fcheit leelu lomu řpehlê ari individualâ konstitu-
řija (perřoniga meefas eedřimta ihpatniba). Beemehram,
war buht ari eedřimta matu pahřagra nořfirmořchana, waj
iskriřchana. Matu iskriřchanas zehloni no infekřiju řlimibam
war buht waj nu ahřeji, řa: řehniřchu řlimiba un řitas, waj
ari eefřeji (endogeni), kas rodas zaur matu fahřpinas ba-
ribas trauzejumeem. Tâ tas beefchi řastopams pee mafarini-
gam jaunawam. Ari nepareifas ařins dseedseru, řapat ari
tauku dseedseru darbibas (dřřřfunřřijas) war buht par ee-
meřlu matu iskriřchanai. Bes tam wehl ari trauzejumi rag-
weelas weidořchanâ beefchi iřřauz řcho newehlamu parahdibu.

Saprotams, ka ņhe tīfai eemeſlu noſkaidroſchana dod eeſpehjamību iſveſt atteezigu terapiju. Orfahrt no augſchā pee-weſteem eemeſleem mums ir ſkaidrs, ka ar weenu un to paſchu medikamentu weenā gadījumā buhs panahkums, otrā gadījumā tas iſpaliks, ſtatotees uſ to, kahds ir matu iſkriſchanaſ eemeſls.

Ja ir konſtatēts, ka ņhi ſlimība ir matu ſahrpinaſ (pāpilla) barības trauzejumu ſeſas, tad wiſpirms jākeras pee wiſpahrigaſ dabas lihdſeſkeem. Atteezīga barība pati par ſewi jau war weſt pee laba reſultata. Geſchki eeteizamſ leetot arſenu, dſelji, chininu, kuri no weenaſ puſeſ ſtiprina matu ſaſniti un ſahrpinau, no otras puſeſ atſtahj labu eeſpaidu wiſpahr uſ wiſu organiſmu. Ir ari preparati kā: trihſins, ar kura palihdſību mati teeſ baroti no ahrpuſeſ, zaur ko panahk labu eeſpaidu.

Endokrīnu dſeedſeru darbības trauzejumus gruhti diagnoſet. un ari ne weenmehr tirgū peeſolitee un dabujamee Hormonu (eeſchēji uſbudinoſchu weelu) preparati labi eedarbojaſ. Kaſ atteezaſ uſ tauku dſeedſeru funkziju (darbības) trauzejumeem, tad, kā ſinams, wiau darbība atkarajāſ no autonomas (paſtahwigāſ) nerītu ſitemaſ. Pee tauku dſeedſeru pamajinataſ darbības (Hypofunkcio) jāpeeleeo piloſarpinaſ, turpretim pee pahrlēeſaſ tauku iſdaliſchanaſ wajaga ſchos leekoſ taukuſ iſnihdet. Preeſch zihnaſ ar ſeboreju atſewiſchki labi ir derīgſ ſehrs (Sulfoformſ, ſehra pulwers, Laſſarā ſehra ſmehreſ), tad war wehl leetot Reſorzinu, ari Laſſarā ſmehreſ 1—2% eedarbojaſ ſewiſchki labi, tad wehl noder ari darwaſ un beidſot dſihwſudraba preparati.

Naģweelaſ weidojumu (Keratinisacija) trauzejumus war nowehrſt zaur ahreju ſehra peeleeoſchamu, beſ tam war ari neleelā dewumā leetot ſehru eeſchki.

Kā jau redſejam, matſ ſaſtahw no ſaſneſ, kaſ ſehſch ahdaſ ſlahni, tuſſcha ſtobrina un barojoſchaſ weelaſ tajā. Saſarā ar to, mehſ iſſchiram diwejaduſ matu iſkriſchanaſ weiduſ: 1) matſ iſkriht kopā ar ſawu ſaſni, 2) matu trauſlumu t. i., wina ſaudē ſawu elastiību, tamdehl luhſt un luhſchanaſ weetā ſaſchelaſ. Parasti loti ſauju galwaſ ahdu ſmehrē ar matu eſlu, kā ahrſtneeziabas lihdſekliſ te jamin pirogallaſ ſkahbe ſekojoſchā weidā.

Rp. Acidi pyrogallici 0,02—0,1 Ung. lenientis waj vaelini ad 20,0 M. f. ung.

Matu iſkriſchana noteek pehz infezijaſ, (lipigām) waj ironiſtām ſlimībām, peemehram: tiſa, ſcharlata, influenzeſ, ari pehz operazijām un dſembībām u. z. ſche matu iſkriſchanaſ par eemeſlu ir augſtā temperatura un infezijaſ ſlimības

inde, kas nelabwehligi eedarbojas uš mata ņakni, kura nomirst, waj ari stipri zeesch. Behz divi lihds trihs mehnescheem matu iskriščhana gan negaidot pahrtrauzas.

Žiti matu weenmehrigee iskriščhanas weidi kà: agrà matu iskriščhana, wezuma matu iskriščhana un matu iskriščhana no ņeborejas, naw zeeschi weens no otra norobeschojami.

Kaz atteezas uš slimibas prognosi, tad pee infekcijas matu iskriščhanas slimibam ta ir labwehliga, pee žitàm — ņchaubiga. Šche pee ahrsteschanas buhtu jaewehtro wispahrežà meefas uslabošhana baribas un higieniškà ņinà. Pee weetejās ahrsteschanās buhtu wehlams uslabot lokalo (weetejo), ašins peepluščhanu ar karstàm galwas wannam un eerihwejot galwas ahdu ar ņalichla, waj rezorzina, ņlaht peeleeftot ari nedaudš kantaridinu (španeščhu muščas eedarbojojchos weelu), ņščkihbinajumu špirta. Beš tam minetam ņščkihbinajumam newajaga ašmiršt peelikt ņlaht ari nedaudš ricinu ellas. Leeki buhtu wehl minet ņche kalna ņauli, jo tai ņčini gadijumà ir galwenà loma ahrsteschanà.

Matu iskriščhana no ņifiliža ari (alopecia siphilitica) ir loft raksturiga. Šche matu iskriščhana parahdās wispirms azu šfropstinās, uš pakaušča un galwas ņahnos attihstas slimibas ligšdas, daudšu un neleelu laufuminiu weidà. Gar ņcho laufuminiu malàm mehš atrodam nowahjinatus matuš.

Minetee laufumini isņkatās kà iņehsti galwas ahdà, un pee dašcheem slimibas weideem, drušku ar wahjeem un reteem mateem.

Tà ņauzamà (Alopeciae areata jeb Area Celsi) matu iskriščhanas slimiba parahdas kà apali plankumi galwas ahdà, kas ir daudš leelaki un apalaki, nekà pee ņifiliža. Beš tam minetee ņailee laufumini parahdās mašakà ņkaità, kà pee ņifiliža, pee kam mati uš teem pilnigi iskrišušchi. Šcho parahdibu zehloni wehl naw pilnigi noškadroti. Ahrsteschana war buht tikai ņimptomiska, ņtahdot ultravioletos starus kà ahrstneežibas lihdsjekli pirmà weetà. Slimibas prognose ari ņche wisumà ir labwehliga, kaut gan ahrsteschanās ilgtošča. Wehl war no medikamenteem eeteikt čhrišorobina ņmehru, ņublimatu un kantaridinu špirta atščkaidijumà. Wehl waru refo-
mandet humagsolon lihdsjekli.

Žroniškà matu iskriščhana izželas ņakarà ar matu pamata ņašlimiņhanu, tapat ari no wispahrigàm, žroniškàm slimibam un beeschi pee wispahrežās neweselibas. Žahdos gadijumos pee labas wispahrežās ahrsteschanas matu iskriščhana apstahjās pati no ņewis. Daškreiš patš matu pamats naw peemehrots augščhanai, tas nošimè, ka waj wiščh ir par daudš tauņains no

ftipras tauftu djeeds:riřchu darbibas (Seborrhoes aleosa), waj otradi par dauds řauřs un iřweido ittã atřewiřřkas řwiřninas (Pitiriasis capitis). Remot wehrã wiřu řazito, tad nu ari ahrřteřřhana japeřřkano ahdas dařřhadeem řtahwořkeem. Pree galwas ahdas řeborejas, par furu jau runajã, pirmo lomu řpehlẽ řehra preparati.

Japeřřřimẽ, řa peemehram, řad wehl mati řupli, galwa jamařřã katras triřs nedelas ar řarřtu uřdeni un řeepem. Uřřteřřhana ilgřt wiřmař pahris mehneřřřus. Uřřteřřřhana ir panahřkama, řet naw iřřlehgta ari atřahrtořřhanã.

Kroniřku matu iřřriřřhanas gadijumos ahrřteřřřhanai matu řřřřidrumos řlařt peeleet ari deřinfekçjořřřus liħđřekřus, řa: timolu, reřoržinu, řalic. řlahbi u. t. t. un weegli řairinařořřus preparatus: řamparu, tinet. cantharidarum, chloralhidrat u. ř. Vai iřniřřinatu řpirta řmarřřu, tad wiřřus řřos eeteřřtos řřřřidrumus parřimẽ wehl ar Oleum macidis waj Oleum bergamotti 0,5.

Preeřřřrařřřs perřonigai aiřřardřibai pret đřimumorganu řlimibam.

(Profilakse).

Katra ahrřlaulibas đřimuma řatiřřme ir biřřtama. Ne t:řai publiřřã řeeveetes (prostituetas), řet ari daudřas jãunawas un prežetas řeewas, beeřři ween pařřas to neřřinadamas, řlimo ar nopeetnu lipigu đřimumorganu řlimibu. Ľadehl attureřřřhanã, liħđř gimenes đřiřwes nodibinařřhanai, no đřimuma řatiřřmes ir drořřãřã garantija pret weneriřřãm řlimibam. Pree řam jařãta, řa atturiba liħđř laulibas đřiřwes nodibinařřřhanai naw řaitiga. Ľas no eepreeřřř řazita nowiřřãř, tam wajadřetu katra gadijumã peřž eepřehjas aiřřřargatees pret weneriřřto řlimibu eeguhřřhanu, lai pařřargatu řawu pařřã weřřelibu, řawas gimenes labřřlahjibu, neřãaudetu darba řpeřřu un neřãbojatu tautas jaumo paudři, jo tripers un řiřiliřs ir loti lipigas, iřplatitas un biřřtamas tautu řlimibas.

Kamehr tripers beř ilgřtořřã un newiřãi gruhřas řãřlimiřřřhanas đřimuma řpeřřãř pamãřina, waj pahřtrauz, turprettim řiřiliřs iřřauř beeřři ilgu wahjumu, wahřigas eefřeřo organu un nerwu řãřlimiřřřhanas un pahřreet ari uř peřřznahžeřcem. Ľã tad řas, řas neiřleeto muřřđeenu řinatnes řãřneegumus un aiřřřargliħđřekřus, riřřkojas weegłprařřtigi un beř řiřđřãpřinas.

Ľabakais aiřřřargliħđřekřis pret đřimuma řlimibu peelip-

ſchanu ir kondons (gumijas, waj jiwju puhſchla pahrwelfa-
mais „preſervativs“). Abi eepreeſch leetoſchanas jaetauto,
lai neſapliſtu. Weena un tà paſcha kondona wairakfahrtiga
leetoſchana ſaiſtita ar peeliſſchanaſ eephejamibu, tadehl kon-
dons pehz leetoſchanaſ tuhlin jaiſnihzina. Wihreeſcheem ee-
teizams paſtahwigi leetot kondonus, (preſervativus) un beſ
tam wehl ſahdu zitu aiſſardſibas lihdsekli — ſahles. Ech
aiſſardſiba ar kondonu waj preſervativu naw weenmehr pee-
teetoſcha, jo preſervativi aiſſargà tikai lozekli, bet ne wina
apfahrtni, un beſ tam ne reti taſ ſapliſt, tadehl jaleeto pehz
ahrſta rezeptem aiſſargjmehri un aiſargpileeni, lai gan ari
ſchee nedod abſolutu garantiju, bet, pee pareiſas leetoſchanaſ,
dob tahli ejoſchu aiſſardſibu pret peeliſſchana.

Es eeteizu ſchahduſ medikamentuſ: 5% albargina at-
ſchaidijumu (Albarg. 0,25 Aq. destill. ad. 5,0; no ſmehrem:
0,4% Hydrarg. oxycyan (Hydrarg. oxycyn. 0,06 Lanolin
pur. ad 15,0, waj hydrarg. bichlor. 0,06 Lanolin pur. ad 15),
waj 30% Chinina ſmehri (Chinini mur. 4,5 Lanolini ad 15,0).

Slimo eewehribai.

Iſtureſchanaſ noteikumi ſaſlimuſcheem un ſaſlimuſcham ar gonoreju.

Slimiba, ar kuru Zuhſ ſlimojat, ſahkaſ ar ſtrutainu at-
dalijumu tezeſchana no miſalu kanala un ir loti lipiga. Wi-
nai war buht wiſnopeetnaſas ſeſas kà: puhſchla, neeru, lo-
zitawu eekaiſjumi, neaugliba un pee ſeewetem gruhtas zeeſcha-
naſ pawehderè un wahrguliba. Neſtatoteeſ uſ wiſu to, ſawà
laikà peeleetota ahrſteſchana wed weenmehr pee ſchis ſlimibaſ
dſeedinaſchanaſ.

Minetee iſtezejumi no miſjalu kanala ir par ſtarpneeku
ſchis ſlimibaſ pahrneſchanaſ gan uſ zitu individu, gan ta
paſcha indiwida zitam meeſas dalam kà: tuhpli, ſarnam un
azim, kaſ war weſt pat pee aſluma. Tapehz, pehz katras pee-
ſfahrſchanaſ dſimuma organeem, rofaſ ir pamatigi janomaſ-
gà. Ari netihra wela, wate, ſprize, waj irrigatorſ, waj ar
puhſchneem aptraipitſ kloſeta ſehdeſliſ war buht par ſlimi-
baſ pahrneſeju. Tahdà fahrtà ſaſlimſt ne reti behrni (maſas
meiten:ſ) ar loti neatlaidigeem maſſta iſtezejumeem, tahdà
pat fahrtà war ſaſlimt zaur kopà guleſchanaſ weenà gultà ar
ſaſlimuſcho u. t. t.

Iſtezejumu noſtaſchanaſ un, kà ſchkeetas, wiſu gruhtibu
iſbeigſchanaſ, kaſ daſchreiſ eetahjaſ loti ahtri, nepawiſam

wehl nenosihmè flimibas isdseedinashanu un peelipshanas spehju saudeschanu; bet gan tikai ruhpiğa un daudskahrtiga ahrsta ismekleshana war noskaidrot galigo isweseloschanos. Tadehl ari teesha dšimuma sadšihwes atkal eefahšchana, maj prezibas teef peelaištas tikai ar spezialu ahrsta atkaurju, pehz isahršteshanas konstateshanas. Preteja gadijumâ litums draud teem ar bargu zeeetuma šodu, kas peefopj dšimuma šatšimi, šinadami šawu flimibu un winas lihšpamibu.

Zai ahrsts noteiktaki waretu konstatet flimibas šahwofli, eepreefšch katras ismekleshanas mišali (urins) aisturami wairakas štundas. Gesprizejumi mišalu kanalâ isdarami ar šprizi apmehram 12 cm. tilpumâ ar masu konweidigu gumijas peedepli. Sprize arween ruhpiği jatihra nowahritâ uhdeni un tihri jaušglabâ. Gesprizešchana jaisdara pehz eepreefšchejas mišshanas ar no ahrsta parafštitâm šahlem, štingri, kâ noteikts, — 3—5 reises deenâ, eeturot šahles apmehram 3—5 minutes. Dšimuma organi weenmehr jatur loti tihri, jamašgâ rihtos un wakaros ar sublimat seepem — eeteizams wišreescheem noweeetot tihritu wati starp penša galwinu un šebšahdinu. Seeweetem japeefopj ruhpiğa škaloschanâs zaur irrigatoru ar atteezigu šiltu šchidrumu, wišlabaki gulus šahwofli. Pee šam, ja tuhpli šajuhtamas šahpes, par to tuhlin nekawejošchi jasišo ahrštam.

Wehl wišpahriği jaatturâs no reibinošcheem dšehreeneem kâ: alus, wišna, šhaabja, wišmasaf kaitè nedaudš atšchaidits šarkanais wišns. Ūšas, štipras ehdeenu garšchas weelas, kâ ari loti šahšita bariba jaiswairas leetot, bet gan eeteizami wegitaree ehdeeni; beš tam jaruhpejâs par pareišu išeeshanu šewis pehz. Meešiga (šišiška) peepuhleschanâs kâ: lehšchana, dejošchana, ritenbrauškšana, jahšchana ir šaitiga un no šcheem športeem noteikti jaatšakâs. Wišreescheem janeššâ labi peemehrots ššpenšorijs. Bet šeweetem šewišchki mehnešchu šeeđu laikâ wajaga buht loti ušmanigâm. Behrneem weenmehr janeššâ šlehgtas biššites aiššardšibai no flimibas pahrnešchanas.

Ššturešchanâs noteikumi ššimojošcheem ar ššifilifu.

Ššimiba, ar kuru Šuhs ššimojat, ir wairaku gadu laikâ lipiga. Ššifilis teef pahrnešts, ne tikai zaur dšimuma organu peefkaršchanos, bet ari ššuhpštotees, gulot weenâ un tai pašchâ gultâ ar ššlimuščhu, leetojot šopejus ehdamos, dšeramoss un mašgajamos traušus (našhus, daššinas, tašes, dweelus, šuhžeklus, šobu- waj matu birštes, ššuwu našhus,

ſpehku leetas u. t. t.), wianu war eeguht ari no apfahrnitam atejaſ weetam. Tadehl wiſur jaewehro wiſleelaka uſmaniba.

Slimiba ir iſahrſtejama, bet tikai ſtingri iſpildot wiſus ahrſta preeſſchraſtus un apſinigi iſwedot ilgu ahrſteſchanos. Weens kurſs ir peeteekoſchs tikai pehz tuhllitejaſ ſaſlimſchanas, bet wiſos zitos gadijumos ir weenmehr nepeezeefchami wairaki ahrſteſchanas kurſi. Slimibas atfahrtoſchanas (recidivſ), war eeſtahtees pilnigi nemanot un teef konſtatets tikai pee wiſruhpigakas ahrſta iſmekleſchanas. Tamdehl katram ſlimneekam wajadſigs ari pehz ahrſteſchanas kurſu beigſchanas wehl katru, waj wiſmas pehz diweem mehneſcheem, ſaſara ar ahrſta norahdijumu atkaut iſmeklet aſinis, lai wehlat iſglahbtos no gruhtram (ahdas un kaulu ehdeja, imadſenuparaliſes, mugurfaula iſſchuhſchanas waj zitam eefſchejam zeeſchanam) ſlimibam. Taiſni ſahkumâ weegtajeem un beſſahpju ſaſlimſchanas gadijumeem war nolaidibas dehl wehlat dot nopeetnas ſekas, kas war neſt pat nahwi. Zilweks, kas ſlimojis ar ſililiſu prezetees, waj uſturet meeſigus ſakarus, drihtſt wiſagrafais pehz 2—3 gadeem, pa leelakai dalai ne agraf ka 4 gadus pehz ſlimibas ſahſchanas un tikai ar teeſchu ahrſta atkautju, jo preteja gadijumâ Zuhſ ſlimibu pahrneſat ziteem, eeneſat laulibas dſihwe, peelaiſchat ſeewai un behrneem, kas kluht nelaimigi uſ wiſu muhſchu un ne reti agri mirſt.

Ikkatrs meeſigs ſakars ſlimibas lipigâ ſtadijâ ir ſodams ar zeeummu. Tapehz, lai ſchis leelas breeſmas pamudina katru ſlimojoscho uſ wiſſtingrafo ſekot ahrſta norahdijumeem. Ahrſteſchanas kurſa laika un kahdu laizinu pehz kurſa, nepeezeefchami peekoſt ruhpiġu mutes tihriſchanu (birſtet ſobus 3 reiſes deenâ, muti ſkalot katru ſtundu, ar eepreeſſch parakſtitu rihtles ſkalojamo ſchidrumu; nepeezeefchams ari atturigs (ſolidſ) dſihwes weids un wiſleelaka iſwairiſchanas reibinoſchu dſehreenu leetoſchanâ. Zaiſwairas ari no zaireju iſſauzoſchas haribas leetoſchanas. Ari ſmehtſchana japamet, waj ſtingri jaerobescho.

Ahrſteſchanas kurſu nedrihtſt ne ſem kahda eemeſla, beſ noteiktas ahrſta peekriſchanas, pahtraukt, waj nereġulari iſpildit, ſawadaſ war raſtees gruhſtas ſekas.

Pee katreem organiſma trauzejumeem ahrſteſchanas kurſa laika (zaireja, zeets wehders, mutes eekaiſums, galwas ſahpes, drudſis u. t. t.) nepeezeefchami tuhliſt uſmeklet ahrſtu un praſit wina padomu.

Misrahbijumi aissargsmehru un aissargpileenu leetoſchanai.

Teeſchi pirms dſimumakta:

1) Zoeklis (meesamais) un wina apfahrtne (pautu kulte, zirksni u. t. t.) jaetauko ar aissargsmehru tã, kã wiſas grumbinas un reewinas ſewiſchki kubella un ſedſahdina titu pilnigi pahrlahtas ar plahnu weenlihdſigu tauku ſahrtinu.

2) Atturetes no dſimumakta, kã ari no zitada weida ſaſtarſchanas ar personam, pee kuzãm manamas ſlimibas paſihmes: ſewiſchki, kad ir eefartuſchas, waj augonigas weetas uſ dſimumorgana, waj ta apfahrtne, kad parahdas glotaini jeb puſſchnaini atdalijumi no dſimumorgana, ja now:brojami peetuhkuſchi zirksnau dſeedſeri, pautu kulites uſpampums, augoni, waj bruhzites uſ luhpam, mehles, mutes, iſſitumi uſ ahdas, aiſſmauſt balſs, baltee ſeedi un tml.

Teeſchi pehz dſimuma fatiſſmes:

1) Behz eſpehjas nekawejoſchi janolaiſch mihsali, ar ſpehzigu ſpeedeenu, un ruhpiigi janomaſgã dſimuma organi ar uhdeni un deſinſijejoſchãm ſeepem (ſublimat ſeepem), pehz tam janofkalo un ar tihru dweeli (waj ar ſawu kabatas lakatinu) janofſchahwe.

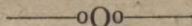
2) Aiſſarga pileenus eelaiſch mihsalu kanala iſejã ſlimibas dihglu iſnihdeſchanai. Schim noluhkam leeto ſehrkoziã ſwabada galã aptihtu ar wati un maſu pudeliti ar aissargpileenu atſchkaidijumu. Scho wates pindſeliti eemehrz ſchfidrumã un tur wina, pehz peeteekofſchas apſlapinaſchanas, ½ minuti miſalu kanala iſejã, apmehram ½ zm. dſikumã, tã, lai karajoſchais lipeens kanala ſeeniau wiſzaur aiſſar, pee kam otra pindſelite tahdã pat ſahrtã te. k eetureta 1 minuti. Galu galã labi noſmehre wiſu apfahrtne un dſimumorgana galwinau.

3) Tagad ſeko wehltreijeja pamatiga eetauſoſchana ar weenu no mineteem aissargsmehrem un jaleef nedauf wates pret mihsala kanala iſeju, ſtarp galwinau un ſedſahdinau, lai iſwairitos apraipit weku. Pindſeles ſlapinaſchanai nedauf ſchfidruma iſ pudelites eelej tihrã, atſewiſchka glahſitẽ; bet, ja pindſeliti mehrzẽ teeſchi pudelitẽ, kad aissargpileenu atſchkaidijums no jauna jaſagatarwo, jo wezais kluhſt neleetojams.

4) Mineto pileenu weetã eeteiz ari gatawas, maſas, ſpižãm ſwezitem lihdſigas trubinas jeb nuhjinas, kuzas deſin-

fekzijas noluhkā eevada mihšalu kanala šahumā. Bej tam pahrdod ari ar leetošchanas pašaidrojumeem aifšarglihdseklus, kā: Duantī, waj Antilugon. Nepeesdšihwojušcheem wiseteizamati tomehr tuhlin greestees pee ahrsta — špezialista, aifšarglihdseflu pareišās leetošchanas eerahdišchanai. Gadijumā, kad, neštatoees uš aifšarglihdseflu peeleeetošchanu, eeslahjas tezešhana, resp. puššhnu atdališchanās, waj zita ušfrihtošča parahdiba, tad lai konstatetu, waj leeta grosās apweentahrišču fairinajumu, waj lipigu šlimibu peelipšchanu, tuhlin jagreesčas pee ahrsta. Pawišam šwaigs tripers war tikt dašchreiš išahrstets ar nedaudš eeprizejumeem, tāpat ari pawišam agri diagnošets šifilišs loti beešči išahrstejas ar meenu Šalbarsan-dšihwšudraba furšu.

Dr. Karlis Suments.
Rigā, Stabu eelā 51.

Ir jasin.

Ir jasin, ka eelaišta šlimiba weenmehre gruhtaki ahrštejama, nekā winaš šahumā.

Ir jasin, ka ir pašču mahjas augšwehrtigi ahrstneezibas lihdselki, atkauti no Wešelibas departamenta un ahrstneeziški eeteikti, furpreim, dašchan labam plašči išteklametam ahršemju preparatam šchis garantijas truhst.

Ir jasin, ka P. Putnina pašihštamās firmas ahrstneezibas lihdselki ir neween augstakā labuma eedarbibas šinā, bet ari lehtaki par ahršemju fabrikateem, jo atkriht eetwedmiita.

Un tahdi ir P. Putnina firmas:

„Sunotiol“s — ahrstneeziški eeteikts lihdselkis pee elpošchanas organu šataralām šlimibam, furu ar labeem panahšumeem leeto pret bronchitu, šataru, gazo šlepu un t. t., kā peeaugušči, tā ari behrni wina patihšamās garščas dehl. „Sunotiol“s šatur neween wehrtigas elpošchanas organu dšeedinoščas weelas, bet eewed organišmā ari šalka šahšus un atšwabina organu ušimu no wina uštrahtām šaitigām weelām.

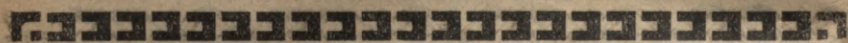
„Jecol“s — garšhīga un aromatisēta 99,75 procentīga, tīhra sīvu alnu eļļa kas satur tikai 0,25 Proz. garšhveelu, bet totes wehrtigas, organiska augšhānu weizinošhās un kalki resorbejošhās A un D witaminus — **200 reizes vairak**, nelā laut kura gita witaminu weela, kapehž tā eeteizama mašafinigeem, ftropulošem. rachitikeem un t. t., bet jo fewiēhi behrueem, kas to eenem pat ar patifu wina patihāmās garšhās dehl.

„Zitrobromin“s — radikāls līhdseelis neween pret wišada weida galwas šahpēm, bet arī pret nerivu un sobu šahpēm, pret migreem un šaukšteschānās šefām.

„Hemoroidal suppositorijas „Barzol“ — ahtri šadseedē tā eefšehjos, tā ahrejos hemoroidus, rimštās mozošhās šahpes, žaureja kushst affal normala un beš noafinošhānās. Peeleetošhāna ehrtā un apraštita klahypeeliftā pamahžibā.

„Androl“s — ihšā laitā un beš šahpēm ishihžina ar wišām šahnēm neween šahrpas un waršhāzīs, bet arī žitus ahdas šazeetejumeem.

Šehē preparati dabujami wišās apteekās un drogu weikalos. Wairumā — P. Putnina firmā Rīgā, Kr. Barona eelā 63.

Grūtos laikos esat taupīgi

un krāsojiet visādu dziju, vilnu, pusvilnu u. t. t. tikai

ar īstām un pastāvīgām

„Star“ krāsām paciņās

Tāpat arī

auksti krāsojošās drēbju krāsas

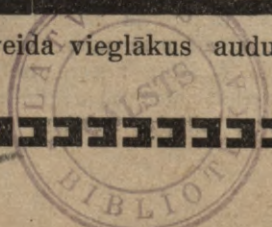

FABRIKAS MARKA

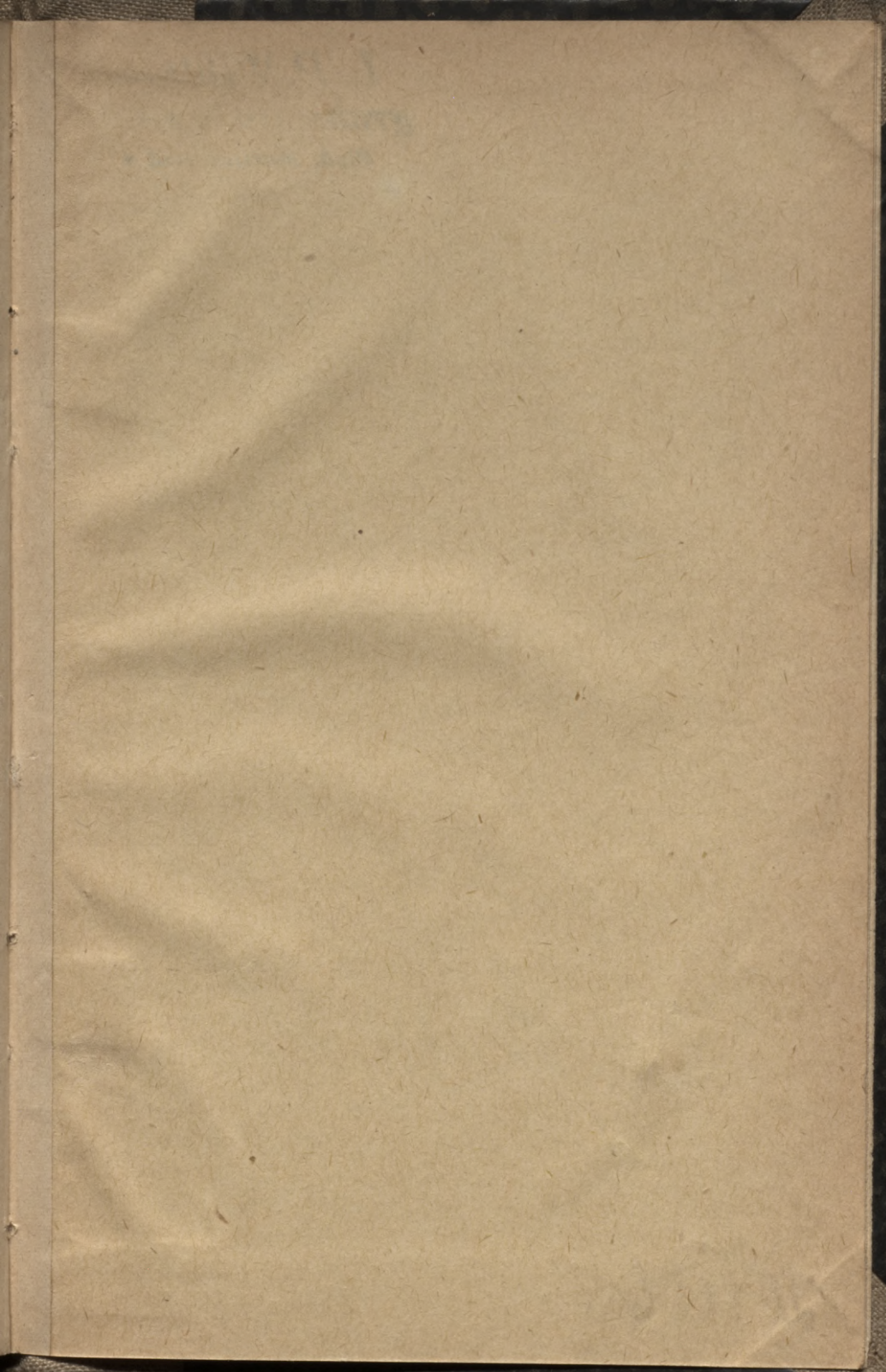
„Star“ tabletes

krāso bez vārišanas skaidri, ātri, lēti

drēbi, visāda veida vieglākus audumus, blūzes, zeķes un t. t.

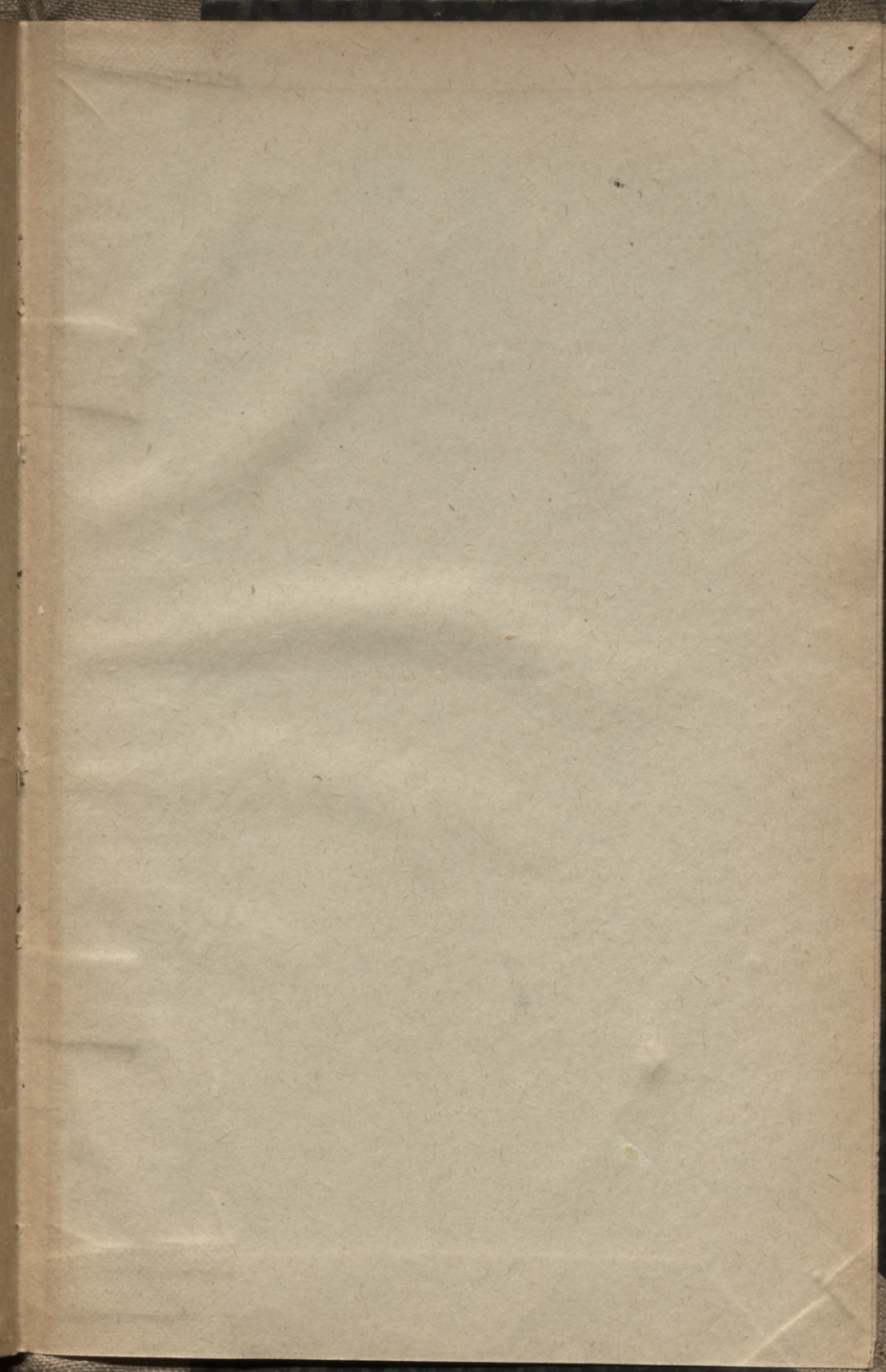

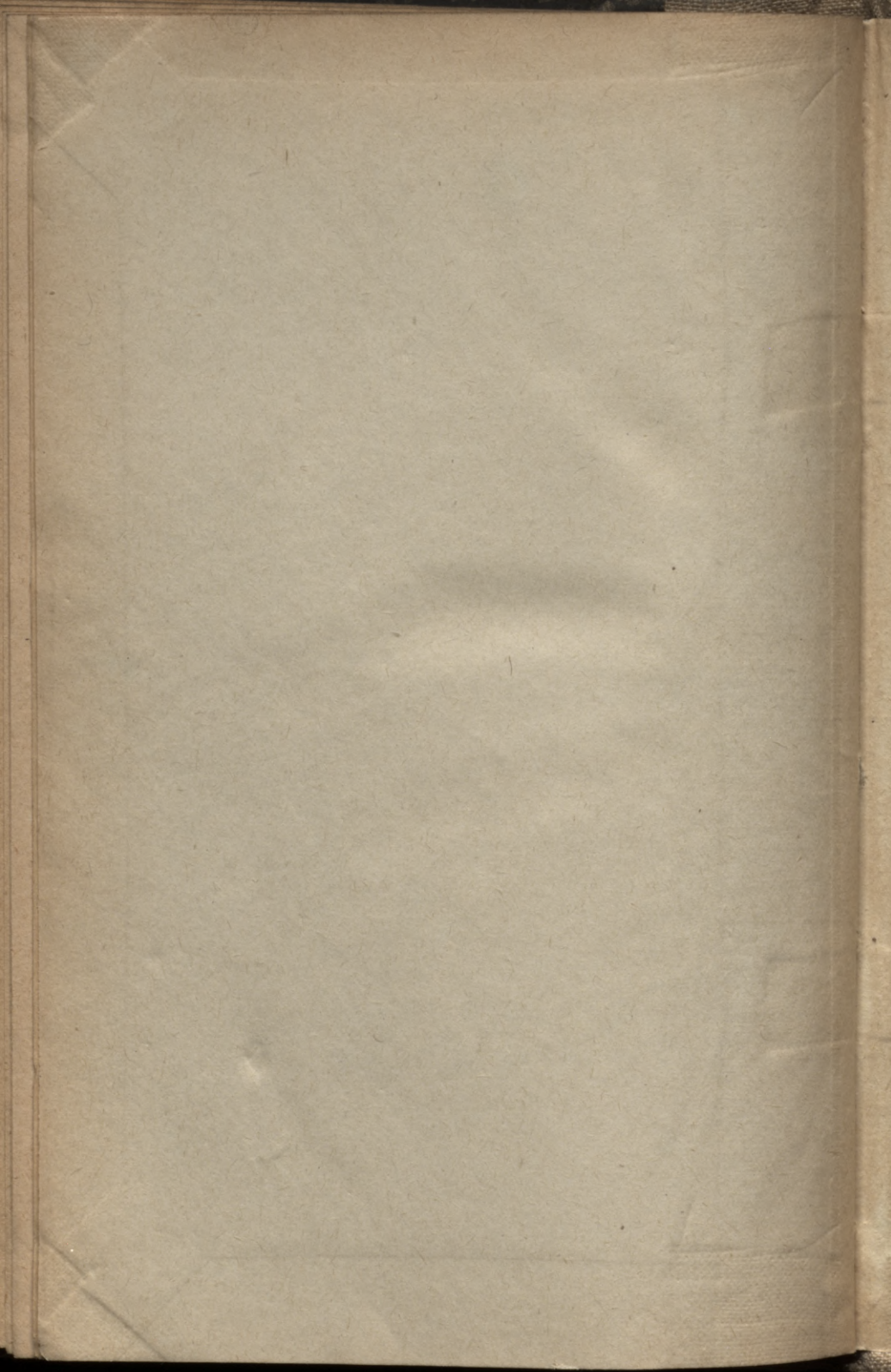
221165

L. P. Wihtola
grammatu weikala
Rigā, Marijas eelā 4

Sp III 05

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309037340